

Glauber, Johann Rudolph. *Johannis Rudolphi Glauberi Opulenti thesauri, et Arcæ thesaurariæ, sive Appendicis generalis, centuria secunda. Quæ ipsius scripta, hacenus in lucem edita, magis perspicuâ explanatione illustrat, & occultatam in ipsis veritatem evidentius demonstrat. Lucis augendæ, & tenebrarum dispellendarum gratiâ, ab authore conscriptâ, & in lucem emissa*

Amsterodami, apud Joannem Janssonium, anno MDC LXI, 1661.

Cote : BIU Santé Pharmacie 11364(2)

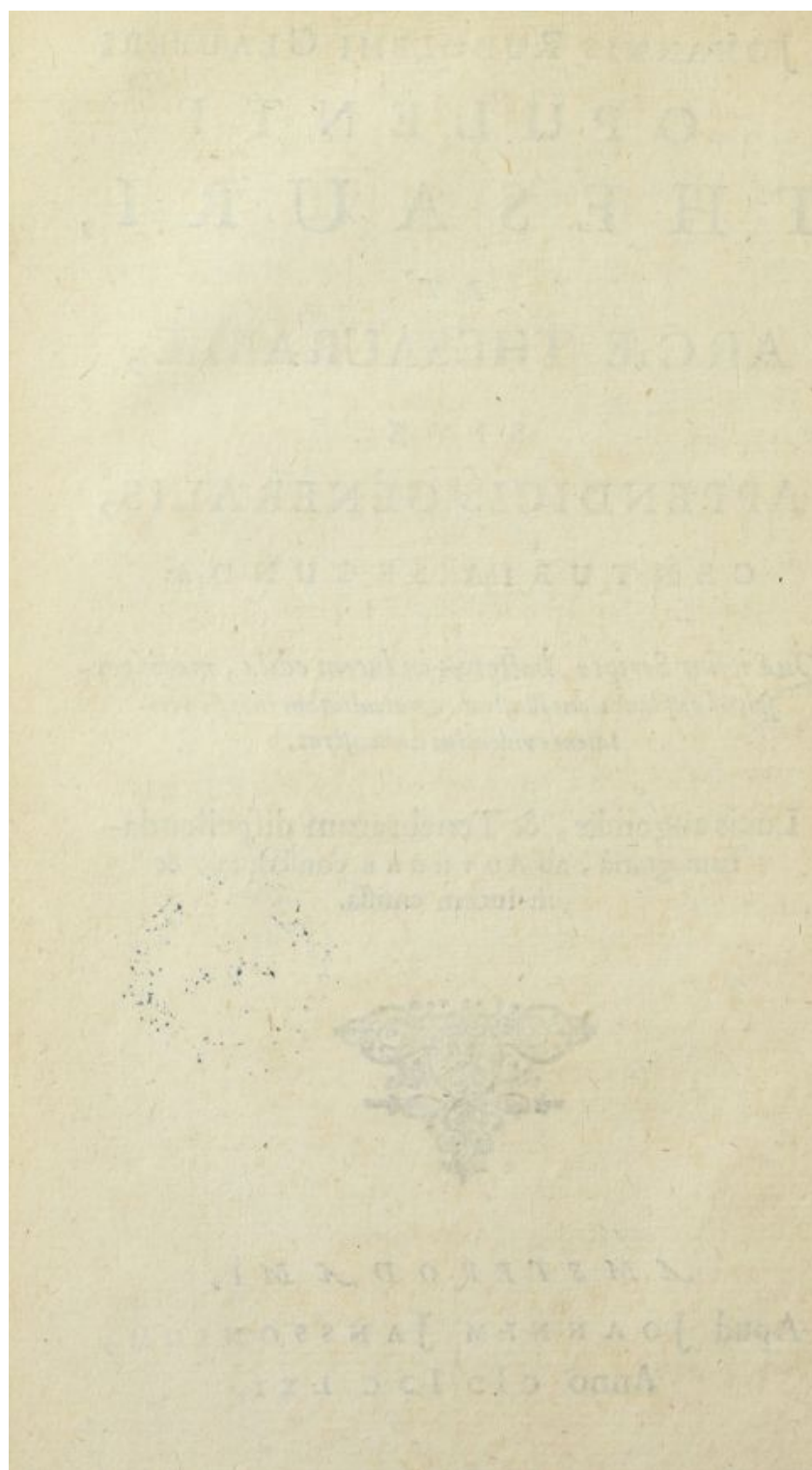
JOHANNIS RUDOLPHI GLAUBERI
O P U L E N T I
T H E S A U R I,
E T
ARCÆ THESAURARIÆ,
S I V E
APPENDICIS GENERALIS,
C E N T U R I A S E C U N D A.

Quæ ipsius Scripta, hætenus in lucem edita, magis perspicuâ explanatione illustrat, & occultatam in ipsis veritatem evidentius demonstrat.

Lucis augendæ, & Tenebrarum dispellendarum gratiâ, ab A U T H O R E conscripta, & in lucem emissa.

A M S T E R O D A M I,
Apud JOANNEM JANSSONIUM,
Anno MDCLXI,

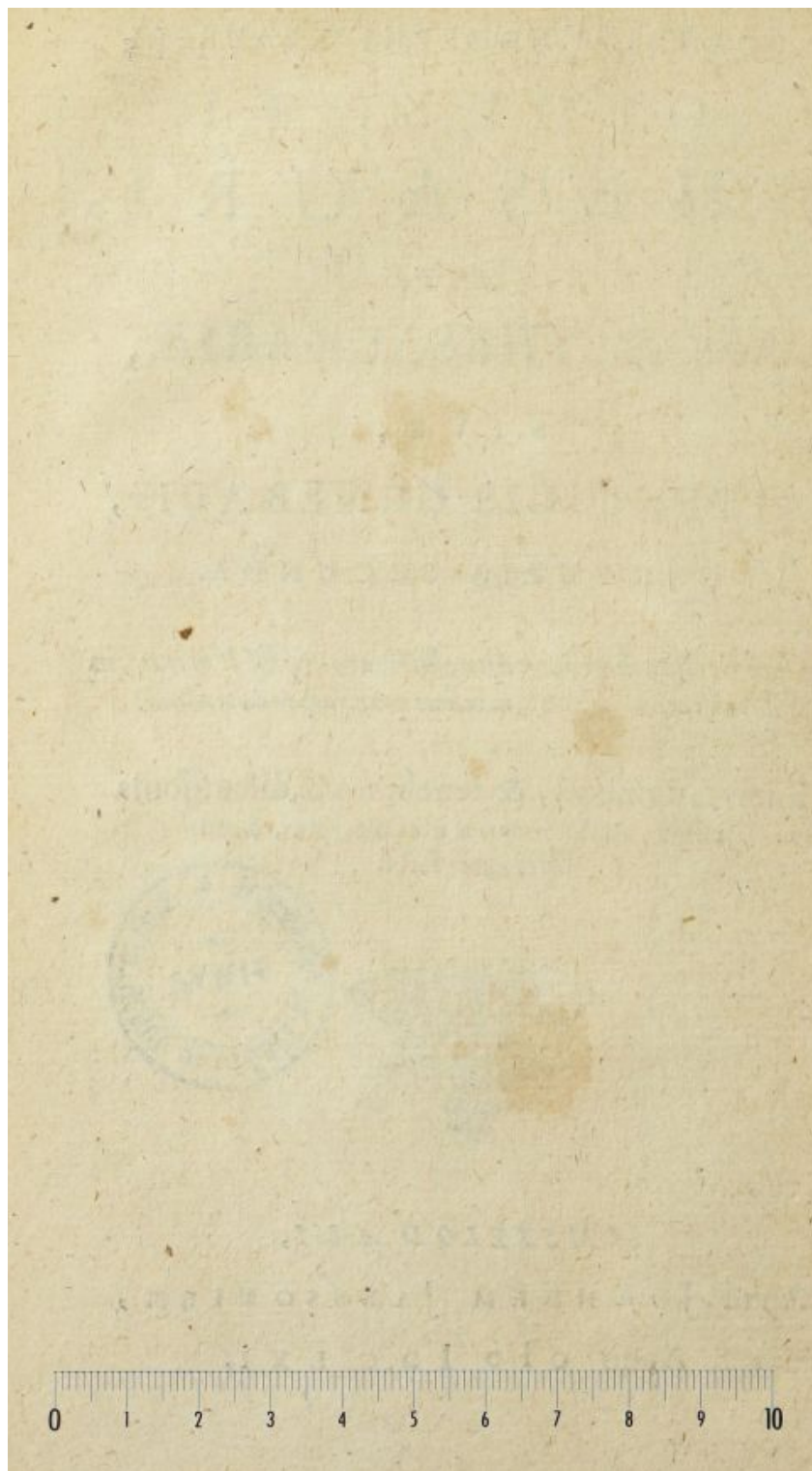
JOANNIS RUDOLPHI GLAUBERI
O P U L E N T I ⁽²⁾
T H E S A U R I,
E T
ARCÆ THESAURARIÆ,
S I V E,
APPENDICIS GENERALIS,
CENTURIA SECUNDA.

*In quâ Scripta antehac edita illustrantur, & Veritas, in
illis obscurius explicata, manibus quasi palpanda traditur.*

Lucis Augmenti, & tenebrarum discussionis
causa, ab A U T H O R E conscripta, & pu-
blici juris facta.

AMSTELODAMI,
Apud JOANNEM JANSSONIUM,
Anno c l o I o c l x i.

JOH. RUD. GLAUBERI
 OPULENTI THESAURI,
 ET
 ARCÆ THESAURARIÆ,
 SIVE,
 APPENDICIS GENERALIS,
Centuria Secunda.

ENEVOLE LECTOR: Dilecti Majores nostri, aliquem promissis suis non stantem, comi reprehensione notaturi, Veterum Germanorum, constantiæ & probitatis famâ celebrium, adagio uti solebant, dicentes: Fas esse, & tam Junioribus, quàm Senioribus convenire, ut non modò aliquid polliceantur, sed etiam promissis suis stare omninò studeant; quo contrarium indicare voluerunt, summo vitio illi vertendum esse, qui pollicitorum suorum immemor, eadem effectui dare negligat.

Cum igitur & ego Veteribus illis Germanis, Majoribus nostris, sinceritate & integritate actionum mearum, respondere cupiam, & proindè haud libenter audire velim, exprobrationes aliorum dicturorum, promissis meis me non satisfacisse,

cisse, præcipuè cum non ignorem: quid antè dimidium annum, Scriptis meis editis pollicitus sim, nempè omnia mea Scripta hætenus edita, explanaturam, & perfecturam Appendicem, constantem Centuriis decem, de quibus jam una in lucem prodiit; Muneris mei esse censui, promissis meis satisfaciendo, viri boni & honesti officio fungi, & reliquarum Centuriarum editione perficiendâ, Lectoris Benevoli desiderium explere. In Primâ Centuriâ de Sale & Igne, tanquam de duobus initiis & principiis, omnium rerum generationem, & propagationem promoventibus tractatur, atque idcò illa Dei Patris, & omnium rerum Creatoris, Primæque Personæ Deitatis honori dicata & consecrata est; Pari ratione decreveram hæc Secundâ Centuriâ Concentrationem Rerum omnium, sive earundem in Primam Materiam Reductionem, explanare, atque in Secundæ Personæ Deitatis, videlicet Domini nostri Jesu Christi, tanquam novissimi Cœlorum ac Terræ Concentratoris honorem, literis mandare. Sic in animum induxeram, Naturæ & proprietati Spirituum, ac proinde Spiritui Sancto, Tertiæ Personæ Deitatis, Tertiam Centuriam dicare, & in reliquarum 7. Centuriarum singulis, de singulis Peccatis Mortalibus septem agere. Verum enimverò maleficatorum quorundam hominum detestanda malitia, meum propositum cursum interrumpens, execrandum mihi obicem objecit, & me impedivit, quominus promissas meas Centurias,

turias, optimi illius ordinis filo, ad finem propositum deducere queam, hoc pacto nactus occasionem, haud multum novi amplius scribendi, sed potius ingenii viribus omnibus in id unum incumbendi, ut meorum Scriptorum, hactenus editorum, veritati patrociner. Hunc ad finem directa est hæc Secunda Centuria, quæ manifestis, & evidentibus non modò argumentis, sed etiam operationibus verissimis, aperiet veritatem omnium eorum, quæ in Quintâ Parte Prosperitatis Germaniæ nonnihil obscurius tradita, mendaciorum ac fallaciarum accusare inimici perfidè conantur, Eorum apertissima declaratio, totius Mundi oculis subjiciet, dolos & machinas perverissimas, quibus instrumenta sua perniciosissima Diabolus instruit, ut Humanum Genus, ad malitiam seductum, Divinâ Gratiâ spoliet.

Qui autem isti sint homines, qui mihi tantam molestiam, & tantum damnum intulerunt, ut in præsentia patefaciam, aut eorum manifestatione preciosum tempus feram, neutiquam opus est; præcipuè cum ejusmodi perversi homines, suis propriis indiciis seipso, tanquam forices, propediem sint prodituri. Nulli igitur hic alii rei operam dabo, quam meorum Scriptorum explanationi, & declarationi; reliqua Deo & tempori commendans, quæ in apertum quoque venient, quando Divinæ Potentiæ placuerit.

Primò autem, ut Appendicis meæ, Quintam Prosperitatis Germaniæ Partem declarantis,

mentionem faciam, in eâ adeò evidenter, & cum omnibus suis circumstantiis, tria promissa, & publicè demonstrata Secreta descripsi, ut in posterum non modò facilè, & utiliter effectui possint dari, sed etiam ne gry quidem à quoquam contradici queat. Facili negotio is, quem rixandi libido inceserit, quamcumque causam vel levissimam, alicujus controversiæ, & litis invenerit, ac cum lupo ovem accusaverit, quod aquam turbidam reddat, quamvis ea infrà ipsum stans iniquissimè accusetur. Sic quis facilè dixerit, Incinerationem à me descriptam, magnis molestiis obnoxiam, haud multum Auri, atque Argenti depromere, sicut nonnulli, aut ex merâ ignorantia, aut ex propositâ malitiâ sparserunt.

His sine ullo negotio ire obviam possum, simpliciter tantum rogans, quot ad operationem pondo adhibita sint. Si dicunt 20. 30. 40, aut etiam 50, ex quibus tam parum Auri, aut Argenti acquisiverunt, sibi persuadentes, si aliquot Plumbi libras ad operationem usurpaverint, mox magnam Auri massam inde prodituram, minimè cogitant, ominò necessarium esse, ut ille, qui parum seminis terræ mandavit, etiam parum frumenti demetere soleat. Descripta enim Plumbi, & aliorum metallorum Incineratio, & Reductio, si quid commodi afferre debet, non aliquot duntaxat libras, sed plures Centenarios requirit. Majorem quoque quæstum confert, si non vendibile illud, & jam excoctum Plumbum, sed tantum feræ,

feræ, & Antimoniales venæ Plumbeæ, nullum Plumbum excoctione vulgari reddentes, ad ejusmodi assumantur operationes, eo pacto majore lucro abundaturas, si plures Centenarii simul laboribus subjiciantur. Ad experimentum faciendum, an ejusmodi operatione aliquâ Aurum & Argentum elici queant, 20. 30. 40. aut 50. libræ sufficiunt, Plumbumque vulgare usurpari potest. Sed Operationis meæ scopus est, ut illæ duntaxat mineræ & venæ Metallicæ, quæ feræ existentes, ac plumbum, cuprum & ferrum continentes, nulla ratione excoqui possunt, ac proinde nullum emolumentum conferunt, cum utilitate Aurum & Argentum exhibeant. Exemplo res fiet clarior: Goslaræ in Brunwicensi agro, Plumbi vena admodum fera, & omnem fusionem ferè respuens, quæ volatilem lapidem Calaminarem & Zincum continet, non parvâ sed ingenti copiâ, in decem aut duodecim fornacibus liquatur; Attamen adeò pauper & inops est, ut ejus Centenarii 60, aut 70. vix tres Plumbi centenarios, & hi tres centenarii agrè decem aut duodecim lotones Argenti suppeditent. Accedit quod illa ipsa minera non per se, sicut aliæ Plumbi mineræ ad liquationem deduci possit, sed additionem requirat Scoriarum Plumbearum, ex aliis officinis fusoriis, per aliquot milliaria, non sine sumptibus, advehendarum. Omnibus his laboribus expeditis Plumbi, & Argenti tam parum acquiritur, ut omninò mirum sit, quo pacto tantus labor cum lucro exer-

A 4

ceatur,

ceatur, qui hætenus per multas annorum centurias cultores suos haud exiguo commodo ditavit. Sed commodum hoc inde proficiscitur, quod tales mineræ ingenti copiâ, & continuis laboribus excoquantur. Si excoctores illi idem fecissent, quod illi fecerunt, qui meam Incinerationem tentantes, post laborem perperam peractum, & malè administratum, non statim magnarum Auri massarum compotes facti sunt, ac ideò ex merâ ignorantia, aut etiam nimiâ malitiâ, totam operationem, tanquam inutilem, rejecerunt, ac diffamarunt, tot annorum centuriis hætenus tanta Plumbi & Argenti copia, ex dictis venis metallicis, in dicto loco eruta, & excocta non fuisset. Qui de hac excoctione plura nosse desiderat, Lazarum Erckerum, prolixè eandem describentem consulat.

Eum autem in finem excoctionis ejusdem hoc in loco meminisse consultum mihi visum fuit, ut imperitis ostenderem, quo pacto ex ejusmodi laboribus, quis alicujus momenti commodum, & lucrum aucupari queat, videlicet indefinentibus laboribus; & insigni copiâ opus tale exercendo. Non una, sed plurimæ guttæ pluviam colligunt, ex quibus tandem rivus ortus magnam multitudinem aquarum effundit. Malè igitur faciunt, qui aliquam rem contemnunt, cujus neque cognitionem, neque peritiam habent.

Porro ut iis etiam satisfaciam, qui Incinerationem meam, ut laboriosam, ac non satis Auri, atque

atque Argenti reddentem, rejiciunt; atque prolixitatis nimiae accusant, subjungam hic aliam, & longè compendiosiore Incinerationem, quæ largiore Auri & Argenti lucro, quam illa prior à me descripta, operatores locupletare potest. Ideò autem eam manifesto, ut nullà omninò ratione aliquis mihi contradicat, & prolixitatis tantum opus incuset, nisi Midæ asini auriculas habentis frater fuerit, de cujus insatiabili fame Auri Poëtæ fabulantur, Deos precatum esse stultum, ut omnia, quæ attingeret, in Aurum converterentur. At voti compos factus, cum omnia, quæ attigerat in Aurum mutata essent, tandem fame laborans, & cibum capturus, idem Aurum evadebat, unde factum est, ut fame periens, stultum suum votum nimis serâ pœnitentiâ, & vano luctu defleverit.

Hâc fabula Poëtæ voluerunt docere, quod Deus, ad usum hominibus necessarium, Auri & Argenti divitias mortalibus largiatur, sed ejus nimiam famem, atque insatiabilem cupiditatem vehementer detestetur.

Quantum ad alteram operationem vilium, & minimas impensas requirentium aquarum operâ, ex pauperibus terris metallicis, quæ liquationum sumptus ferre non possunt, Aurum & Argentum extrahendi attinet, eâ in Appendice Quintæ Partis Prosperitatis Germaniæ, satis apertè & clare tradita est, ità ut unusquisque leviter duntaxat ignem tractandi peritus, oculis videre, & mani-

A 5

bus

bus palpare possit utilissimam, & ubique tractatu facillimam inventionem & operationem esse. Nisi forsan aliquis objicere veller, quod talis Extractio, vitreis, aut lapideis cucurbitis perficienda, non sufficienti copiâ exerceri queat. Huic respondeo, licet necessitas requirat, ut ad talem Extractionem lapideæ, aut vitreæ cucurbitæ adhibeantur, iisdem tamen magnam venarum metallicarum copiam singulis septimanis extrahi posse, si modò plures ejusmodi cucurbitæ uni furno imponantur, & eorundem furnorum tot extruantur, quot alicui construere aut placuerit, aut suffecerit. Ac quoniam vasa hæc admodum rarò franguntur, quando ad siccitatem aquæ non abstrahuntur, ac ipsæ aquæ, ad Extractionem necessariæ, exiguis, aut ferè nullis impensis constant, imò laborum continuatione incrementa sumunt, & unus homo facilè aliquot centum vasa regere potest, cur quæso fieri non posset, ut ingens arænæ, & lapidum vis dicto modo, extrahatur?

Imò si ad talem extractionem apta terra nulla, aut etiam nullæ cucurbitæ vitreæ alicui suppetant, quarum tamen nulla unquam existit penuria, alios tamen modos copiosè extrahendi terras illas metallicas, sine ullis vasis & cucurbitis, cernendos exhibui, nimirum ope quorundam instrumentorum, & quidem ejusmodi emolumento, quod ex Auro & Argento, ferè nullis sumptibus constante, proveniens, ab omnibus impensis, si solum ignem excipias, immune est. Quis unquam

unquam propiorem & commodiorem ad tantum emolumentum perveniendi viam optare posset? Assertionem itaque meam toties iteratam repeto, fieri omninò posse, ut minerarum sine omnibus impensis, uno igne excepto, insignis copia extrahatur.

Equidem fateor, brevem hanc viam, in Primâ Centuriâ, ut & Appendice Quintæ Partis Prosperitatis Germaniæ, non ita clarè & perspicuè descriptam esse, ut quivis eam facili negotio percipere queat. Cur illi qui in hujus operis exercitio, cucurbitis perficiendo, voti sui compotes facti sunt, Extractiones suas aliis modis, quorum multi sunt, unus tamen alio facilior & compendiosior, non perficiunt?

Cum aliquando quidam mihi diceret, minerarum Extractionem, per ejusmodi aquas minimè sumptuosas magni quidem momenti, & summæ utilitatis Inventionem esse, sed longè majoris emolumenti fore, si cucurbitas ab operatione remove integrum esset: Ipsi in Laboratorium meum deducto tale instrumentum monstravi, quo viso mihi mox fidem adhibuit, asserenti, Auri & Argenti, atque Cupri Extractionem talem, sine vitreis, & lapideis cucurbitis, ex magno minerarum numero, admodum facilè, & ferè nullis impensis fieri, ac utilissimæ hujus inventionis adjumento, etiam aliquot Centenarios terrarum Auri, Argenti, & Cupri metallicarum, duarum aut trium horarum spacio dissolvi, & extrahi

A 6

posse:

posse : Porro item duarum aut trium horarum intervallo , Metallum extractum adeò facilem & promptam à Menstruo separationem sine ulla præcipitatione admittere, ut ne minimus quidem ejus scrupulus relinquatur , atque nihil omnino de aquâ ipsâ intereat. Imò tam facilem esse operationem hujus separationis , ut etiam duodecennis puer eadem esset defuncturus, si ipsi semel tantum monstrata fuerit. Res sunt profectò inauditiæ, ac planè incredibiles omnibus imperitis, quarum cognitione mortales ingrati haud immeritò indigni judicantur.

Quandoquidem verò adhuc homines reperiuntur , grati animi memoriam recolentes, licet admodum rarò & infrequenter occurrant, injuria profectò summâ afficerentur , si in eodem cum malis gradu positis , par incommodum ferendum esset. In eorum igitur gratiam , Patriæque commodum , tam utilissimam Inventionem manifestare operæ precium duxi.

Annon magni momenti res est, tribus , aut quatuor horis, Auri, Argenti, aut Cupri magnam vim remotis omnibus vasis lapideis & vitreis , ex ferris suis metallicis extrahere, extractumque metallum ab aquâ suâ usque ad siccitatem separare, ut nec minima Metalli , & Aquæ solventis pars pereat ? Adde, si Auri, Argenti, & Cupri mineræ separatae, & singulae in promptu essent , quod tamen omnes tres simul & unà, uni & eidem instrumento imponantur, & quævis , sine mixtione
cum

cum alterâ, tam paucarum horarum spacio, sigillatim extrahatur, atque quodvis metallum purum, & aqua ipsa pura, sine ulla alterius mixtione, exhibeatur. Quod licet fieri nunquam posse videatur, ipsissima tamen est veritas, & verissima operatio, quæ propediem Deo volente in omnibus Mundi partibus, in æternam mei memoriam, summo cum emolumento exercebitur, rumpan- tur ilia omnibus inimicis meis, qui tam injustè, & tam falsò me apud summos & imos fallacia- rum & mendaciorum accusarunt, & hanc per aquas humidas ex pauperibus, & inopibus mine- ris extractionem, falsam atque impossibilem esse, plenis buccis clamarunt.

Quando igitur præstantissimæ, & utilissimæ Inventiones meæ in plurimis locis, summo cum emolumento effectui dabuntur, & ipsa veritas toti Mundo innotescet, tunc tempus erit, diabo- licorum & convitiis turpissimis refertorum Scri- ptorum, quæ impii & maleferiati homines contrà Personam meam evomuerunt, autographa in certa loca mittendi, & videndi, an etiam honestè ii egerint, qui nullâ occasione datâ impulsî, tam perfidè, & impiè, honestis hominibus honorem, & bona sua eripiunt. Honorem inquam, & bo- na, quod Deo volente iis in locis probabo & demonstrabo, in quibus mihi necessarium & uti- le erit.

Fas quidem, meo iudicio simplici, & nemini quicquam præscribente, esset, ut vero intellectu pollen-

pollentes Christiani, præcipue verò ii, qui præter alios à Deo eximiis virtutibus, & singulari cognitione præditi sunt, parasitis, & gnathonibus ejusmodi, qui convitiis & calumniis suis honestorum hominum famam bonam proscindere conantur, non tam facilè fidem adhiberent, sed alteram aurem illi audiendo conservarent, qui tam injustè Theonino dente roditur, ut ità palàm fieret, quisnam injustè faciendo alterum injuriâ affecisset. At, proh dolor, sic cum cursu mundano comparatum est, ut nihil aliud secum ferat, quàm quod tamdiu apud Mundum & mortales in more positum fuit, quamdiu hætenus ipse Mundus duravit. Legatur antiquissimum illud Poëma, quod Aureum Alphabetum vocatum, & vivis suis coloribus mortalium indoles & ingenia depingens, in fine hujus Opusculi apponere haud inconsultum & absurdum judicavi, ut unicuique ex eodem perspicere liceat, quàm fœdis persecutionibus mendaces rictus veritatem omni tempore vexaverint. Docet idem incomparabilis doctrinæ Vir Erasmus Roterodamus, in doctissimo suo de Lingua libello, ubi hanc materiam prolixè tractat. Libello inquam doctissimo, & præstantissimo, cui parem, Sacrà Scripturâ exceptâ, nec vidi, nec legi, ideò dignissimum censens, quem unusquisque pius paterfamilias liberis suis prælegat, aut prælegendum injungat, ut ex eo saluberrimas doctrinas haurire possint. Expertus autem & ipse est quantas calami-

lamitates indomita, & falsa Lingua mortalibus inferre soleat, ad cuius Scriptum dictum quemvis remitto.

Adhuc alia se offert Objectio, minerarum Auri Extractionem vellicans, cuius solutionem hinc quoque necessariam esse arbitror.

Postquam nonnulli nasuti homines, qui emunctiores nares sibi arrogant, meam Primam Appendicem Quintæ Partis Prosperitatis Germaniæ inspexerunt, ac viderunt, Aurum solutum Liquore Silicum, & Lixivio, aut Spiritu Urinæ ad fundum præceps deturbandum esse, confestim rem impossibilem pronunciarunt, ac penitus negarunt, omne Aurum ex Aquâ Regis per Spiritum Urinæ, aut Liquorem Silicum ita perfectè præcipitari posse, ut nihil planè in Aquâ eadem remaneat. Hoc errore suo facili negotio se expedient, si post Aurum ex Aquâ Regis penitus per Silicum liquorem, aut, quod melius est, per Spiritum Urinæ præcipitatum, ipsam Aquam Regis usque ad Salem siccum abstraxerint, ipsumque Salem in crucibulo liquaverint. Nam si non Aurum, sed merum Salem deprehendent, omnino certi, & securi esse poterunt, nihil penitus de Auro in Aquâ reliquum mansisse. Si autem adhuc certiores reddi cupiunt, liberum ipsis erit, Aquam Regis per distillationem, aut evaporationem ab Auro Soluta abstrahere, ut hoc pacto omne Aurum in fundo residens retineant, & omnem suam Aquam Regis sine ullo detrimento recuperent.

Quo-

Quoniam autem talis Abstractio periculis est obnoxia, utpote facili negotio damnum inferens, dum ex vitro rupto Aurum solutum in cineres se effundit, ideò Abstractioni Præcipitatio præferenda est, si talia vitra haberi possunt, quæ omnem effusionem prohibent, quorum passim in Scriptis meis mentionem feci.

Qui vero tam artificiosum instrumentum consequi potest, quod, ut paulò supra dixi, sine vitris omnibus, cunctos Spiritus per distillationem elicere, & omnes Metallorum Extractions insigni copiâ perficere, ipsumque Solvens sine ruptionis, & effusionis periculo ullo, & absque omni detrimento reddere potest, ille, meâ sententiâ, longè melius faciet, si Abstractione ad Aurum recuperandum utatur, & omittat Præcipitationem, quam aliàs in dicti Instrumenti defectu, ad Aurum ab Aquâ Regis per Salia fixa, & Spiritum Urinæ liberandum, longe commodiorem & securiorem esse fateor. Ac si quis esset, qui non satis ipsam hanc Præcipitationem tractare posset; Is poterit ab Auro per Lixivia, Liquorem Silicum, aut Spiritum Urinæ præcipitato omnem humiditatem distillando abstrahere, ut inter abstrahendum omne Aurum ex Sale se removeat, quod per calidam aquam affusam à Sale liberatur, & ne minimum quidem amittit. Sed tale Aurum, quod per Liquorem Silicum non est præcipitatum, fulminat. Sales ab Auro liberati Salempetræ largiuntur.

NB. Hoc

NB. Hoc oportet cognitum faciam, & unicuique manifestem, sub Auri Præcipitatione summa Secreta latere. Nonnulli enim Liquores, ut Silicum Liquor, Spiritus Urinæ, omne Aurum semel & simul ad fundum præceps deturbant: Alii dissimiles Auri partes, & aut viliores, aut nobiliores præcipitant: Quidam illud planè relinquunt. Sed de his pluribus verbis hoc in loco fermocinari mihi non lubet, cum in præsentia sufficiat dixisse, quo pacto Aurum, sine ullo detrimento, ex Aquâ Regis præcipitandum sit. Cui Præcipitatio non arridet, ille Solvens ab Auro per Abstractionem separare, aut alios meliores modos inquirere, & ad usum suum adhibere poterit, si modi à me monstrati ipsi displicuerint.

Tertium à me promissum, & in Laboratorio meo demonstratum Arcanum, ex omnibus, quæ ubique reperiuntur, rebus ingentem boni Salis petrae vim consiciendi, in Appendice meâ Primâ satis declaravi, & verissimum esse demonstravi. Calcis vivæ & Salis communis ubique maxima copia reperitur, quæ duæ materiae, unâ debito modo, ut docui, combustæ, & aquâ pluviam, aut potius urinâ humectatæ, atque ita Soli & aëri expositæ, ut pluviam excipere nequeant, sed mutatis vicibus humectari, & exsiccati possint, Solis atque Aëris vires operantes excipiendo, bonum Salempetrae, progressu temporis ex se nascentem, exhibent. In Aëre nimirum Salis petrae Semen

B

occul-

occultum hæret, & longo temporis progressu in Sale sibi corpus adsciscit, id quod tamen, antequam fiat, multum temporis requirit.

NB. Sed huic Sali, eâ ratione, quâ diximus, præparato Salispetræ alicujus Semen addatur, aut inferatur, Salispetræ messis tam diu non erit expectanda, cum paucis mensibus, aut septimanis illud fieri possit. Prætereà tale additamentum in infinitum durat, utpote quod ex aëre sibi indefinenter augmentum attrahit, quotiescunque etiam per elotionem extrahantur.

De hoc Salispetræ semine præcedens Appendix mea prolixè tractat, evidenter demonstrans, nihil aliud esse, nisi Aquam Fortem, aut Aquam ad elotionem Salispetræ usurpatam, cujus ingens copia haberi potest, quando terræ Metallicæ per acres aquas extrahuntur, quæ nullâ ratione commodius ad usum adhibentur, quam si adjungantur Sali alicui parato, in quo quasi seminata, centuplici augmento se augere solent. Nam una libra Aquæ Fortis, parvo temporis spacio, aliquot inversi & mutati Salis libras, in Salempetræ convertere potest, quæ pretio Aquam Fortem longè superant. Quod cum indefinenter, & in infinitum fieri queat, maximus profecto fructus inde repetetur, etiamsi vel ipsa Aqua Fortis ad hunc solum usum parari debeat. Si autem prius talis Aqua ad Minerarum extractionem, aut alium quemvis usum, qui jam ipsius impensas largo lucro compensavit, adhiberetur,

ac

ac postea Sali alicui infereretur , annon magnum alicui emolumentum , Salispetræ multiplicatione illâ, collatura esset.

Væ vobis impiis hominibus ultimi judicii tempore , nisi resipiscentes pœnitentiam egeritis , qui evidentissimæ , & notissimæ Veritati , tam Diabolicâ petulantiâ obstrepitis , & nec Deum nec homines reveremini. Nec virtus , nec jus , nec ulla integritas in Mundo , nec Deus in cœlo esset , si tantam impietatem impunem auferretis.

Hic tertium Arcanum adhuc semel , verum & indubitatum esse , demonstravi. Ac licet omnes mendaces Diaboli mei inimici essent , sicut etiam sunt , nec alii esse possunt , utpote qui naturâ ad oppugnandam veritatem proni comperiuntur , omnes tamen fusque deque habeo , & nihili facio. Veritas enim premitur , sed nunquam opprimitur , nec Deus , ut ipsa Veritas , unquam permittit , ut sui penitus opprimantur.

SECUNDÆ CENTURIÆ

PRIMUM ARCANUM.

*Quo pacto imperfecta, fera, & quasi ad usum,
& venditionem inepta Metalla, communi Sale &
Igne maturanda, aut emendanda sint, ut cum emo-
lumento & fructu, Aurum, & Argen-
tum expromant.*

IN præcedente Primâ Centuriâ, ut & Appen-
dice Quintæ Partis Prosperitatis Patriæ Incine-
rationem, sive Reductionem in Cineres descripsi,
quæ carbonas, in peculiari furno, ad torrendum
adaptato peragitur. Hæc licet laboriosior sit, &
prolixitate sua laboret, emolumento tamen suo
non caret, si non vendibilium, ut jam sæpius dixi,
minerarum, & metallorum insignis copia ad eam
usurpatur. Sed ut talis Incineratio faciliore &
compendiosiore ratione instituat, sequenti
modo fieri posset.

Ex bonâ & aptâ terra, suprâ firmum funda-
mentum construe focum, fornicemque ex bonis
lapidibus impone, furnumque adjunge, ex quo
ignis structus flammam suam suprâ focum totum,
ac inde per caminum, eum in finem factum,
emittat. Huic foco impone terras illas metalli-
cas, lapide molari fractas, ac sale, & carbonibus
in pulverem redactis commixtas, ac per 20,
aut

aut 24. quatuor horas relinque, ut omnes in universum probè candeant, & igniantur. Ità enim Sal, fugitivum Metallum aliquâ ratione constans, & igni ferendo par reddit, ipsumque Sulphur ferum, relictâ minerâ metallicâ, sali se affociat, & illum in Vitriolum, aut Salem Mirabilem convertit. Hic igitur 20, aut 24. horarum candor feris illis venis metallicis constantiam, & fluxum conciliat, ac simul illo labore Salem aptum reddit, ut facili mutatione postea in bonum Salem-petræ abeat.

Posteaquam dictæ mineræ per cementationem dictam, emendationem suam acquisiverunt, ferreis uncis & instrumentis ex foco extrahendæ, & huic novæ ac recentes mineræ, Sali & carbonibus immixtæ, imponendæ, ac eodem, quo diximus modo tractandæ sunt.

Extractæ mineræ in molâ franguntur, & ex ipsis fractis Sal communi aquâ eluitur, postea usurpandâ ad Salispetræ confectionem, quam in Appendice docuimus.

Carbones leves, & inutilis terra à Metallicâ parte per aquam separatur, & hæc pars Metallica, sive limus gravior in furno, qui Stichofen nominatur, reductus ac fusus, luculentum & quæstuosum Metallum expromit.

In plurimis Germaniæ locis nonnunquam feræ, fugaces, & non fusibiles mineræ Plumbi reperiuntur, quæ Sulphur, Antimonium, aut Lapidem Calaminarem continent, in furno,

Stichofen nominato, se reduci non patiuntur, sed aut in fumum, aut in scorias abeunt. Sed dicto modo prius tostæ, & ad liquationem paratæ, Plumbum complectens Argentum cum lucro expromere possent, cum aliàs sine ullo fructu tractari, atque ideò relinqui soleant. Hæc itaque Incineratio ad tales degeneres mineras cum fructu adhibetur.

Cum vendibilibus, & bonis Metallis, si quid commodi ex ipsis per Incinerationem quis eruere desiderat, sequenti ratione comparatum est.

II. Quodvis Plumbum in cinerem redigendi, & Spiritibus Salis ita tractandi Modus, ut cum quaestu Aurum & Argentum ex ipsis erui queat.

IN Primâ meâ Cēturîâ prolixè docui, in Metallis maturandis, aliisque Operationibus Chymicis majorem Ignem minore viribus fortioribus pollere, quod intellectu facile est iis, qui aliquo duntaxat ingenio præditi sunt.

Inutiles & feras terras Metallicas crudo & crasso Sale maturare, & emendare modò docui. Quia verò Sal crassus est, & debilis Ignis, necessariò tantas vires non exerit, quantas fortior Ignis exercere solet.

Fortiorem igitur communi Sale Ignem desiderantibus, purior pars ex crudo Sale, artis ope, educenda, & à sua crassitie; & impuritate separanda est, id quod distillatio facili labore expediet.

diet. De his Ignibus Salium, copiose acquirendis, Scripta mea, ac cum primis præcedens Prima Centuria, luculenter & perspicue agunt, & hæc Secunda Centuria pluribus adhuc tractabit.

III. *Operatio Plumbum incinerandi, sive in cineres reducendi.*

FUrno alicui opere Cæmentario constructo impone fortem ollam ferream, eo plane modo, quo Cupellæ arenariæ confici solent, cum crate ad struendum Ignem aptâ, majore aut minore, prout majorem aut minorem ollam imposueris, vel multum, aut parum Plumbi in cineres mutare volueris. Subjecto Igne ollam candefac, plumbique tantum immitte, quantum ad tegendum ollæ fundum requiritur. Cochleari ferreo, & longum manubrium habente, indefinenter fufum plumbum in ollâ move, quod duarum circiter horarum spacio in cineres convertetur. Hos exime, aliudque Plumbum in ollam conjice, ac toties laborem hunc itera, donec cineres sufficientes consecutus fueris.

Hi cineres Plumbi apti sunt, ut à Spiritibus Salis emendationem recipiant, & postea per liquationem Aurum & Argentum cum fructu exhibeant.

IV. *Plumbi Cineres per Spiritus Salium
emendandi, & inde Aurum & Argentum,
cum quæstu, eruendi Modus.*

Primo Salis Spiritus, aut Aquæ Regis copia in promptu habenda est, de quorum acquisitione facili, in præcedente Appendice prolixam mentionem fecimus, & adhuc in præsentī Secundā Centuriā pluribus agemus. Prætereā quoque dispiciendum erit de rubris, aut subrufis ejusmodi filicibus, quæ præter ferrum, etiam Aurum fugitivum in se continent. Ex his per Spiritum Salis, aut Aquam Regis ellicienda est Tinctura eo modo, quem in Primā Centuriā, & Appendice Quintæ Partis Prosperitatis Germaniæ prolixè tradidi, & adhuc clarius & compendiosius in hac Centuriā docebo.

Hæ Extractions affundendæ sunt Plumbi cineribus, ut iisdem probe humectentur. Inutili Phlegmate per remissiorem calorem evaporato, Ignis augendus, ut etiam Spiritus sequantur, quorum graviorum adhuc satis multi in pyxide Cementatoriā Secretā remanent, & operationi debitæ in Plumbum sufficiunt, ut ita emendatum, postea Auro & Argento expromendo lucrum pariat. Qui laborem hunc majore cum fructu exercere cupiet, voto suo satisfaciet, si bis aut terties Extractions cineribus Plumbi affuderit, ut ab iis concentrentur, antequam in pyxide
Cemen-

Cementatoriâ cemententur , & in emendatum Plumbum reducantur. Hâc enim ratione omnes labores, & impensæ largius compensantur, & opulentiùs lucrum acquiritur.

Atque hæc est Cinerum Plumbi confectio, si-
ve jam per se, siue aliorum Metallorum adjumen-
to in melius Metallum per cementationem con-
vertendi sint.

*V. Brevis Descriptio Secretæ Pyxidis Cemen-
tatoriæ, nullam effusionem admittentis, & Hermetis
Sigillo munitæ, cujus in Primâ Centuriâ
mentio facta est.*

EX lapidibus & argillâ, siue terrâ figulinâ ta-
lem furnum construe, qualis ille est, quem in
Secundâ Parte Furnorum meorum, ad Spiritus
Salis confectionem necessarium descripsi. Infe-
rior tamen ejus pars sit aliquantò Majoris lati-
tudinis, ut Metalla carbonibus superjecta, fur-
ni parietibus non adhæreant, atque itâ damnum
sentiant, sed rectâ per prunas decidant. Quadra-
tam autem figuram habere debet, magnitudine
suâ proposito tuo respondentem, prout vel majore
vel minorem Metalli copiam in eo cementare
in animum induxisti.

VI. De Pyxidis Cementatoriæ Operculo, qualis esse debeat, ut nihil in fumum abire patiatur.

Operculum hujus Pyxidis Cementatoriæ, quod ex Luto Sapientiæ factum dixi, non est propriè operculum, sed Plumbea arca, inserviens receptioni Spirituum illorum, qui ex Plumbi cineribus ab igne sursum propelluntur. Plumbeum hoc receptaculum, alii plumbeo, seu alteri arcæ plumbeæ, aqua communi repletæ immissum, canali, seu fistulæ ex Furno exeunti, eo pacto aptandum est, ut ascendentes, & introeuntes Spiritus per aquam refrigerari, eò citius condensari, & ad ulteriores usus colligi possint.

VII. De hujus Secretæ Pyxidis Cementatoriæ usu, & utilitate.

Aliquis Plumbi Cineres, à quibus Silicum coloratorum Extractions aliquoties abstractæ sunt in dicta Pyxide Cementatoriâ cementaturus, gradaturus, aut effecturus, ut Argentum & Aurum contineant, furnum carbonibus ligneis impleat, ac sensim ignem struat oportet, ut fornax probè incalescat; quem in finem tam diu operculum superius removendum est, ut nec calor, nec fumus ad latus abiens, per fistulam in appositam arcam Plumbeam se recipiat.

Ubi fornax probè incaluerit, ac jam cementationem

tionem incipiendi tempus fuerit, operculo fornax superius claudenda est, ut calor per fistulam exire in recipiens vas cogatur. Hoc facto, præparati Cineres plumbi, ferreo cochleari, per anterius furni foramen, quod injiciendis carbonibus inservit, carbonibus candentibus ita sunt imponendi, ut carbones cineribus quidem tegantur, sed non suffocati, aërem ad ardendum necessarium retineant, & ignis non extinguatur, perinde sicut Spiritus Salis distillari solet. Hoc pacto Spiritus omnes, in Plumbi cineribus adhuc residui, in vas recipiens se conferunt, & plumbi cineres per cementationem à Spiritibus graduantibus, & tingentibus emendantur, atque partim in corpus reducti, partim adhuc cineris formam retinentes, per cratem in fundum furni decidunt. Postea furnus iterum carbonibus repletur, & novi cineres, ut antea, ipsis cochleari imponuntur, laborque hic tamdiu continuatur, donec omnes cineres consumpti fuerint.

Omni labore finito, cineres, cum plumbo in corpus reducto, exempti, in fornace, cui Stichofen nomen, liquantur, liquatu admodum faciles, & eorum pars aliqua parva examini subjicitur, ut omnino hac ratione exploretur, an satis divites in litargyrium mutari, & separationem metallicam ferre queant. Si exanimi nondum suffecerint, idem Plumbum in ollâ ferreâ in cineres convertitur, laborque prior de integro repetitur, idque toties, donec tandem Plumbum

B 6

fatis

fatis dives Argenti & Auri redditum, in focus solito more in litargyrium converti, & ab Auro, atque Argento secerni queat. Litargyrium detractum, & collectum, ac in molâ fractum, ulteriori usui in hac operatione inservit. Regulus Auri & Argenti in foco reliquus, eximitur, & in cupellis, solito more, porrò mundatur.

Hæc est compendiosior Incineratio & Reductio Plumbi, cujus emendatio talis, operatores Auro & Argento locupletat.

NB. In hac Cementatione acres Spiritus, plumbi fugitivi aliquid, secum in vas recipiens avehunt, quod receptaculi fundum petit. Hoc à spirituum acrimoniâ, requisitis lotionibus, liberatum, atque exsiccatum ad omnes eas operationes usurpari potest, ad quas Saturni Mercurius adhiberi solet, qui solutione per Aquam Fortem, & præcipitatione per Aquam falsam paratur.

NB. Hic distillatus Mercurius plus in recessu habet, quam alius, cum Aurum fugax reconditum gerat, quod ab ipso separari, & ad aliorum Metallorum gradationem & tincturam, haud exiguo cum emolumento, adhiberi potest, de quo postea plura dicentur.

Sic habes, Amice Lector, meam compendiosiore Incinerationem, & Reductionem in meliora Metalla, quam te celare nolui, ita satisfactorius iis, quibus illa in Appendice descripta nimis laboriosa, & prolixa fuit, ut ejus loco hæc utantur,

tur, quæ facilior, plus Auri & Argenti, quàm illa, sine omni dubio largietur.

VIII. *Alia Plumbi emendatio per graduantes Extractions Silicum coloribus imbutorum.*

EXtrahe coloratos, & Aurum fugax continentes Silices, arenam, aut argillum per Spiritum Salis, aut Aquam Regis, ac liquorem per distillationem evoca. Si Sale addideris antè Extractionem, Solvens à Sale augmentum recipiet, præcipuè in tali Instrumento, in quo paucis horis, sine cucurbitis, & cæteris notis vasis distillatoriis, Extractarum Materialiarum magna copia abstrahi, & ipsa operatio diu continuari potest. Hâc ratione non solum ne minimæ particulæ jacturam Solvens facit, sed etiam ex Sale haud exiguum incrementum sumit. Eodem quoque Instrumento acrium Spirituum, ad operationem tibi necessariorum, ab initio non solum magnam copiam parare, sed etiam mineras commodè extrahere, & solvens iterum ab extractis Mineris seperare tibi licet, adeò ut etiam Solventis tui ne minimum quidem damnum sentias.

Quoniam igitur tam inaudito, ac nunquam viso instrumento, omne Aurum, Argentum, & Cuprum, multò facilius à suo menstruo, quàm per Præcipitationem separari potest, consultius omne est, & satius, ut quis Metalla extracta non præci-

præcipitet, sed potius menstruum ab iis abstrahat, ut ita illis siccis potiatur. Ac licet non omnes, Spiritus ita abeant, ut nihil ex ipsis apud Metalla maneat, nihil tamen damni afferunt, imò potius adjunctum Litargyrium in altiore gradum evahunt, ut & ipsos Plumbi cineres, quando in supra descripto Furno Cementatorio una cementantur, in qua Cementatione fugax Aurum una cum corporali conservatur, quod aliàs in igne liquationis communis evanescit.

Si autem quis extracta ex pauperibus mineris Metalla, eo modo, qui Appendice præscriptus est, præcipitare vellet, ut ex aquis, post præcipitationem residuis, Salempetræ conficeret, Calces Metallorum, ac præcipuè Auri admodum commodè, sine ullâ jacturâ, sequenti ratione reducere posset.

IX. Solis Calcem præcipitatam, & ablutam, sine ullo detrimento, reducendi Modus.

IN Appendice Quintæ Partis Prosperitatis Germaniæ, Auri Præcipitatio per Lixivia, Liquorem Silicum, Spiritum Urinæ, Solutionem Mercurii satis dilucidè quidem descripta, sed ob nimiam dicti libelli festinationem, Reductio ejusdem silentio præterita est. Eandem igitur hic inferere, & necessarium, ac operæ præcium mihi visum fuit, in eorum duntaxat gratiam, qui harum rerum cognitionem exiguam, aut ferè nullam

lam habent. Chymicis autem peritis ejusmodi quid proponere si vellem, actum agerem, præcipuè cum ille Chymici nomen non mereatur, cui Reductio Calcis Solaris incognita esset.

Quia verò evenire potest, ut etiam imperitiores hanc Minerarum Extractionem aggressuri sint, ac ignoraturi tamen ipsam Auri Reductionem, licet illud extraxerint; Ideò non inconsultum mihi visum fuit illam Reductionem hîc descriptione meâ illustrare, quæ diversa, prout præcipitatio hoc vel illo modo peracta est, etiam diversas operationes postulat.

X. *Reductio Calcis Solaris, per Silicum*
Liquorem præcipitata.

QUanquam Borrax quancunque calcem Solis ad pristinum suum corpus reducit, si illi misceatur, ac in tigillo liquetur, nimis magno tamen precio constaret, si ipsius major copia ad reducendum requireretur, quia ejusdem ad minimum duplo vel triplo plus, quam Auri, quoad pondus, talis Reductio desiderat, si Aurum debito modo sit reducendum. Ratio est, quia in præcipitatione Silices cum Auro simul fundum petunt, atque ita Auro adhærentes, ejusdem fluxum impediunt, adeò ut idem non rectè in debitum suum corpus coire queat. Hinc necessarium est, ut Borracis duplo vel triplo plus Auro adjungendum sit, si omne Aurum in suum
pristi-

pristinum corpus, sine detrimento, reverti debet.

Sed quia etiam aliæ materiæ, Aurum fusibile reddentes, inveniuntur, quæ minore, quàm Borrax, precio constat, jure ac meritò, præ Borrace, illarum usus admittitur, inprimis quando magnavis Auro reducenda est. Aliàs si parum Auri reducendum est, & prædictæ materiæ in promptu sunt, ad parvum aliquod examen quis Borracem adhibere poterit. Ad majoris copię reductionem verò sequens materia Borrace longè commodior & utilior invenietur.

XI. Quomodo Silicum Liquore Aurum Præcipitatum, sine Borrace, solo Plumbi vitro longè minoris precii, liquandum sit.

℞. **A**uri per Liquorem Silicum præcipitati, & exsiccati unam, & Vitri ex plumbo confecti, atque in pulverem comminuti 3. partes, quas probè cum Auro commixtas impones tigillo, aut crucibulo in aliud majus tigillum immisso (ad quam operationem Hassica sunt aptissima) si forsan ex interiore Aurum efflueret, ut in exteriori manens conservetur. Naturâ suâ enim facilè Vitrum Plumbeum tigilla perforare solet. Immisso huic Duplici crucibulo, commixtas duas dictas materias continenti, in Furnum ventis ignem alentem, qualis à me descriptus est, postquam operculo suo ipsum texeris, suppone carbo-

carbones, excitatoque igne per quartam horæ partem urge, ut probè cuncta colligantur, ac postea effunde, ut Regulum Auri uno aut altero ictu separes à Vitro Plumbi, quod omnem materiam Siliceam ad se attraxit, ac malleabile, purumque Aurum in Regulum abire ad fundum sivit.

NB. Si Vitrum Plumbi adhuc flavum, sicut ante operationem fuit, deprehenditur, signum est, omne Aurum ex ipso segregatum esse. Sin autem viridi colore apparuerit, omninò indicat, aliquid Auri adhuc sibi admixtum esse. Nam Aurum vitro admixtum, cœruleo colore se conspiciendum præbet, qui color cœruleus, in flavo Plumbi Vitro, in viridem necessario mutatur, quia omnis flavus & cœruleus color, commixtione suâ, viriditatem pariunt.

Has igitur Auri reliquias, ut Vitro Plumbeo etiam eripias, sequentem operandi modum usurpabis.

XII. *Quo pacto Plumbi Vitrum, Auri reliquias adhuc continens, tractandum sit, ut illas ex corpore suo dimittat.*

IN tigillo probè tecto liquefac Vitrum illud Plumbeum, cui adhuc Auri aliquid inesse putas, eique probè liquefacto, aliquid limaturæ ferri insperge, & virgulâ ferreâ movendo commisce, ac ita liquefactum per horæ quadrantem in igne

C

relin-

relinque, ut Vitri Sulphur ferrum corrodingo moriatur, ac Regulum Plumbeum dimittat, comprehendentem Aurum, quod in prima liquatione Vitrum retinuit, per Cupellam à Plumbo separandum.

NB. Observandum autem hîc, ferri limaturam parcè ad hanc præcipitationem adhibendam esse. Quanto enim plus ferri adjicitur, tantò major Plumbi Regulus evadit, ideò etiam majorem Cupellam postulans, quod tamen necessarium non est.

Posito enim, Vitrum Plumbi, in quo Aurum esse quis suspicatur, libram unam pondere suo complecti, atque totam Quintam Auri comprehendere; Non tamen necessarium est, ut plus quàm unus loton Plumbi circiter ex ipso in Regulum præcipitetur, ad quam præcipitationem non plus uno lotone limaturæ ferri requiritur. Ut plurimum enim Regulus Plumbi ex Vitro præcipitatus, pondere suo respondere solet ponderi istius limaturæ ferreæ, quæ ad præcipitationem adhibita est, aut ut clarius dicam tantum Reguli Plumbei consequeris, quantum ferri adjeceris. Reliquum Vitrum nigrum evadens, ad Auri liquefactionem porrò est inutile, non tamen abjiciendum, quia Scoriæ illæ, adhuc multum Plumbi continentes, adhuc inserviunt usurpatis, & comminutis tigillis, aut aliis feris, ac ægrè liquefactioni se submittentibus venis metallicis, fusilibus reddendis, cum quibus commixtæ, atque

atque Furno, Stichofen Germanis dicto, impositæ, non solum omne suum Plumbum dimittunt, sed etiam ex iis materiis metalla secum educunt, quæ ipsis in liquefactione admixtæ sunt. Cumprimis autem admodum utiles sunt ad Metalla illa liquefacienda, & reducenda, quæ non modò per se ipsa fusionem ægrè admittunt, sed etiam Stanni cineribus commixta tanto ægrius per fusionem ad pristina sua corpora se reduci patiuntur. In defectu autem talium Metallorum, & minerarum, quæ se per liquefactionem admodum difficulter domari sinunt, ejusmodi Vitro Plumbi nigro, quarta duntaxat limaturæ, aut Scoriarum ferri in pulverem comminutarum pars addenda est, ut ità commixta utraque materia, in Furno Stichofen, liquefiat. Sic Ferri adjumento omne Plumbum ad pristinum suum corpus revertetur, ac simul etiam ex Ferro eliciet, quicquid Auri & Argenti in ipso latuerit, atque hoc pacto ex hac Vitrorum Plumbeorum Reductione fructus insignis percipi poterit. Præmissio autem examine Plumbum illud tentari debet, an satis Auri, ac Argenti dives, ferendo Separationis sumptui, par sit futurum. Si enim contrarium deprehendetur, ad Incinerationem anteaà descriptam usurpandum erit, ut ità nec Auri, nec Plumbi ulla jactura fiat.

XIII. *Præparatio Vitri Plumbei, ad redu-
cendum difficilis fusionis Aurum, quod per Sili-
cum Liquorem præcipitatum est.*

℞. **A**lbarum & fusilium Silicum unam, & Mi-
nii, sive alterius alicujus cineris plumbei,
aut etiam ipsius Lithargyrii quatuor partes, quas
separatim in pulverem comminutas commisce-
bis, in duplici tigillo forti probè colliquabis, &
effundes, ut habeas Vitrum flavo suo colore Hia-
cinthum imitans, quod in pulverem redactum,
Auri pulverem, fusioni repugnantem, fusibilem
reddit.

XIV. *Alius Aurum per Silicum Liquorem
præcipitandi Modus.*

Hujus difficilis fusionis Auri, quod per Sili-
cum Liquorem ad fundum præceptum actum
est, uni parti admisce duas aut tres Lithargyrii
partes, quas duplici tigillo forti immittas, &
probè tectas, in Venti Furno accuratè colliqua-
bis, ut Lithargyrium omnes silices ad se trahat, &
Aurum omne segreget. Regulo Auri separato à
Scoriis Plumbeis, has ipsas nonnunquam adhuc
parum Auri secum retinentes, ferri limaturâ, ut
modo indicatum est, in parvum Regulum Plum-
beum præcipitabis, ut & illo Auro residuo potia-
ris. Scoriæ in Furno Stichofen, operatione jam
dictâ, per reductionem conservantur.

XV. *Alius*

XV. *Alius idem Aurum, per Silicum Lique-
rem præcipitatum, fusibile reddendi modus.*

℞. **A**uri dicti 1. & Salis ex Salepetræ ac Tar-
taro per combustionem; aut calcinatio-
nem concreti 3. partes, commisce ac in crucibu-
lo benè tecto colliqua. In hac colliquatione Sal
Silices arripit, atque Aurum dimissum, fundum
petit. Massam colliquatam effunde, ac Auri Re-
gulum secerne à Sale, qui aquâ communi solu-
tus, reddit Liqueorem Silicum, ad aliûs Auri ex-
tracti præcipitationem rursus usurpandum.

Hic Sal non tam facilè crucibula perforat,
quam Vitra illa plumbea, ideò inter tres modos
præscriptos, pro facillimo & optimo habendus.

XVI. *Aurum, per Spiritum Urinæ præcipi-
tatum, reducendi ratio.*

Spiritus Urinæ, aut Salis Ammoniacy, omne
Aurum perfectâ præcipitatione, ex Aquâ Re-
gis eruit, quod elotum & ficcatum, aliûs Auri
more, se reduci non patitur, utpote quod parum
duntaxat calefactum, antequam adhuc candefiat,
mox flammam concipit, & longè horribiliore
fragore, quam ullus pulvis pyrius, fulminat. Si
enim ejus particulam piso magnitudine tantum
respondentem, in argenteo, ferreo, aut cupreo
cochleari prunis imposueris, ut incalescat, tam

horribilem fragorem edit, ut etiam auditum obtundat, & ipsi cochleari foramen imprimat, ac si malleo factum esset. Hinc facile conjici poterit, si paulò major particula in tigillo igni imponeretur, quod tigillum, & furnum, ictu suo fulmineo, in minutissima frusta esset comminutura. Hinc cautione accuratâ opus est, ne periculum tantum subeatur, quod sequens operandi modus facili negotio avertit.

XVII. Quâ ratione Auro per Lixivium, aut Urinæ Spiritum præcipitato, fulminantes suæ vires adimendæ sint.

HUic per Lixivium aut Urinæ Spiritum præcipitato Auro, Sulphuris in pulverem redacti, dimidiam partem misce, ac inter prunas per combustionem idem Sulphur ab ipso remove. Sic enim fulminante illa vi spoliatum, fusionem promoventibus Materiis omnis generis, sine ullo periculo, reduci poterit.

XVIII. Quo pacto Aurum, Sulphuris adjumento, vi suâ fulminante spoliatum, reduci queat.

QUia hoc Aurum omni impuritate caret, materiæ fusibilitatem promoventium factis additione opus est, cum ad fluxum pronum per se existat. Ne tamen Auri aliqua granula tigillo adhæreant, consultum est, ut ipsi aliquid

quid saltem ejusmodi materiæ, quæ fluxum accelerat, adjungatur. Excellunt hic Borrax, & siccus Liquor Silicum, quorum si vel dimidiam tantum partem, aut etiam Silicum cum Sale Tartari paratorum, tali Auro adjeceris, confestim eo pacto colliquescit, ut nihil omnino sibi ex ipso; aut Borrax, aut Silicum Liquor retineat.

Hæc sunt, quæ de Metallorum compendiosiore Incineratione, & Emendatione, ipsiusque Auro Præcipitati Reductione indicare, superfluâ commemoratione, volui. Non tamen iis, quibus hæc ipsa jam pridem cognita sunt, sed cæteris, qui illa nondum cognita, & perspecta habent, ut ita his Operationibus, omnibus suis partibus perfectè describendis, ne minimum quidem deesset.

Cæterum satis prolixa se adhuc Materia offerret, descriptione modi adhuc longè facilioris, & longè minorum sumptuum, extrahendi pauperes & inopes Terras Metallicas, quæ impensas requisitas suppeditare non valent, tantum abest, ut quæstum aliquem conferant. Faciliior autem est, & longè minores sumptus requirit, non tantum ratione facilioris apparatus aquarum, ad minerarum Extractionem necessariarum, sed etiam propter artificiosissima instrumenta, quæ in terreorum, aut vitreorum vasorum locum succedunt, & cum rarissimè frangantur, longissimi temporis usuram admittunt, de quibus jam in præfatione mentio facta est.

Nam, uti dictum est, non solum Aquæ, ad.

C 4

Extra-

Extractiones necessariae, ex vilibus, & vilis precii Subjectis, non vitreis, aut lapideis cucurbitis, sed Instrumento quodam ex terrâ confecto, & longæ durationis, copiosè ac facillimo negotio parantur; Sed etiam eodem Instrumento magna minerarum multitudo extrahitur, ac Menstruum, haud exiguâ augmenti accessione locupletatum, recuperatur. Præterea idem Instrumentum ita comparatum est, ut simul diversa Metalla, diversis aquis extrahi, ipsaque illa sine unius cum altero commixtione ullâ, ac sine ullius particulæ detrimento, ab aquis simul separari possint. Fit hoc adeò compendiosè, & commodè, ut etiam peritissimis Artificibus res & incredibilis, & impossibilis videri posset, quamvis ipsi veritati maximè sit consentanea. Ipsius autem descriptione in præsentia nobis supersedendum erit, ob certas quasdam causas, ac præcipuè propterea, quod non satis commodè etiam describi potest.

Verissimè igitur, ut hætenus sæpè, assero, talis instrumenti ope non solum acres Spiritus tantâ copiâ parari posse, ut indefinenter, instar aquæ ex gutturnio, in vas recipiens defluant; sed etiam hoc modo acres aquas post Extractionem, ab extractis terris Metallicis recuperatu facillimas esse. Unde summo cum emolumento pauperes, & inopes Venæ Metallicæ ad usum revocantur, ac non solum ipsius Auri & Argenti mineræ, sed etiam Cupri, licet ejusdem vel duas aut tres duntaxat libras unus Centenarius contineat. Hoc nonnisi

nonnisi iis verisimile fieri potest, qui rem ipsam, & operationem oculis suis intuiti sunt.

Quaquam autem dictus hic, ingentem Auri, Argenti, & Cupri Minerarum vim, extrahendi magnâ cum utilitate modus adhuc nunquam Mundo innotuit, plures tamen alii quotidie se offerunt de quibus, Deo volente, in posterum, & futuro tempore patefaciendis, in præsentia pluribus meminisse non est necesse. Nullum autem dubium est, Aurum, Argentum, & Cuprum passim, cum magno plurimorum quæstu, ex pauperibus, & hætenus contemptis terris metallicis extractum, & præclaras ac laudabiles meas Inventiones, cum meo honore, & omnium meorum Inimicorum dedecore, à toto Mundo, & in omnibus ejuldem locis cognitum iri, quod Deus in consolationem, & auxilium multorum millium, qui egestate laborant, clementissimè largiatur, A M E N.

Unum adhuc occurrit, quod patefactione dignum judico.

XIX. *Metalla, quæ ex aquis per præcipationem non sunt eruta, & per abstractionem usdem liberata, reducendi modus.*

Metalla ex Mineris extracta, & per Solventis abstractionem aquis suis liberata, tam pura esse non possunt, quàm illa, quæ per præcipationem ad fundum se receperunt, Admodum

C 5

rarò

rarò enim Aurum, aut Argentum in venis Metallicis, lapidibus, aut argillâ, sine aliorum Metallorum commixtione, reperitur, quia plærunque Argento Cuprum, & Auro Cuprum, aut Ferrum admixta sunt, quæ in reductione non secedentia Aurum & Argentum impura reddunt. Sed in Præcipitatione unum Metallum post alterum menstruo liberatur, & alteri non commiscetur. In Abstractione contrà omnia Metalla sine separatione commixta manent, & novam separationem postulant, ac proinde duplicatum laborem, atque plures impensas requirunt.

Huic incommodo facilè obviam itur ab eo, qui meæ siccæ separationis Metallorum cognitionem habet. Ejus in diversis Scriptorum meorum locis memini, ità ut non necessarium esset, ejus superfluâ commemorationes hîc Lectorem remorari.

Quia verò non unusquisque cuncta mea Scripta in promptu habet, operæ præcium me facturum arbitratus sum, si lavacrum illud, Metalla Salispetræ adjumento, per siccam viam, eluens hîc apponerem. Nam sine cognitione hujus artificii extracta Metalla à se invicem separandi, multum laboris, multæque impensæ ad Metalla dicta obtinenda adhuc requirentur. Sed sequente modo, à nobis hîc descripto, admodum facilè, & parvo labore, paucisque sumptibus, à se invicem segregantur, & ferè majore quidem cum quæstu, quam per Præcipitationem fieri solet,

Ac

Ac sicut in Præcipitatione Metallorum semper aliquid ex aquis Salispetræ naturam induit, quando nimirum usurpatæ aquæ, ut Salispetræ semina, Sali Alkalifato inferuntur, & se miro modo multiplicant.

Ità etiam in Metallorum Separatione ficcâ, ferè plus Salispetræ adhuc acquiritur, quando nimirum in tigillis, per Salempetræ à se invicem sejunguntur, & per artificiosam præcipitationem unius Metalli post aliud, usurpatus Salpetræ fixus redditur, & alcalizatur, quod Alkalifatam Nitrum pro Salispetræ radice habendum est. Hæc radix Salibus acidis implantata, pari ratione in iis multiplici augmento locupletatur, & in naturalem, ac flammam concipientem Salempetræ revertitur, quâ acres aquæ ex Alcalizatis Salibus sibi Salispetræ naturam adsciscunt. Et si vulgaris Salpetræ non quæritur, fatius est, ut Salispetræ semen, i. e. usurpati Spiritus Nitri, in ejusdem Salispetræ radicem propriam, i. e. Nitrum fixum, inferantur. Sic enim, augmento sumpto, mirabilis Salpetræ obtinetur, qui in omnibus operationibus longè majores vires exerit, quam Vulgaris Salpetræ, quocunque modo etiam mundatus fuerit; id quod ex præcedente Primâ Centuriâ patet.

Quandoquidem igitur, in Metallorum, per ficcam viam, separatione, post Operationem peractam, fixi Salispetræ tantum superest, quantum in humidâ Extractione Aquæ nitrosæ reliquum

C 6

manet,

manet, seminis & radicis Salispetræ semper affatim suppetit, ut ex aliis Salibus copiosè admodum multiplicentur, nec opus sit, ut ad mododictum laborem novus Salispetræ ematur. Compendiosissima profecto est via, non solum cuncta Metalla in ipsâ fusione segregandi, sed eadem etiam aliquâ ratione emendandi, quod postea demonstrabitur.

XX. *Quo pacto Aurum ferro, aut cupro commixtum, à quo ex Minerâ extracto Solvens est evocatum, reducendum est.*

Tale Aurum immundum, cum duabus, aut tribus, Auro pondere respondentibus partibus Vitri Plumbei commisceatur, & in forti crucibulo liquefiat oportet. Si multum ferri adfuerit, sponte suâ Regulum Plumbeum exhibebit, qui in Cupellâ ignis vigore vexatus, relicto Auro puro, abibit, quia Vitrum Plumbeum ferrum & cuprum attrahere solet. Sin autem parum ferri Auro se associaverit, in ipsâ fusione Regulus Plumbeus non subsideret, ac proinde in ipsâ liquationis operatione, aliquid limaturæ ferri addendum, ac cum Metallo liquefacto, per virgulam ferream candentem, accuratè movendum esset, ut ità Regulus Plumbeus fundum peteret, major aut minor, pro ratione ferri, cujus plus vel minus adjunctum fuit.

XXI. *Alia*

XXI. *Alia materia ad Aurum, cui ferrum
ineſt, reducendum idonea.*

℞. **S** Alispetræ 1. & Antimonii 4. partes com-
minutas, quæ in vitrum nigrum, per lique-
factionem rediguntur. Hoc in pulverem reda-
ctum, ac cum fero, & non fuſibili Auro commix-
tum, atque liquatum, Regulum Auri ad fundum
deturbat, & in ſcorias ferrum depellit.

XXII. *Antimonii Separatio ab Auro.*

Tales Reguli aurei in Cupellâ ſe ſeparari non
patiuntur, ſicut illi faciunt, quos Plumbi Vi-
trum operatum eſt. In tigillis proinde, aut cru-
cibulis, ad eorum ſeparationem, Salpetræ adhi-
bendus eſt.

Regulum hunc Antimonialem, tigillo inje-
ctum, in furno venti liquefac, ac liquefacto, ſen-
ſim & per vices, ſiccum Salempetræ inſperge, ut
hic Regulum aggrediatur, & in ſcorias commu-
tet. Scorix in tigillo inſtar aquæ fluentes indicio
ſunt, quod Aurum probè mundatum, & omne
Antimonium in ſcorias redactum ſit. Effunde in
receptaculum fuſorium, ut refrigeſcat, & Aurum
purum, & malleabile ſubſidendo in Regulum in
fundo coëat. Salpetræ autem omnis in hac ope-
ratione fixus redditur. Scoriis in crucibulum
rurſus immiſſis ſi aliquot prunas impoſueris, &
eas

cas liquaveris, omne ferè Antimonium, à Salepetræ dimissum, in Regulum coibit, iterum ad aliam Auri reductionem postea usurpandum, utpote qui extractum Aurum non minus promptè, quam ipsum Vitrum Antimonii, ad pristinum suum corpus reducit. Hic labor verò diligentem requirit operatorem, qui cum singulari peritiâ tractare sciat, licet facilis non magnum artificium postulet, sed potius accuratam diligentiam, quæ solo usu peritum Magistrum reddit.

Salpetræ ad hunc laborem adhibitus, Salis Alkali naturam induit, ac prunis impositus non amplius ardet, adeò ut aquâ solutus acre lixivium exhibeat, loco alijs lixivii ex lignorum cineribus, ad plures operationes idoneum. Potissimus tamen ejus usus est, cum vera Salispetræ radix existat, ut alijs Salibus adjungatur, ex quibus temporis progressu, insigni augmento locupletatus, novum Salempetræ ardentem producit.

Qui magno emolumento fixum hunc Salempetræ vulgari Sale culinario augere, & in Salempetræ inflammabilem denuò mutare desiderat, voto suo satisfaciet, si sequente operatione usus fuerit.

XXIII. *Ex*

XXIII. *Ex vulgari Sale Culinario, & Lixivio Salispetræ usurpati, optimum, & inflammabilem Salempetræ copiose, & cum fructu conficiendi Modus.*

INter vulgarem Salem Culinarum, & Salempetræ tam parvum discrimen intercedit, ut facili negotio ille in hunc converti queat, & quidem diversis operationibus, tam per Salispetræ Semen, quàm per acres Spiritus, uti suprà docuimus, sive etiam per Nitrum fixum, quam operationem hîc ostendemus.

Exemplo sit panis pistio, & cerevisiæ coctio. Farinæ aquâ in massam redactæ, si parum duntaxat fecum cerevisiæ, aut fermenti farinacei adjunctum fuerit, ipsa totâ massa levare se incipiens, & tenuis evadens, fit idonea, ut excoquatur in panem, omninò eandem proprietatem habentem, quam paucae illæ feces cerevisiæ, aut paucum illud fermentum obtinuerunt. Sic illa ipsa massa itidem apta est ad fermentationem alii farinæ in infinitum conciliandæ. Idem in cerevisiâ coquendâ usu venit, adeò ut in infinitum cerevisiam coquere, & bonum panem is pinsere queat, cui semel tantum cerevisiæ feces, aut massa fermentata suppetunt. Pari ratione idem ex Vegetabilium augmento patet, quæ in infinitum ex Alcalisato Sale terræ multiplicari poterunt, si tantum semel ipsorum semina & radices in
prom-

promptu fuerint. Aliâ pariter ratione eadem propagatio expediri potest, per insitionem nimirum ejus, quod propagandum est, in aliud ejusdem generis: Exempli gratia. Sunt mihi in horto meo optima poma, pira, cerasa, vel similes fructus arbori, quorum plures in horto meo videre cupio. Feræ igitur, aut non tam nobiles fructus ferentis Piri aut Pomî ramum aliquem, vel etiam ipsam arborem usque ad truncum defeco, & alterius arboris, cujus tam nobiles fructus ferentis plures propagare desidero, ramulos defectos, secundum artem, ramo aut trunco isti infero, qui non sui generis feros, & degeneres, sed nobilitate propagini sibi insertæ respondentes fructus producet. Ex ejusmodi similitudinibus quivis intellectu pol- lens facile videt, per artem omninò fieri posse, ut una natura in alteram mutetur, nimirum si rerum semina & radices ad hanc transmutationem adhibeantur.

Si autem herbæ alicujus caulem sive folia in terram effossam inferere, atque ita augere aut propagare ipsam quis vellet, nullum unquam sui laboris successum visurus esset, quandoquidem ex caulibus, & foliis in putredinem abituris, nulla nova herba esset repullulatura, sicut ex semine, & radicibus suis prodire solet.

Eodem plane modo cum Salepetræ comparatum est, qui si communi & vulgari Sali misceretur, nullo certe augmento proditurus esset, sicut ex semine & radice sua pullutare solet, quod jam patefecimus.

Talis

Talis quoque est Metallorum natura, ad quorum propagationem, & augmentum semina & radices propriæ requiruntur. Quidnam quæso Tincturæ (quarum unica particula, piso magnitudine tantum respondens, toti libræ Stanni, aut Plumbi injecta, illud ipsum Metallum in purum putum Aurum transmutat, ac se, tanquam verum Semen Metallicum, ex tam crasso, & terrestri corpore, tam brevi temporis spacio, in tam nobilem & auream naturam, millecupla multiplicatione, transmutat, & auget) Quid, inquam, Tincturæ illæ aliud sunt, quam ipsa Semina Metallica, atque ipsæ Radices Metallicæ? Quo autem pacto acquirantur, & in alicujus potestatem redigantur, perspectum, & cognitum non habeo. Non possum tamen, quin artis Studioso simplicem meam eâ de re sententiam, vel opinionem aperiam.

Cuncta Metalla ex uno eodemque semine ortum suum ducere constat. Quod verò tantum inter ipsa discrimen existat, ac unum altero maturius evadat, diversis accidentibus attribuendum est. In unâ eademque arbore flores, & ingrati saporis parvi, post acerbi & immaturi, ac tandem maturi & dulces fructus nascuntur, neque formâ, neque odore, neque sapore, neque effectibus sibi similes, qui tamen omnes ex uno principio, nempe ex suo Semine & Radice oriuntur. Sic etiam Metalla se habent.

Quod enim ad ipsorum Semen attinet, equi-
dem

dem arbitror, si molliſſimis, & maximè adhuc immaturis Metallis, qualia ſunt Zincum, Plumbum, Stannum, Antimonium, Biſmuthum, Koboltum &c. fœtidum, combuſtibile, & ſuperfluum ſuum Sulphur, per lavacrum aliquod, adimi poſſet, ut nihil omninò, niſi puriſſimus Mercurius, ſupereſſet, quod talis Mercurius, ſive tale Semen Metallorum, à puro Auro, tanquam puriſſimâ Metallorum Radice, facilè in veram Tincturam mutari poſſet.

An autem hæc mea opinio cuius auditu grata futura ſit, dicere non poſſum, utpote quam, ceu Euangelium aliquod, omni dubitatione ſuperius, nemini obtrudo, cum ipſe nondum talem operationem ad finem perduxerim, ſed tamen experientiâ meâ eo deductus ſim, ut facilè crediderim, quod immatura Metalla optimè lota, & purgata, Metallorum Semina nominari queant.

Pauca hæc in Studioſorum Artis gratiam manifeſtare operæ precium duxi, nullus dubitans, quin ſemimortua Alchymia in poſterum vitam priſtinam recuperatura ſit. Si honeſto alicui Viro parvus & contemptus aliquis libellus, arcanis tamen magnis refertus, furtim auferatur, & in manus indignorum diſperſus incidat, fieri non poteſt, licet unus aut alter in cœcitate, & tenebris verſetur, ut omnes eâdem cœcitate obruti ſint, & non hic aut ille veritatem exploraturus, & hoc pacto Alchymia priſtinum ſuum nitorem confeſcutura ſit, quod hic vaticinor. Aliter enim fieri
non

non potest, nisi Deus ex singulari suâ voluntate manum suam admoveat, & illud impediat. Quod si fieret, de quo nullus dubito, ac ideo doleo, unusquisque me veritatem prædixisse fatebitur. Veritatem ipsissimam scribo, qui fidem adhibere, aut eandem tentaminibus debitis explorare recusat, per me illud faciat licebit. Scopus scriptionis meæ unicus hic est, nimirum ut falsissimæ Inimicorum meorum, hominum ipsa cœcitate cœciorum, calumniæ mendacissimæ, quibus Salem communem in Salempetræ mutari posse negant, refellantur, & refutentur.

Operatio ipsa talis est.

℞. **U** Nam nigri, aut aliûs vilis Salis Communis partem, ac cum 2. aut 3. partibus Calcis Vivæ, per aërem in pulverem redactæ, mixtam in talem locum sepone, qui, non admissâ pluvia, aëri ac solaribus radiis sit pervius, sicut in Appendice docuimus. Acervum hunc lixivio Salispetræ supra dicto humecta, eoque exsiccat, humectationem, & exsiccationem tamdiu itera, donec hoc fermentum totum Salem Communem converterit, & in Salempetræ inflammabilem mutaverit, quod citius aut tardius eveniet, prout ipsa operatio diligentius, aut negligentius administrata fuerit. Cuncta in Salempetræ conversa per decoctionem cum aquâ communi extrahuntur, ut moris est, ac reliquiæ in pristinum locum repositæ,

fitæ, aut eodem lixivio, ut prius, aut in hujus defectu, aquâ communi consperguntur, repetitis, post qualvis exsiccationes, iisdem humectationibus, donec ipsa Salispetræ copia de novo enata seipsam eluendam aquâ communi moneat. Sic in infinitum hæc Operatio procedit.

XXIV. *Alia, & longè compendiosior via, Salem communem, Salispetræ Fixi ope, in Salempetræ optimum convertendi.*

Certum Salis communis pondus, separatim in aquâ communi solutum, & totidem Salispetræ Fixi etiam in aqua communi solutum, in dolio ligneo confunde, in quo Fixus Salpetræ, tanquam Fermentum, communem Salem aggregetur, & per fermentationem in optimum Salempetræ commutabit.

Qui maturius Salempetræ desiderat, fixo lixivio Salispetræ affundere, loco solutionis Salis communis poterit illas acres Salispetræ aquas, quæ jam ad alios labores adhibitæ sunt, quæ vehementiori operatione lixivium illud aggredientur, ita ut ex utrâque hæc solutione, tam acidum & spiritualem, quam fixum & Corporalem Salempetræ comprehendente, paucarum horarum spacio, præstantissimus Salpetræ, qualis quidem nullâ aliâ ratione acquiri potest, acquiratur.

NB. Si quis majorem Salispetræ copiam consequendi cupidus fuerit, is poterit prius Salem
com-

communem in acri aquâ Salispetræ, & illo ipso ejusdem lixivio solvere, ac post contrariarū harum duarum solutionum confusionem aquam vulgarem evaporare, ut Salpetræ in stircias concreascet, cujus quidem major erit copia, sed non tanta bonitas, quanta illius, quem prior operatio reddidit.

XXV. *Alius quæstuosus ex Communi Sale, per Salempetræ fixum, bonum & ardentem Salempetræ conficiendi modus.*

V Surpatarum fixi Salispetræ Scoriarum, & Salis communis culinarii æquale pondus commisce, iisque duplum istius æqualis ponderis ex calce vivâ, per aërem in pulperem comminutâ, adijunge. Ex hac mixturâ pilas, aut globos confice, easque lignis ita impone, ut fiat Stratum suprà Stratum, sicuti Chymici vocant. Strue lignorum accensâ, & per horam cunctis candefactis, Fixus Salpetræ communis Salis naturam mirâ inversione mutabit, ac in Salempetræ convertet, non tamen antè inflammabilem, quàm hi Sales per debitum tempus humectati, ex aëre vitæ attraxerint, & ad flammam concipiendam apti redditi fuerint.

NB. Si aquæ pluvie loco, aquasillas, quæ ad Minerarum Extractionem usurpatæ sunt, in humectando affuderis, paucarum Septimanarum intervallo inde natum Salempetræ inflammabilem colliges.

Quoniam verò in Minerarum Extractionibus, & Metallorum Separationibus, tam acrium Aquarum Nitrosarum, quàm Fixi Salispetræ insignis copia sese offert, ad hanc operationem instituentiam, & emolumentum ex ea capiendum ex Salispetræ, qui suas impensas cum quæstu insigni jam compensavit, ex vili, & vulgari Sale augmentatione copiosâ, omninò sequitur, quod omnes isti hæctenus descripti labores, & operationes ferè sine ullo sumptu, & cunctis impensis effectui dari queant, quod inauditum quidem sed tamen verissimum est, ac ignorantium Mortalium fidem superat.

Uniuscujusque profectò esset, non tam celeri & præprospero judicio rem incognitam, & sibi nullo tentamine exploratam laudare, aut vituperare. Imò licet periculum alicujus rei faciendo, errorem commiserit, non tamen tam præcipiti audaciâ abripi debet, ut mox immaturo judicio sententiæ suæ pronuntiationem præcipitet. Nulla ullius magistri, quantâcunque peritiâ etiam polleat, cognitio ad eam perfectionem pervenit, quæ ipsum errare quandoque non permittat. Nullus artifex naturâ nascitur, sed ipsarum artium, ipsorumque artificiorum peritissima cognitio, crebris exercitationibus, & soli usui nativitatem suam acceptam fert, omnesque Opiniones, variis erroribus & hallucinationibus obnoxias removet.

Pauca hæc monita, Salispetræ apparatus, &
con-

confectionem concernentia superfluo additamento, meis prioribus Scriptis accedere voluerunt, ut eorum veritatem evidentius demonstratam confirmarent. Cuncta, quæ scripsi, cum veritate conveniunt, & quamdiu Mundus stabit, verissima manebunt, rumpantur ilia mendacissimo Diabolo, & omnibus ejus affeclis mendacissimis. Mendacia peribunt, sed veritas quandoque pressa, nunquam oppressa, in æternum constabit.

XXVI. *Argenti ex Mineris extracti, & per abstractionem ab Aqua Forti liberati, Reductio.*

ARgentum, à quo Aqua Fortis per distillationem sevocata est, nullius materiæ fluxum promoventis indigeret, cum admodum facilem fluxum suâ naturâ admittat, nisi adhærentes Spiritus fugitivi aliquid de ipso secum aveherent. Ut igitur incommodum hoc amoliaris, Argento tali adde parum fixi Salis ex lixivio sejuncti, qui Sal Alkali acres Spiritus occidet, ut inter liquandum nihil omnino secum abripere queant.

XXVII. *Extracti Cupri Reductio.*

CUprum nullis aliis metallis admixtum, si paucum est, ita per se in crucibulis, sin verò copiosum, per folles reduci potest.

Ubi autem ferrum, aut Lapidem Calaminarem

rem continuerit, quibus ut plurimum Mineræ frequentes abundant, reductioni soli, sine adjumentis aliis, non cedit, ob ferrum, Zincum, aut Lapidem Calaminarem, quæ mineralia in fusione Cupro se associantia, idem Fragile solent reddere. Hoc incommodum tamen sequenti modo averti potest.

XXVIII. *Cuprum, cui ferrum inest, per Reductionem malleabile reddendi modus.*

Cuprum Lapidem Calaminarem, aut Ferrum continens cum Sale vulgari commisce, & crucibulo impositum funde, ut Sal ferrum, vel Lapidem Calaminarem ex Cupro extractum sibi associet, ac in scorias convertat, relicto Cupro, quod fundum petet, ac in Regulum abibit.

XXIX. *Quâ ratione Cuprum ab Argento Separandum sit, si utrumque ex Mineris simul extractum, & Argentum ex solutione per aquam Salis non precipitatum, sed ab utroque ita conjuncto, Solvens Menstruum abstractum est.*

SI Cupro Argentum copiâ suâ antecellat, illud facile ex hoc, aquâ Salis, in quâ parum Tartari solutum est, extrahitur. Sal enim & Tartarus Cuprum libenter solvunt, & Argentum relinquunt.

Sin verò Cupri plus fuerit, quàm Argenti,
fatius

fatiùs erit, ut Argentum per Aquam Salis prius præcipitetur, ex prima extractione Minerarum, ac postea Cuprum Solventis Menstrui abstractione etiam liberetur, ut ita horum duorum Metallo-
rum quodvis separatim retineatur.

*XXX. Si extractum Cuprum Auri quid
comprehendat, quo pacto hoc ab illo segre-
gandum sit.*

QUamvis Saturni, aut Lunæ solutio, Cupro soluto affusa, & aliquot motibus cum eadem solutione concussa, aliquid Auri expiscetur, totum tamen non colligit, nisi per Lixivium ali-
quod debilitetur. Lixivium autem affusum, ut Solvens debilitatum eò facilius Aurum dimittat, hoc incommodi habet, quod Solvens illud, ad alias porro Extractions usurpandum, penitus inutile reddat. Accedit & alterum incommodum, si paulò plus lixivii quàm par est, affundendo error committatur, quod aliquid Cupri unà cum Auro ad fundum præceps eat.

Ut igitur his incommodis obviam eatur, Cupri Aurum continentis Solutio in meo secreto, & à me invento Vase Distillatorio, in quo & facile, & copiosè hoc fieri potest, usque ad siccitatem abstrahenda, & sequens Menstruum, quod solum Cuprum, & nullum Aurum solvit, exsiccata materia affundendum est, ut Cuprum solvatur, & Aurum, sive ejus multum, sive parum fuerit, non

D 5

solu-

Solutum in fundo maneat. Solutum Cuprum lixivio, Silicum Liquore aucto, ex aquâ præcipitari, elui, exsiccari, & forti aceto in pulcherri-
mum æs viride converti potest. Aqua usurpata si salibus Alcalisatis affundatur, bonæ notæ Salem-
petræ largitur. Qui viridis illius coloris cupidus non fuerit, Solvens à Cupro per distillationem se-
jungere poterit, ad similem Cupri novi solu-
tionem rursus adhibendum. Tantum autem Au-
ri Cupro adesse debet, ut sumptus huic labori im-
pensis ferre, & quæstum afferre queat; aliàs Au-
rum apud Cuprum relinquere, quàm tanti emere
fatius esset,

XXXI. *Menstrui Cuprum solventis, &
Aurum à se repellentis confectio.*

HOc Solvens nihil aliud est, quàm Aqua For-
tis, in quâ parum Tartari dissolvitur. Tar-
tarus enim Auri inimicus, illud ex Solutionibus,
sicut Sal commune Argentum ex Aquâ Forti ex-
turbare solet. Hâc viâ omne Cuprum facili ne-
gotio ab Auro segregari potest, de quâ suo loco
adhuc plura dicentur.

XXXII. *Alia Cupri Aurum complectentis
Reductio, & Cupri ab Auro perfecta Separatio.*

Cupro Aurum comprehendenti aliquid Ar-
genti adde, & Regulo Antimonii, qui du-
plum

plum pondus dictorum Metallorum simul sumptorum contineat, funde. Regulum dictum cum Cupro additionem Salispetræ ab Argento secerne, ut hoc Aurum, quod in Cupro fuit, secum retineat, segregandum postea, si impensas cum lucro reddere potest. Non tamen necessarium est, ut mox secernatur, cum longè satius sit, à tali Argento, simile Cuprum, Aurum continens, pluribus vicibus abstrahere, ut Argentum majore Auri copiâ locupletetur tot Abstractionibus, quæ præter tigillorum & ignis impensas admodum paucos alios sumptus postulant. Omnis enim adhibitus Salpetræ, cum toto Cupro, & universo Regulo Antimonii, ab illo recuperari potest, qui præcipitationem rectè novit. Prætereà magni quid, quoad Metallorum emendationem, sub hac operatione occultum latet. Via enim est perveniendi ad cognitionem Argentum quodvis per Cuprum Auro, & Cuprum ipsum Argento imprægnandi, de quâ re in aliis Scriptorum meorum locis plura inveniuntur.

Hæc de Metallorum ex pauperibus Mineris, extractorum Reductione, & iis quæ ob festinam editionem Appendicis Quintæ Partis Prosperitatis Germaniæ, in eadem omissa sunt, hæc vice dicta sufficiant, quæ Benignus Lector ex his adjungere, & supplere poterit.

Siquidem verò in hujus opusculi locis diversis Instrumenti artificiosi, & nuper à me inventi,

ac ad facillimam aquarum, ad Metallorum Extractionem apprimè necessariorum, præparationem aptissimi & utilissimi, mentio facta est, non tamen ità clara, & perspicua, ut ejus cognitionem quis ex eà consequi valeat; præterquam quod etiam fieri vix possit, ut illius descriptio tam clara & perspicua proponatur, ex quâ perfectà ejus præparatio, & debitus usus addiscatur; haud abs re tamen futurum censui, studioso Investigatori aliquid amplius de ipso manifestare, ut aliquam duntaxat ejus cognitionem adipiscatur. Prolixiorem & clariorem revelationem in aliud tempus rejicio, quod mihi commodiorem scribendi occasionem subministrabit.

XXXIII. Brevis descriptio supra memorati Instrumenti artificiosi, cujus ope Spiritus ad Metallorum ex pauperibus Mineris, Aurum, Argentum & Cuprum continentibus, extractionem necessarij, copiose parantur, Minera ipsæ extrahuntur, & Menstrua Solventia à Metallis facile rursus separantur.

INcomparabile hoc, & noviter à me inventum Instrumentum, ad faciles Metallorum Extractions ac Solventium Menstruorum præparationes commodissimum, ex peculiari terrâ construitur, ac figurâ suâ ferè pistorio furno respondet, atque minus aut majus, prout quis plus vel minus in eo elaborare cogitat, à fronte januam, & in fine,

fine, aut proximè illum exitum habet. Operculo alembici vices subeunti magnum Vas Recipiens adaptatur, recipiendis Spiritibus exeuntibus idoneum. Postquam furnus calefactus est, Sales parati, peculiaribus ex optimâ terrâ confectis ollis, aut crucibulis, forceipe ad hunc peculiarem usum paratâ, Instrumento imponuntur, atque Spiritus omnes celeri distillatione eliciuntur. Nullum autem hic periculum ab Instrumentorum fractione imminet, ipsaque distillatio unius aut duarum horarum spatio absolvi poterit, quantacunque Salis copia etiam ad distillandum adhibita fuerit. Post Distillationem absolutam Ollæ Instrumento seu furno illi impositæ cum Capite Mortuo, quod continent, forceipe rursus eximuntur, ac mox aliæ Salibus repletæ Ollæ in priorum locum reponuntur, & distillatione novâ Spiritus iterum expelluntur. Horum laborum continuatione tamdiu quis pergere potest, quamdiu ipsi placuerit, aut ad distillandum materia suppetierit, quia Vas nunquam refrigerat, quamdiu ipsa distillatio continuatur. Aptissima igitur hæc est fornax, ad magnam Salium copiam distillandam labore, qui quàm celerrimè absolvitur.

Idem distillandi modus in Minerarum, seu terrarum Metallicarum Extractione observandus est, quæ hâc viâ longè citius & celerius extrahi possunt, quàm illa, quæ in Appendice descripta, Vitrorum calefactione expedienda est.

Pari ratione ipsum Solvens Menstruum ab
Extra-

Extractis Metallis celeriter rursus abstrahitur, atque sine ullo detrimento conservatum ad ulteriorem usum adhibetur. Adeò compendiosè & facilè igitur hoc Instrumentum omnibus dictis laboribus defungitur, ut, si Ignem & Salem excipias, Spirituum copiosa confectio, Minerarum abundans Extractio, & Menstruorum à Metallis extractis Separatio, & Conservatio, ferè nullis sumptibus constent.

Hanc acrium Aquarum distillationem, & Minerarum Extractionem utilissimam pariter, & artificiosissimam esse quis negabit? Proдите jam in lucem omnes vos Verveces ignorantissimi, qui hostes mei capitales estis, & Artem, quæ non habet olores, nisi Ignorantes, odistis; Proдите, inquam, & melius quid in medium afferte, ut honorem consequamini, & totus Mundus videat, vos non fallaces, & mendaces Ignorantiæ Fratres, sed honestos, multarumque rerum peritos viros esse. Si hoc non præstiteritis, quod tamen ut unquam præstetis, fieri nunquam poterit, & si mea, quibus meliora exhibere nunquam valetis, ludibrio habere non destiteritis, honor in me, & probrum ac infamia in vobis residebit, quamdiu Mundus subsistet.

XXXIV. Se-

XXXIV. *Sequitur Explicatio nonnullorum Secretorum, Salis mei Mirabilis ope effectui dandorum, de quibus in Secundâ Miraculi Mundi Parte fit mentio.*

DIversimodè Sal meum Mirabile parari passim ex Scriptis meis, ac præcipuè ex Secundâ Miraculi Mundi Parte liquet: Hinc & ejusdem usum diversum esse, necessariò sequitur. Alius enim ipsius est usus, quando post distillatum ab ipso Spiritum ex cucurbita eximitur, & corrosivam naturam adhuc obtinet. Alius contrà usus est, quando hic corrosivus Sal aquâ communi solutus, per filtrum trajectus, & frigori expositus, optimam sui partem in longas Crystалlos concretam exhibet, quæ nullam vim corrosivam habentes, peculiari usui inserviunt. Alium item usum habet, quando omni corrosione privatus in dulcedinem convertitur, uti in plurimis meorum Scriptorum locis indicavi. Hoc sciant oportet illi, qui ipsum ad hunc vel illum laborem adhibere cupiunt, ut nullo errore commissò eò felicius voti sui compotes reddantur.

Aliquot igitur ex præcipuis illis Arcanis, quæ in Secundâ Miraculi Mundi parte enarrantur, inspiciemus, & examinabimus, an etiam eo, quem præscripsi, modo effectui dari possint.

XXXV. *Qua*

XXXV. *Qua ratione quævis aqua, vinum, cerevisia, acetum, aliquæ Liquores, paucis horis, in dura frusta glaciei similia, per Salem Mirabilem coagulari queant.*

AD talem Coagulationem omnium aquosarum & humidarum rerum, sumendus est Sal Mirabilis, qui benè edulcoratus, ut Chymici loquuntur, & in longas Cryсталlos concretus, ex æquali Salis & Olei Vitrioli boni pondere paratus sit, quia maxima ficcitas ex Oleo Vitrioli oritur.

Talis optimè paratus, & in longas stirias concretus Sal Mirabilis, in Sole calcinando in tenuem pulverem redigendus est, ut omnem suam humiditatem amittat, & tamen non lique scat. Nam si lique scerit, iterum terendus esset. Hujus calcinati Salis Mirabilis una pars, potest tres partes aquæ, vini, cerevisiæ, aut aliûs liquoris, cui miscetur, aliquot horarum spacio, in siccam materiam glaciei similem coagulare, ut in sacco, vel etiam Cribro aliquo, foraminibus multis perforato, portari queat.

Cui autem usui talis Coagulatio inservire queat, hîc enarrare nimis prolixum foret: Quisque rem ipsam probe meditando, usum inveniet.

XXXVI. *Aqua,*

XXXVI. *Aqua, vini, aut Cerevisia
à Sale Mirabili Separatio.*

Liquores coagulati per distillationem à Sale Mirabili commodè fecerni possunt. Sed Vini & Cerevisiæ coagulatae aquositas tantum distillatione semovetur, & crassior pars in cucurbitâ apud Salem remanet. Sed calcinando Sal Mirabilis omni impuritate rursus liberatur, ac denuo albus & idoneus fit, ut ad novum ejusmodi effectum reducendum usurpetur.

NB. Adhuc alios, in glaciem aquosos liquores coagulandi modos esse non diffiteor, de quibus suo loco agetur.

XXXVII. *Quomodo acres Salium Spiritus, ut Aqua Fortis, Aqua Regis, Spiritus Salis, Spiritus Vitrioli, Aluminis, ac similes, in duros Sales aquæ congelata non dissimiles, coagulari possint.*

HÆc acrium Spirituum ex Salibus Coagulatio eodem modo, quo Aquæ Communis, & aliorum dulcium Liqueurum Coagulatio perficitur. Sed separatio propter acrimoniam in vasis ex optimâ terrâ, aut vitro peragatur oportet. Ac his Coagulatis Spiritibus Salium multa haud parvi momenti posse præstari certum est, quorum narratione ob brevitatem hîc supersedemus.

E

Nam

Nam aliquot duntaxat Secreta , in Secundâ Miraculi Mundi Parte commemorata , hâc vice demonstrare , veritatemque ipsorum asserere mihi proposui.

Ex his duabus propositis Coagulationibus , unusquisque cæterarum humidarum rerum coagulationem fieri posse , facili negotio addiscet.

XXXVIII. *Quâ fontis alicujus scaturigo per hunc Salem Mirabilem obturari queat.*

Nonnunquam usu venit , ut in aliquo loco aquarum Scaturigo erumpat , quæ ibidem noxia est. Ac quia interdum obturatu sunt difficiles ejusmodi Scaturigines , hanc obturandi per Sal Mirabile viam hîc apponere volui , præcipuè in eum finem , ut rerum natura & proprietas addiscatur , præterquam quod & ipsæ artes & scientiæ haud exiguum quandoque auxilium afferant , cum primis quando nullum consilium suppetit. Candefacti igitur Salis Mirabilis , quantum sufficit , aut opus est , linteo aliquo colligatum , & foramini Scaturiginis insertum , in lapidem durum cum aquâ mutatur , atque ità scaturiginem aliam sibi viam quærere cogit.

XXXIX. *Phle-*

XXXIX. *Phlegma subtilibus Spiritibus
adimendi Ratio.*

Quia volatiles, & Sulphurei Spiritus Salium in Medicinâ magni quid præstant; præcipuè quando Phlegmate, sive aquosis humiditatibus suis liberati sunt, quibus tamen non à quovis liberari possunt, in ægrorum gratiam operæ precium duxi, facilem illud per Salem meum Mirabilem efficiendi modum hic patefacere, qui fit, ut sequitur.

Vitreæ Cucurbitæ dimidiam partem Sale Mirabili reple, eique affunde Spiritum volatilem Vitrioli, Nitri, aut Salis Communis, & per Balneum inde subtilissimum Spiritum destilla, qui exhibit, Phlegmate inutili apud Salem Mirabilem relicto, quem candefaciendo ad novas operationes rursus idoneum reddes.

XL. *Alius, & quidem facilior, imò quasi
incredibilis & Miraculosus Vinum, Cerevisiam, Ace-
tum, Vinum adustum, & omnes alios Liqueores hu-
midos, in momento, per Sal meum Mirabile,
ab inutili Phlegmate liberandi Modus.*

Præcedens Liqueorum humidorum Coagulatio maximæ siccitati, quæ in Sale Mirabili latet, originem suam acceptam fert. Hæc verò, quàm nunc tradimus, ex concentrato frigore humido-

E 2

rum.

rum ignium, de quibus in Primâ Centuriâ actum est, proficiscitur. Ea sic se habet.

℞. Unam libram superscripti Salis Mirabilis, in forte vitrum immitte, & duas libras concentrati & frigidi Ignis alicujus Salis, sive Vitrioli, sive communis Salis, sive Salispetræ, cujus ignis cæterorum Salium ignibus antecellit, affunde, ut post aliquot horarum quietem ex utroque massa glaciata fiat, quam hyberno tempore in nivem, aut aliàs in aliquem locum frigidum, qui quo frigidior, eò melior, repones, ubi quo diutius in frigore commorabitur, tantò plus frigidum ignem concentrabitur, ac tantò majora concentrato ejusmodi corpore præstari possunt.

Ejus admirabilis, & cuivis etiam doctissimorum hominum incomprehensibilis, & incredibilis usus hic est.

XLI. *Anhelitus hominum, in hypocausto aliquo calido præsentium, receptio, & in glaciei formam mutatio.*

SI præsentibus tuis convivis aut amicis admirationem excitare, & recreationem utilem exhibere cupis, sequente ratione desiderium tuum explebis.

Vitrum Igne Salis humido, & à Sale Mirabili coagulato, quod per aliquot horas in frigore stetit, repletum, tecum defer in calidum hypocaustum, atque suprâ mensam filo, aut funiculo aliquo

quo suspende, quando convivæ tui jam mensæ accubitori sunt. His rogaturis, quid hoc significet, & quid appenso illo suprà mensam Vitro tibi velis, respondebis, te in ipsorum honorem, & recreationem amœnas, & facetas præstigias exhibiturum, postquam ad satietatem ederint & biberint. Quisque igitur tales præstigias cernendi desiderio tenebitur, & subinde suos oculos ad vitrum convertet. Posteaquam verò Vitrum dimidii, aut unius minuti spacium pendendo consumpserit, anhelitus hominum assidentium se ipsi confestim applicabunt, & toti superficiei instar nivis adhæsuri, illud ubique contegent, & magis ac magis crassescant, adeò ut brevi tempore crassâ & villosâ barbâ, ex naturali glacie constante, & tamdiu se augente, quamdiu concentratum frigus in vitro durat, hoc ipsum vitrum se oneratum conspectui exhibiturum sit. Tandem eodem, post consumptum internum concentrati Ignis frigus, incalescente, congelata illa barba iterum liquefcere, & in aquam resoluta destillare incipit, cujus guttis destillantibus excipiendis vas aliquod supponendum erit. Mirabilis hæc est distillatio anhelitûs humani, qui inter loquendum ex ore humano progrediens, per concentratum Ignem Salis, in glaciem, & tandem ab hypocaufti calore rursus in aquam redigitur.

Hæc tam velox Operatio, aut transmutatio vaporis humidi & aquosi, in naturalem glaciem, vilis & inutilis alicujus rei speciem quidem præ se

E 3

fert,

fert, sed internæ mentis acie perspecta, non solum summam admirationem parit, sed etiam præstantissimam naturalium rerum cognitionem aperit.

Auri sacrâ fame laborantes dicent, quid commodi tales præstigiæ adferunt? Si Aurum de vitro destillasset, illud collegissemus: quid aqua nobis opus est? si adhuc nobile vinum fuisset, genio indulgentes illud ebibere potuissemus. Aufer fœtidam illam aquam, ac nobis nobile vinum affer. Hos sermones ex composito proferet aliquis ex tuis amicis, prius à te subornatus, ut cæteros, harum rerum ignaros, majori gaudio, & lætitia expleas, si vini cupido mox satisfeceris, dicendo, si amici & convivæ melius vinum expectant, te ad promendum id promptum & paratum esse. Hic convivæ arrectis auribus expectabunt, & videre desiderabunt, quod melius vinum ex cellâ tuâ prompturus sis; Inter hos præcipui erunt, quos non fugiet, tam multiplicia vina tibi in cellâ tuâ non superesse.

Interea quædam parva, & aliquot uncias continentia, concentratisque Ignibus Salium repleta, ac probè obturata, & filis suis alligata vitra in frigore parata habebis. Artis autem tuæ in momento vina emendantis, & nobiliora reddentis, specimen editurus, cantharum vulgaris vini apportandum curabis, & convivis bibendum exhibebis. Animadvertentibus verò, pristinum vinum esse & nobilius te non apposuisse, sequenti ratione satisfacies.

XLII. Mo-

XLII. *Momentanea Operatio, in multorum hominum presentia, quodvis vinum vile, insigni emendatione, per frigidos Ignes Salium, nobilius reddens.*

IUbe tibi apportari unum ex vitris illis in hunc finem paratis, appensumque filo in vitrum vino tuo plenum demitte, quo facto, confestim concentratum, & in parvo tuo, in majus demisso vitro latens frigus, aquosas & inutiles vini partes ad se trahet, atque in inspidam glaciem mutabit. Quo diutius autem parvulum illud vitrum in vino reliqueris, eo plus aquæ ex vino extrahetur, & eo nobilius vinum reddetur. Si verò citius extraxeris, etiam minus aquæ auferes, ità ut convivis tuis, ex uno cantharo, diversa vina propinare hâc ratione possis, aut potius illis ipsis facultatem concedere queas, ut pro lubitu suo vinum sibi emendent. Hac enim operatione inutilis aqua, ex vino exhausta, & in glaciem mutata separatur, & aufertur. Aquæ igitur parte ablatâ, necessario reliqua multo efficacior & suavior sit oportet, quam antea fuit, cum aquam adhuc sibi adjunctam continuit.

Hoc artificio utens Paterfamilias, sibi ac suis convivis, ex uno dolio deprompta vina diversa, apponere potest.

Est autem tale secretum non solum curiositatis, sed etiam utilitatis plenum, quod pluribus modis multum boni confert, & præstat. Mille

commoda ab ipso proficiscentia enarrare possem, si necessitas postulare. Sed quia non necessarium judico, ut iis enarrandis tempus impendam, hâc vice aliquot duntaxat commemorabo, reliqua in sequuturas Centurias rejiciens, in quibus, pro temporis ratione, ipsorum mentio fiet.

XLIII. *Cujusvis cerevisiæ tenuioris hyberno tempore, tam domi quàm foris Emendatio.*

V Su nonnunquam venit, ut Paterfamilias aliquis tantum unius generis vinum, aut cerevisiam in cellâ suâ habeat, cujus potu uti solet, & melioris notæ vinum, aut cerevisiam propterea in cellam suam non recondat, quod aut egestate laboret, aut etiam propter cellam cuivis patentem, aut servos & ancillas, de industriâ à communi dolio ad præstantius deviantes, nimios sumptus reformidet.

Quia verò in Senibus, quando interdum durioribus cibis, ut asello arefacto, carne fumo induratâ, aut piscibus vescuntur, debilitatus, & senio confectus stomachus rerum suarum satagere concoquendo detrectat, hujus Secreti adjumento confestim cerevisia, & vinum fortiora reddi possunt, præsertim hyberno tempore, quo Senibus calidior, & fortior haustus cerevisiæ, & vini commodior est, quàm æstivis mensibus, quibus eodem facilius carere possunt.

Aliquis hîc objicere, & dicere posset, unde mihi

mihi tale frigus concentratum, quo aquam ex vino extraham, suppeteret? Huic respondeo; Eorum plures in posterum fore, qui illud paraturi, & aliis concessuri sint, cujus tamen copiâ tantâ nemini opus est. Si dimidiam duntaxat libram ejus in promptu Paterfamilias habet, toto vitæ suæ tempore eadem uti poterit, si modo ita custodiverit, ut vitro fracto non pereat. Nam quando uni, aut alteri cantharo cerevisiæ, aut vini aquam subtraxerit, eam in glaciem mutatam à vitro removet, & frigori rursus exponit, donec ejus porro indigeat. Talis enim frigus concentrans Magnes, vires suas semper conservat, & nunquam corrumpitur, ad multa admiranda perpetranda semper idoneus.

NB. Si Ignes illi Salium defuerint, eorum loco grave Oleum Vitrioli, Oleum Salis, aut Aqua Fortis adhiberi potest, quæ tamen Olea tantum neutiquam præstant, quantum Concentrati illi Salium Ignes præstare possunt. Rem ipsam tamen demonstrant, licet haud magnum emolumentum pariant, id quod intellectu cuivis facile est.

Magno enim inter se distant discrimine Ignes Salium Aquosi & non Aquosi: Vulgaris aliqua, & simplex aqua non potest tam frigida evadere, quàm Salis alicujus aqua, & hæc tantum frigus non consequitur, quantum vulgaris aliquis Spiritus Salis, qui & ipse nullâ ratione ad eum frigoris gradum perveniet, quem Concentratus Spiritus

aliquis nanciſci ſolet. Sic pellicea veſtis ligno, lignum lapidi, & lapis gravi Metallo, nunquam frigiditate ſua reſpondebit, quæ differentia ex compactionis denſitate ortum ſuum tradit, quandoquidem tantò magis aliquid frigus, & calorem concentrabit, & ſecum figet, quanto compactius & denſius corpus habuerit. Concentrati enim frigoris proprietas eſt, rem aliquam occidere, ac duram & rigentem reddere. Concentratus Calor contrà celerem vitam, atque correctionem & emendationem largitur, quod experientia ipſa docet.

O fortunatum illum, qui Metallicum Salem adeò compactum, denſumque & Metallum inſtar gravem reddere, ac debito tempore in candore ignis, ut calor ſenſim & gradatim in eo concentrari & figi valeat, conſervatum, fuſilem efficere poſſet. Proculdubio graviffimos morbos curandi, & imperfecta Metalla in perfecta mutandi Tincturam conſecuturus eſſet. Solus enim Ignis maturitatem alicui rei conciliat, & quò major ac fortior ipſe Ignis exiſtit, eò celerior; & melior emendatio & correctio alicujus rei expectanda eſt.

Hæc quæ paucis verbis hic indicavi, majoris momenti, dignitatis, ac ponderis ſunt, quàm quiſquam credere poteſt. Nullum quoque dubium eſt, quin propediem in medium prodituri ſint aliqui, qui ſine ullo metu Metalla imperfecta tingendo in Aurum mutaturi, & Artis veritatem

tem verissimam testaturi sint, adeò vulgaris evadet Alchymia in hoc Seculo, quod antehac in hoc Mundo nec auditum nec visum fuit; Imò hanc artem adeò familiarem sibi reddent Mortales, ut etiam Particulares Tincturas haud magni sint aestimaturi.

Cur autem Deus talia fieri permittat, nobis penitus occultum manet, illud duntaxat videntibus, magnam in Mundo mutationem procul dubio sequuturam esse. Felices erunt illi, quibus Deum ante oculos habentibus, & purâ mente colentibus, nec Diabolus, nec Peccatum, mater ipsius, damnum inferre possunt.

XLIV. *Quid Commodi Secretum hoc afferre possit is, qui tempore Hyberno iter faciunt.*

NEcessitas quandoque postulat, ut Senibus hyberno tempore iter faciendum sit, quod, nullâ festinatione urgente, ità institui poterit, ut circà meridiem & vesperam semper quies capiat in ejusmodi loco, in quo cibus, & potus affatim suppetunt.

Si autem summa festinatio profectionem urgeat, sive quis curru, sive equo vehatur, ac interea vel nix viam difficilem reddat, aut currus rota aliqua casu frangatur, & ita viator impediatur, quo minus statuto tempore ad locum destinatum pervenire queat, coactus ita interdum ad opilionis alicujus domunculam divertere, aut si paulò

felicius fuerit, in pago aliquo vili diversorium
 quærere, ubi nec vinum, nec cerevisia bona offen-
 ditur, tunc temporis ille, qui iter facit, ex viliori
 vino, vel cerevisiâ melius vinum, aut cerevisiam
 conficere, ac valetudini suæ consulere poterit,
 sitalem Magnetem, qui glaciem attrahit, in vitro
 aliquo parvo penes se habuerit.

XLV. *Quid utilitatis navigantes in Mari
 ex hoc Secretis capere possint.*

V Su venire potest, ut aliquis navem conscen-
 dat, brevi se venturum, quo tendit sperans.
 Nobilis vini aut cerevisiæ haultu instructus licet
 sit, si ventus adversus oriatur, diutius in mari
 commorandum ipsi erit. Vino igitur, & cerevi-
 siâ consumptis, tenuem illam in navi cerevisiam,
 quâ nautarum vulgus uti solet, meliorem reddet,
 & valetudinem suam conservabit.

XLVI. *Quomodo hujus Secreti ope vino
 adusto, quod ex frumento confectum est, inutile suum
 Phlegma possit adimi, ut Spiritui, ex fe-
 cibus vini parato, equalis evadat.*

AD hoc effectui dandum major Magnes re-
 quiratur, qui Phlegma illud removeat, quàm
 apud vinum & cerevisiam, propterea quod vi-
 num adustum fervidioris est naturæ, quàm vi-
 num, atque cerevisia, quæ libentius aquositate
 suam

suam dimittunt, quàm vinum adustum, quod illud ægrius facit.

XLVII. *Quâ ratione Aceto debiliore, aut humidiori aquositas sua superflua sit adimenda, ut ita fortius reddatur.*

A Quositas ex aceto debiliore, & humidiores, Magnetis illius, glaciem attrahentis adju-mento, facilius se extrahi patitur, ideò quia multò citius, quàm alii potus, acetum glaciei formam induit.

XLVIII. *Questio; An hæc vinum, cerevisiam, acetum, vinum adustum, & alios potus fortiores & suaviores reddendi emendatio, copiosè confici possit, an verò pro solâ curiositate habenda sit?*

R Esponso: Est profectò excellentissimum Secretum, curiosæ mortalium inquisitioni apprimè satisfaciens, quod hætenus nunquam Mundo innotuit, & tamen inaudita præstare potest, quæ non necesse est, ut divulgentur.

Quantum ad aquæ à vino, cerevisiâ, & aliis potibus separationem copiosam attinet, eadem, & quidem cum utilitate, fieri posset, nonnullis in locis haud exiguas divitias paritura illi, qui eandem ritè & artificiosè defungi noverit. Illam patefaciendo hic rerum mearum fategi. Pigris pulmen-

mentum non est coquendum, ac ori ipsorum inferendum. Arripiant ipsi si velint, & rebus suis ritè consulant.

X L I X. *An etiam frigidorum Ignium, ex Salibus, copia insignis paratu sit facilis?*

R. **I**Mò eorum tanta copia parari potest, quantum quis exoptat, aut etiam necessitate coactus desiderat. Sed quia tales Salium Ignes frigidi admirandarum, & incredibilium rerum, quæ nunquam adhuc mundo innotuerunt, effectores sunt, meritò ipsorum copiosa præparatio & acquisitio reticetur. Contentus igitur quisque iis esto, quæ in Primâ Centuriâ in lucem emisi: Temporis progressu forsân plura sequentur.

L. *Quomodo Sal meum Mirabile, Olea aquosa, humiditate suâ superflua liberare queat.*

HUjus per calorem in tenerum pulverem reducti Salis mei Mirabilis libram unam commisce cum 10, aut 20. libris boni Olei olivæ, aut recentis Olei Lini, Sal Mirabilis calidus cum oleo commixtus, & probè cum ipso agitatus omnem aquam ad se trahit, & fundum vasis petit, à quo oleum clarum per effusionem separandum, & ab ipso Sale Mirabili aqua omnis, ut & olei impuritas, segreganda est, ut ita, ad similes ejusmodi operationes rursus utilis, recuperetur.

L I. *Situ*

L I. *Situ corrupto alicui dolio situm , & fœtorem adimendi Modus , ut rursus alii vino recipiendo idoneum fiat.*

DOlii talis interiori cavitati illine Concentratum Salem Ignis humidum , ut ubique probè humectetur, eidemque Salis mirabilis tantum asperge , quantum adhærere poterit. Sic enim frigidus ille Salis concentrati Ignis, cum Sale Mirabili attracto , durus , & fusionem respuens evadit , & dolio adhæret, ac ipse ille Ignis omnem situm & fœtorem aliquot dierum spacio comburit , perinde ac si ignis lignorum communis adhibitus fuisset. Dolium , fervente aquâ elotum , ad vinum recipiendum rursus utile & idoneum est.

Operatio hæc non propter fœtidum aliquod dolium , quod tanti momenti non est , hic docetur , sed propterea , ut alia majoris momenti secreta , & commoda ex ipsâ addiscantur , & cognoscantur. Admiranda enim multa sub his operationibus occulta latent , quæ tamen maxima Lectorum pars non animadvertet. Sed quid juvat ejusmodi hominibus facem in tenebris præferre , quos Deus in cœcitate relinquit , & nullis oculis donare dignatur ?

L II. *Omnis*

LII. *Omnis generis fruges, ova, capas, & alios humi nascentes fructus, à corruptione diu conservandi ratio.*

SAL Mirabile dulcis ignis adjumento probè ficcatus, & cum fructibus, ovis, aut similibus, densâ, & arctâ stratificatione, vasi alicui impositus, suâ siccitate, & omnem corrumpentem humiditatem attrahente vi, cuncta ita conservat, ut longo tempore ne minimam corruptionem sentiant.

LIII. *Quæstio: Cur Sal Mirabilis, quo antè sationem frumentum maceratum est, & cujus aliquantum terræ admiscetur, pluviam attrahat, coagulet, & diutius, quàm ceteri Sales, secum retineat?*

Responso: Hoc acceptum ferendum est maximæ ipsius siccitati, quâ pollet.

LIV. *Præparatio Salis Mirabilis, ut omnium Vegetabilium Medicina Universalis evadat.*

SAL Mirabilis, qualis per se est, propter corroderes suas vires, quas adhuc penes se habet, ad Vegetabilium multiplicationem planè ineptus est, utpote qui ita adhibitus, plus incommodi, quàm commodi esset allaturus. Id propter necesse est, ut uni ipsius parti, quoad pondus,
duæ

duæ partes optimæ Calcis vivæ admisceatur, quæ aqua humectatæ & in pilas, seu globos redactæ per unam horam probè unà candefaciendæ sunt, ut omni corrosivâ vi intrò versâ, Sal Mirabilis Alcalifetur, & pro Universali Medicinâ Vegetabilibus adhiberi queat. Attrahentem enim suam vim conservat, & in candefactione eandem non amittit.

L V. Quæ cāusa sit, cur Lignum diu jacens in aquâ, in quâ Sal Mirabile solutum est, in durum lapidem convertatur?

R Esponsio: Hæc operatio adscribenda est incredibili, & adstringenti proprietati, & naturæ, quâ Sal Mirabilis præditus est.

L V I. Salis Mirabilis ope semimortuam arbo-rem ad vitam reducere, ut reviviscat, & de novo repullulare incipiat.

T Erram, quâ radices arboris teguntur, effos- sam commisce cum 1. 2. 3. aut pluribus libris Salis Mirabilis, prout arbor major aut minor fuerit, ac eâdem radices easdem rursus contege, terræque ipsi aquæ pluvix aliquantum affunde, ut eâdem humectatâ, radices Salis sibi admixti participes reddere queat. Hoc pacto arbor Medicinam, sive bonum nutrimentum ex Sale attrahet, ac refocillabitur, & recreabitur, perinde ac fame-

F

lico

lico homini frustum panis, aut alius cibus, quo caruit, vires restituit.

L VII. *Quomodo semimortua, aut aquis suffocata Insecta, & canum catuli, ut & felium, aut murium fœtus, ad vitam revocari possint.*

INsecta, aut alia animalcula in aquam injice, ac in eâ tamdiu relinque, donec fundum petant, & se non amplius moveant. Exemptorum dimidiam partem sepone: Sale Mirabili, apud Ignem prius calefacto alteram partem ità contege, ut ubique probè cincta & contacta sit. Hoc facto, Sal Mirabile ex suffocatis insectis, aut animalculis omnem frigidam humiditatem confestim extrahet, ita ut superfluâ aquâ liberentur, ad se redeant, & postquam aliquandiu sic jacuerunt, ex Sale rursus erepant. Altera verò pars, quæ seposita est, mortua manet.

Hæ, ac multæ similes ejusmodi Operationes admirabiles Salis Mirabilis adminiculo perfici possunt, quæ non aliundè, nisi ab ipsius incredibili siccitate, quam corpore suo occultit, proficiscitur. Ideò non necessarium duco prolixiore descriptione his declarandis immorari, cum ex iis, quæ hætenus dicta sunt, unusquisque quam plurima addiscere, & satis commodi ac utilitatis haurire possit.

L VIII. *Quo-*

L VIII. *Quomodo Salis Mirabilis adju-
mento durissima, & minimè solubilia Subjecta admo-
dum facile solvi possint.*

Aspiciatur carbonis lignei natura & proprie-
tas, quæ talis est, si in maximo igne, per plu-
res annos, idem carbo retineatur, & omnis aër
externus ab ipso removeatur, ut nunquam vel
minimam fusionem admissurus, nec minimum
etiam de suo corpore amissurus, sed eâdem for-
mâ rursus egressurus sit, quâ in ignem immis-
sus est.

Pari ratione ligneus carbo centum, imò etiam
mille annos in terrâ, aquâ, aut etiam acerrimis
aquis corrosivis illæsus durare potest. Examen
hoc acerrimum nec Aurum, nec Argentum, licet
purissima, & constantissima, sustinere possunt.
Ac licet carbo adeò sit durabilis, nihilominus
ipsum dimidiæ horæ intervallo solvam, & in ru-
brum lapidem falsum convertam, qui aquâ se sol-
vi patiens, mirabilem liquorem, tam in Medici-
nâ, quàm Alchymiâ incredibilium operationum
effectorem, ut sequetur, exhibet.

L IX. *Quodnam Sal Mirabile ad carbonum
solutionem adhibendum sit.*

Diversimodè Sal Mirabilis paratur, ut ex Se-
cundâ Parte Miraculi Mundi constat. Quo-
cunque

cunque autem modo paretur, ad Carbonum ligneorum solutionem commodè adhiberi potest, nec ullâ præparatione ulteriore indiget, sed ità ut ex cucurbitâ exemptus, & adhuc corrosivus est, ad omnium rerum solutionem adhibetur.

L X. Dimidia horæ spacio, per Salem Mirabilem, quemvis carbonem ligneum ad Primam Materiam, i. e. in Salem Sulphureum reducendi Modus.

DUabus, aut tribus unciiis Salis Mirabilis, in tigillo, aut crucibulo aliquo fufis, injice frustum carbonis lignei, ac in eodem tigillo, quod operculo suo teges, per dimidiam horam in fluxu relinque, ut ità Sal tantum istius carbonis solvat, quantum potest, ac reliquum, quod solvere non valet, insolutum dimittat. Materiâ effusâ, invenies rubrum lapidem Salis, qui linguæ admotus instar ignis eam aduret, sicut omnes Sales Alkali faciunt. Nam corrosiva vis per Sulphur Vegetabile invertitur, & in Alkali mutatur.

Hic ruber Carbunculus in aquâ solutus viridem liquorem largitur, qui per Filtrum trajectus, & aliquot horas quiescens, albo colore apparet, ac diutius in quiete relictus flavum colorem acquirit. Una ejus gutta, sulphureo more, Imperialem deaurat, si ipsi imponatur. Carbo enim ligneus nihil aliud est, quam Sulphur, ejusdem naturæ cum Minerali Sulphure, & omnia Me-
talla

talla penetrans, cum ipsis se figi patitur, ac aliàs omnia ea præstat, quæ Minerale Sulphur præstare potest.

Scitè admodum Sendivogius in suo de Sapientum Sulphure colloquio; Probè, inquit, munitus, & in tenebroso carcere captivus sedet, ac haud facilè liberatur; sed Sal ipsi mortale vulnus infligit.

Sulphur igitur hoc in nigro Carbone sedet, in tenebroso, & obscuro carcere, vinculis arctis conclusum, & captivum, nec à nemine alio vinculis illis expediri potest, nisi à Sale. Ex carcere autem suo expeditum, ac non citius, in conspectum prodire solet.

Sic Sulphur ex obscuro suo corpore eduximus; Nunc idem etiam in conspectum publicum producemus.

LXI. *Quomodo Sulphur Vegetabile visibile reddendum sit.*

IN albam solutionem Carbonum, si infuderis acidum aliquod, ut acetum, Spiritum Salis, Vitrioli, aut Aquam Fortem, idque sensim ac pedetentim, ac tantum, quantum ad occidendum Salem Alkali requiritur, Sulphur instar albi pulveris in fundo subsidebit, quod à Salibus separatum, aquâ dulci elotum, & siccatum ardebit, & viribus Minerali Sulphuri exactè respondebit.

F 3 -

LXII. *Alius*

LXII. *Alius Modus demonstrans, quod in omnibus Vegetabilibus Minerale Sulphur lateat.*

HUnc ex Sale expressum, & viridem, aut album lignorum, vel carbonum succum, in cucurbitâ vitreâ, in pulverem redactô Sali Armoniaco affunde, cucurbitæ alembicum impone, luto probè adjunctum, ac omnem humiditatem per distillationem elice; in quâ distillatione Salis Armoniaci Spiritus, Vegetabile Sulphur, aureo colore indutum, per Alembicum educet. Penetrantissimus est Spiritus, & mirabilis in Alchymia; & Medicina efficaciam, id quod facile fit verisimile illi, cui ejus penetrans, & graduans virtus & proprietas, quâ omnibus aliis Spiritibus penetrantis naturæ antecellit, non ignota est. Cautè autem custodiendus, quia facili negotio evanescit.

LXIII. *Adhuc alius idem Sulphur Carbonum visibile reddendi Modus.*

Carbunculum nostrum ex tigillo effusum in pulverem comminue, ac ipsi admisce dimidium pondus Salis Armoniaci in pulverem redacti. Ex vitreâ retortâ utramque materiam exactè commixtam per distillationem evoca, ut Sal Armoniacus Sulphur illud secum abducatur. Rubram hanc materiam, per sublimationem evocata-

tam,

tam, aquâ communi elue, quæ Sale Armoniaco liberata, Sulphur est, rubore suo ad flavum colorem declinans, & Minerali Sulphuri penitus simile.

LXIV. *Alius item ex Carbonibus idem Sulphur extrahendi Modus.*

EXactè primum per Salem Mirabilem carbonēs in tigillo funde, ut Sal per Carbones accurare alcalifetur, ac linguam instar ignis urat. Deinde effunde, ac in pulverem redactos Carbones in Phiolam aliquam immitte, quibus Spiritum Vini, omni suo Phlegmate liberatum, affundes. Postea Phiolam calidæ arenæ impones, ipsamque sæpius exemptam motibus frequentibus agitabis, ut Spiritus Vini Sulphur extrahat, & Salem intactum relinquat. Spiritum instar sanguinis rubentem, in aliud vitrum effunde, ac materię rursus alium Vini Spiritum affunde, ac priorem operationem itera. Hæ affusiones & effusiones tot laboribus iteratis repetendæ sunt, donec Spiritus Vini affusus nihil amplius extraxerit. Omnibus his rubris Extractionibus cucurbitæ immixtis, Spiritus vini per balneum separandus est, qui in cucurbita sanguinei coloris oleum dulce relinquet, tanti momenti medicamentum, & thesaurum in omnibus morbis Chronicis, cui nullus alius præferendus est. Nam hoc Sulphur, Minerali, ut plurimum Arsenicali aliquâ proprie-

tate adhuc imbuto, longè præstat, quippe ex lignorum carbonibus extractum, atque id propter longè purius, & necessariò valetudini humanæ magis conducens.

Totius operationis hoc pretiosum Sulphur Balsamicum, quod Auro Potabili haud multum cedit, debito modo conficiendi cardo omnis in eo versatur, ut Sal Mirabilis, per Carbones, probè, & accuratè alcalifetur. Quod si secus fieret, Spiritus Vini Sal Mirabile solveret, & Sulphur non extraheret, nec etiam voto tuo satis faceret, si omni suâ humiditate non exutus fuerit.

Qui hujus operationis debito modo tractandæ admodum peritus erit, excellentissimum consequetur medicamentum, Auro Potabili haud multum cedens, saporis dulcis ac suavis, & odoris atque coloris, admodum grati. Tali pacto ex mortuo ligno, aut mortuâ herbâ, in primâ Solutione, per aquam, ipsius viriditas, & post extractionem per Spiritum Vini, pulcherrimus color ruber, cum suavissimo odore vegetabili, quæ omnia in nigro carbone occulta jacuere, in conspectum rursus produci possunt.

Hujus pulcherrimi Olei Sulphuris, haud exiguus, in Metallicis Operationibus, aliisque artibus est usus, atque hæc velox mortuorum vegetabilium in vivam medicinam Putrefactio, & Revivificatio magnum Mysterium, in recessu suo absconditum gerit. Ità enim nigra mors, quando
in

in sepulchrum ad Elisæi mortua Ossa conjicitur, ad vitam revertitur, & revirescit.

Multa profecto dicenda hîc nobis suppeterent, si temporis angustia non impediremur. Sufficiat tamen nobis in præsentia didicisse, quod fieri omninò possit, ut omnia Vegetabilia mortua, per Salem Mirabilem, pristinam suam vitam recuperare, & revirescere queant.

XLV. Queritur, An ad hanc revivificationem mortuorum Vegetabilium, ipsi carbones soli, & non etiam viridia, aut arida ipsorum ligna, & herbæ requirantur?

R Espondetur: Etiam ipsa herba, aut ipsum lignum non combustum, per Salem Mirabilem, in crucibulo, in rubrum lapidem mutari potest. Operatio enim ad eundem finem tendit, siue herba, siue lignum aut viride, aut aridum, aut in carbonem mutatum fuerit.

LXVI. Queritur; Quodnam lignum, aut quæ herba, dicto modo, per Salem Mirabilem mutata, præclarissimum Medicamentum exhibeat?

R Espondetur: Gravissimi ponderis ligna præ cæteris omnibus excellent. Etenim maturiora, meliore Sulphure abundant, quam illa ligna, aut illæ herbæ, quæ leviora, dimidii anni spacio enata sunt. Quò vetustiores sunt arbores,

ed aptiores ad medicinam existunt. Tales sunt Vitium radices, Juniperus, Buxus, Fagus, Quercus, Cedrus, & similes.

LXVII. *Demonstratio, quod ex mortuis & ad vitam revocatis herbis, sine additione Seminis aliarum herbarum, novæ herbæ produci queant.*

Ollas nonnullas fera aliquâ terrâ, aut argillâ, omnibus herbis aut feminibus carente, repleto, atque viridi aut albo Carbonum succo humectato. Has si pluvix & Soli exposueris ex ipsis diversæ novæ & incognitæ herbæ enascentur.

LXVIII. *Quomodo, Salis Mirabilis adminiculo, Metalla per viam siccam solvenda, & in præstantissima Medicamenta mutanda sint :
Ac primum de Auro.*

DE Auro periculum facturus, curvando aureum nummum complica, eique adjuuge Salis Mirabilis tantum, ut ponderi Auri quinquies, sexies, aut octies pondere suo respondeat. In furno venti colliqua, & in vas fusa metalla recipiens infunde, in quo purpurei coloris Salem invenies. Si totum Aurum non solutum fuerit, sed pars ejus in fundum præceps abierit, illum Regulum à Sale purpureo separa, & novo Sale Mirabili in crucibulo solve, ut ita omne Aurum solutum purpurei salis colorem induat.

Auri

Auri Sale hoc purpureo multa perquam utilia præstari possunt, quæ hujus loci non sunt. Ex his præcipuum locum obtinent, quæ Metallorum emendationem concernunt, de quibus unicam duntaxat Operationem hîc subjungam.

LXIX. *Cujuscunque Ferri, per hunc Sale purpureum, in Aurum Gradatio.*

VT hoc debito modo peragatur, in promptu esse debent lapidea tigilla, & quidem optima, quæ Salem nullo modo absorbent, aut eidem sint pervia, quandoquidem Auri cum Sale, in ejusmodi tigilla non satis fortia, aliàs se abscondere solet. Si talium compos fieri nequis, satius est, ut hoc labore supersedeas, quàm tui Auri jacturam facias, nisi si forsan tentaminis faciendi, & possibilitatem explorandi causâ hoc discrimen subire velis.

Si quintam Auri, tuo Sali additam, aliquo augmento locupletare desideras, duas, aut tres quintas ferreorum filorum in bonum crucibulum immitte, ac cum purpureo Sale adjuncto accuratè liquefac per dimidiam horam, quo tempore Aurum ex Sale in ferro se præcipitabit, ac aliquid de ipso per gradationem in Aurum convertet. Nam purpureus Sal dum Ferrum arrodit, & consumit, simul etiam de ipso aliquid naturæ aureæ per gradationem particeps reddit.

Non ideo hanc Operationem hîc infero, ut

F 6

ejus

ejus ope quis ingentes Auri massas consequatur, quandoquidem illud duntaxat mihi proposui, ut rei possibilitatem oculari demonstratione confirmem.

Quemadmodum autem hîc Ferrum, adjumento Auri, aut Aurei fermenti in Aurum graduatur: ità etiam Cuprum Argentei fermenti accessione in optimum Argentum graduari & extolli potest, ut sequitur.

LXX. *Cuprum in Argentum exaltandi Modus.*

Argentum in crucibulo perSalem Mirabilem, ex Salepetræ & Olei Vitrioli, compositum solve, quâ solutione viridem Salem acquires, idoneum ad Cupri in Argentum gradationem, & exaltationem, eo modo, quem paulò antè de Auro docuimus. Ac quanquam Argenteum augmentum haud ita magnum sit, artis tamen possibilitas inde apparet, & demonstrat, quod unum Metallum se in alterum converti patiatur. Hujus tamen laboris ritè tractandi peritus, si bonis & ad eum aptis crucibulis instructus fuerit, quæ Salem Mirabilem retinent, & non absorbent, haud parum commodi & fructus ex eâdem Operatione percipiet. Scorix, quæ in hâc & præcedente operatione supersunt, non abjiciendæ, sed cum Litargyrio miscendæ sunt, ut per folles reductæ Plumbum graduent, & haud contemnendâ

dâ Auri & Argenti accessione locupletent. Magnæ enim hujus Salis in Gradationibus sunt vires, quod Veteres Philosophi satis apertè innuerunt, dicentes, quod Sal ipsorum Auri ruborem, & Argenti alborem augeat. Hoc verissimum esse ille propriâ experienciâ discet, qui debito modo Operationem peregerit.

Ne autem quis error committatur, & Auri aut Argenti aliqua jactura fiat, satius est, ut quis in minoribus Metallis experimento faciendo se exerceat, & Aurum atque Argentum tam diu omitat, donec illa minora Metalla ipsum satis exercitatum Magistrum ad illa majora remittant.

LXXI. *Quomodo in fusione, Salis Mirabilis
adjumento, Ferrum in Cuprum exaltari queat.*

V Num aut duos Cupri lotones totos, in fusione, per Salem Mirabilem, dissolve, quæ solutio tibi ad nigrum colorem à viridi, vergentem Salem dabit. Eidem tigillo, quod Cuprum Sale Mirabili solutum continuit, tres aut quatuor lotones frustorum Ferri impone, ac Cuprum Sale Mirabili solutum iis adjunge, igneque urge, ut per dimidiam horam in fluxu continuo unâ conserventur. Hoc modo solutum Cuprum Ferro per præcipationem adhærebit, atque ipsius Ferri particulas aliquas in Cuprum exaltabit. Probè fusa cuncta, in vas Metalla fusa recipiens, effunde, ut Cuprum in Regulum subsideat. Sal
Mira-

Mirabilis, & Ferrum in scorias mutata, ad litargyrium, per follium fortem fusionem, Auro & Argento ditandum utilia sunt.

NB. Si Mercurius Saturni cum his scoriis, aut etiam cum iis, quæ, de Auro & Argento residuæ, longè sunt meliores, misceatur, ac forti igne colliquetur, Plumbum haud contemnendo augmento emendatur, ac labores, sumptusque satis abundè compensat. Nulli tamen author existo ad ingrediendum, & suscipiendum hunc laborem, nisi fusiones tam in crucibulis, quàm sine iis, per folles, in focis probè calluerit. Nam non hæc tyronibus scribo, sed iis duntaxat, qui artem fusoriam cognitam & perspectam habent.

Ut autem laborum ipsorum aliquam manuductionem quis habeat, usum Salis Mirabilis generalem in emendatione Metallorum indicabo.

LXXII. *Vsus Salis Mirabilis in Metallorum Emendatione Universalis.*

QUanquam Artis Sal Mirabile omnia Metalla solvit, & quasi Spirituali modo conjungit, ac in igne ad se invicem emendandum efficacia reddit, discrimen tamen eâ in re observandum est illi, qui viæ proximæ insistendo, quævis diverticula declinare cupit. Exempli gratia :

Metalla, Aurum, Argentum, Plumbum, Cuprum, Stannum, & Ferrum Sale Mirabili soluturo, & conjuncturo, ut in igne ad perfectionem,
in se

in se invicem vires suas operando exerceant, ad Aurum, Ferrum, Cuprum & Stannum ille quidem Sal Mirabilis adhibendus erit, qui ex Sale Comuni paratus facili negotio Metalla illa solvit. Idem contra ad Argenti & Stanni solutionem adhibitus, nihil efficeret, quia nulla Sali Communi familiaritas & necessitudo cum Lunâ, & Saturno intercedit, utpote illorum Metallorum hosti, qui eadem occidit, & in nihilum redigit.

NB. Quando autem Metalla illa Salis adjumento, in suos Mercurios resoluta sunt, tunc fieri potest, ut cum Auro, Ferro, Cupro, & Stanno jungantur, quia sine præmissâ præparatione, Salem non ingrediuntur, nisi Luna, & Saturnus in illo Sale Mirabili, qui ex Nitro paratus est, solvantur, ac Martis & Veneris solutioni adjungantur, quarum solutionum una alteram libenter admodum amplectitur, ita ut unum Metallum in alterum facilem operationem exerceat, atque ita utilis gradatio, fixatio, & emendatio sequatur. Si autem Metalla non constantia in igne, sed volatilia, & fugacia reddenda sunt, Sal illud Mirabile usurpandum erit, quod ex Salepetræ, vel Culinari Sulphuris adminiculo, paratum est.

Hic est Salis Mirabilis usus universalis Solutioni, Gradationi, Fixationi, ac contra Volatilisationi, seu in fugacem naturam Conversioni omnium Metallorum inserviens.

Speciales autem ipsorum per Sales Artis Solutiones, Fixationes, aut Gradationes requirunt
addi-

additionem Sulphuris alicujus Vegetabilis, quod Metallo adjunctum, Sali Artis opem fert in Gradatione vilioris Metallum, quo auxilio Conjunctiones Metallorum, quæ Sulphuream naturam obtinent, neutiquam egent, quanquam tamen satius est, ut ipsis Sulphure aliquo Vegetabili succurratur. Sulphur enim & Sal Artis, instar Maris & fœminæ, mutuo amore se invicem prosequuntur, ac divitem prolem generant, quando vel sola, & quidem sine ullius Metallum additione, in igne amoris suo indulgent, & ad perfectionem deducuntur: Ita diversis modis & viis tam particulatim, quàm forsitan etiam universaliter (quod poposterius quidem me hætenus fugit) his Operationibus commodum, & lucrum acquiri potest.

Cuncta hæc sufficienter, imò abundè viam alicui monstrant perveniendi, Salis Artis ope, ad acquisitionem rerum, quæ sunt alicujus ponderis. Sapienti sat dictum.

Licet Metalla à Sale Mirabili, per siccam viam, facillimam solutionem admittant, ea tamen solutio adhuc commodius sequenti modo perfici potest, nimirum quando Metalla in Distillatione Spiritus, etiam cucurbitæ aut retortæ imponuntur. Dum enim Spiritus, secundum artem, ex vasis illis distillatoriiis expellitur, Metallum, durante distillatione, solvitur, ac apud Salem Mirabilem in fundo manet. Quicquid verò de ipso reliquum est, & solutionem non admisit, illud
remo-

removetur. Sal autem Aurificus, Lunificus, Venericus, &c. ad usus eos adhibetur, ad quos necessarius est.

NB. Si cui libet distillatum Spiritum Sali Metallico, quod in fundo mansit, rursus affundere, ei facere illud integrum erit, & utile; quia Sal ille Metallicus hoc pacto longè commodior, & aptior ad transmutationem redditur.

Ut verò quis à rectâ viâ minus aberret, necessarium est, ut prius indicemus, quomodo Metalla, ex quibus emendatis Aurum & Argentum extrahenda sunt, prius debeant apparari, ut eò facilius se exaltari, & emendari patiantur. Cuncta enim modo præscripto agenda, & termino ac scopo suo destinato definienda sunt, si quid utilitatis aut commodi quæritur.

Luna & Saturnus nullâ commistione Sali Metallico se associant, nisi prius in suos Mercurios eadem Metalla redacta fuerint, de quâ re in Tertiâ, & Quartâ Parte Prosperitatis Germaniæ prolixè actum est.

LXXIII. *Quânam ratione Imperfecta
Metalla per Salem Mirabilem in perfecta
mutari possint.*

℞. S Alis Mirabilis ℥iiij. Laminarum vel Rasuræ
Veneris ℥ß. Utramque hanc materiam continens
tigillum Hassiacum, forte, & duplex, ac
operculo suo benè tectum, impone furno venti,
G & per

& per dimidiam horam fusione forti colliqua, ut Sal Mirabilis Cuprum ritè solvat, & spirituale reddat. Huic Cupro, quod spirituale est redditum, adde dimidiam partem Mercurii Saturni quoad pondus, ac utrumque Metallum, iteratâ fusione, per dimidiam, aut etiam totam horam colliqua. In hac conjunctione, & operatione spirituale Cuprum Saturno, per gradationem, haud exiguam emendationem, & fixationem conciliabit. Quò diutius enim in fluxu unâ conservantur, eò majorem emendationem Saturnus acquirit. Nullus tamen Regulus ita per se fundum petere potest, nisi Ferrum in fusione adjungatur, cujus tamen nullum certum est pondus. Nam quando aliquot duntaxat ejusdem frustula, aut particulæ liquatis illis materiis in tigillo imponuntur, corrosione ferri Sal occiditur, ac Saturnum emendatum dimittit, qui in Cupellâ Aurum & Argentum relinquit.

Hic modus ad Metallorum emendationem Sale Mirabili utendi viam ostendit.

NB. Alia quoque Metalla per Salem Mirabilem spiritualia reddi possunt, quibus non solum Saturnus, sed etiam Luna graduetur, aut ad aureum gradum evehatur. Saturnus tamen ad hanc operationem commodior, & aptior, quàm Luna existit. Nam quando Mercurius Saturni graduatur, & reducitur, nullo alio labore opus est, quàm ut Regulus ille in Cupellâ separetur, ubi Argentum & Aurum in Cupellâ relinquit. Si
autem

autem Mercurius Lunæ per gradationem emendatur, atque in Regulum præcipitatur, per plumbum in Cupellâ prius separandus, ac postea per Aquam Fortem Aurum & Argentum segreganda sunt, ut ita duplex labor requiratur, qui unicus tantum est in operatione per Saturnum, ideò in his operationibus Lunæ præferendum.

NB. Cuncta subjecta virtutem gradatoriam obtinentia, ut Lapis Calaminaris, Hæmatites, Smiris, Granati, Talcum, &c. ad hos labores usurpari possunt. Omnibus tamen Aurum præstat, quo si uti quis voluerit, instructus sit oportet ejusmodi tigillis & crucibulis, quæ Aurum non absorbent, atque ita plus abripiant, quàm lucrum ipsum conferat. Cuncta singulari peritiâ, & diligentia peragi volunt, si quid commodi & utilitatis expectandum sit.

Sic simplicis Salis Mirabilis usum in Metallorum emendatione demonstravimus.

Sali Mirabili Sulphur aliquod adjunctum longè utiliore gradatione Metalla exaltat, & plus lucri adfert, quàm simplex illa operatio, solo & simplice Sale Mirabili peracta.

LXXIV. *Aurum contrà suam naturam,
mei Salis Mirabilis ope, cum quovis Sulphure Vege-
tabili ardente, & fugace conjungendi, & a-
lia Metalla emendandi Modus.*

S Atis cognitum, ac perspectum unusquisque ha-
bet, nullam ardenti Sulphuri affinitatem & fa-
miliaritatem cum Auro, quod fixum est Sulphur,
intercedere, cum maximâ utrumque inimiciâ
inter se dissideat, ac Inimicitia tamen hæc tandem
in summam amicitiam mutetur. Nam apud o-
mnes eos qui Aurum fufum ab Argento per præ-
cipitationem segregare solent, in more positum
est, ut Sulphur commune ad illam præcipitatio-
nem usurpent, quod innatâ suâ antipathiâ Aurum
ex Argento exturbat. Idem fit in humidâ viâ,
cum idem Aurum ex Aquâ Regis, vel Spiritu Sa-
lis per Sulphureos Sales, quales sunt Tartarus
Crudus, Sal Tartari, Spiritus Urinæ, & cæteri
Sales Alkali, ad fundum præceps agitur.

Indiciò hæc sunt, quod Aurum Sulphur, tan-
quam hostem suum capitalem, cane pejus & an-
gue oderit & fugiat, quos tamen hostes inimicif-
simos Sal Mirabilis facillimo negotio rursus ad
amicitiam reducit, tantam inimicitiam in suavem
amicitiam convertens. Hæc Operatio magna
Mysteria latebris suis recondens, hunc ingratissi-
mum Mundum jure ac merito latet, si illa mysteria
excipiantur, quæ me incio, in Laboratorio meo
in hostium manus inciderunt, qui nullâ suarum
lite-

literarum Reverſalium , mihi loco juramenti exhibitarum , ratione habitâ , tantis ſecretis jam mercaturam exercent , ac benignitate meâ tam turpiter abutuntur. Idcirco conſultum mihi viſum fuit ea, quæ in ipſorum poteſtatem venerunt, toti Mundo revelare, ut ita unicuique innotefcat, tanta Secreta non ab aliis, aut iis ipſis meis hoſtibus, ſed à me ipſo ſolo profecta eſſe.

℞. 1. Quintam , aut plus aut minus Auri in tenuiſſimas laminas aut bracteas redacti, & in cylindri formam incurvando redige , eique adjunge 6. 8. aut 10. partes Salis Mirabilis, quas materias in tigillo accuratâ & forti fuſione liquabis. Cum fluunt, aliquot fruſta carbonum Sali & Auro, in tigillo fuſis, injicies , ut Sal Mirabile Aurum & Carbones in fuſione ſolvat , id quod dimidiæ circiter horæ ſpacio eveniet. An benè operatus fueris effuſa materia tibi indicabit, in quâ omne Aurum, ut & Sal Mirabilis, ac carbonες ſoluta, & in rubrum, ac linguam inſtar ignis urentem, lapidem mutata invenies.

Hic ignis & ruber Lapis Aureus eſt Carbunculus Veterum, utpote qui in tenebris inſtar prunæ, aut carbonis candentiſ, lucet, ac in Medicinâ & Alchymiâ tam admirandos effectus producit, quos in præſentiâ revelare conſultum non ducimus. Mihi, in Laboratorio meo, à perversis & perfidis hominibus hujus Carbunculi confeſtio & præparatio furtim ablata eſt; furtim inquam: Nam quando fallaces homines, ovinas pelles induti,

puti, & amicorum speciem præ se ferentes, ad te veniunt, ac melle dulcioribus verbis animo tuo se insinuantes efficiunt, ut ipsis fidem habeas, & bona fide secreta tua communices; Ipsi verò è contrario, postquam ea nacti, quorum compotes fieri potuerunt, nullis aliis secretis te amplius emungere possunt, ingratisimo animo se subducunt, tibi diabolicum fœtorem, pro beneficiis acceptis relinquunt, scripta tua, tanquam inutilissima, & falsissima, passim apud summos & imos traducunt, & te, pro debitâ tibi gratiâ, iniquissimis conviciis proscindunt, ac lacerant; Annon ejusmodi homines tibi Artem, honorem, & bona suffurantur? Hinc à veritate non discedo, quando feriis verbis assero, hunc Carbunculum, omnium preciosorum Lapidum Regem, perfidissimo & iniquissimo furto mihi ablatum esse. Totum tamen non perdididi, quia multiplex tanti thesauri usus, nondum in potestatem hostium meorum incidit. Firmiter autem Benevolo Lectori affirmo, admiranda hoc ipso Lapide Aureo præstari posse, quæ non temerè literis committenda, sed Amicorum verorum fide & taciturnitate munienda sunt. Nam hoc contrâ naturam, cum Sulphure & Sale, conjunctum Aurum, eo pacto reclusum, apertum, & paratum est, ut facillimo negotio, & diversis modis, à diversis Menstruis, sive Acidis, sive Urinosis per Alembicum avehi, & puri ab impuro separatione, spirituale reddi queat.

Ac licet hîc nullâ circuitione usus rem non aper-

apertius eloquar. Sapientibus tamen sat dixi, & eam viam ingrediendam ostendi, quâ absque negotio ad felicissimum & optatissimum finem ipsis pervenire integrum erit, nisi Deus ob singulares causas illud prohibuerit.

Ne autem Artis Filiis conclave Artis penitus occludam, ex hoc Carbunculo optimi medicamenti confectionem ipsos docebo.

LXXV. *Ex Auri Carbunculo præstantissimum Medicamentum conficiendi Modus.*

HUic Carbunculo in pulverem contrito affundendus est optimæ notæ Spiritus vini, qui Tincturam extrahat. Hic tinctus in aliud vitrum effundendus, novusque iterum materiæ affundendus est, ut rursus in calore novam tincturam extrahat. Hos labores iterando toties repetas oportet, donec Spiritus, omni tincturâ extractâ, nullo amplius colore imbuatur. Spiritus in balneo per Distillationes evocatus, in fundo ruberrimam Tincturam, in formâ liquoris, sub nomine COS relinquet. Color, Odor, & Sapor hic adsunt; Color & odor ex Auro & Sulphure, sapor ex Sale. Reliquiæ, quæ post Tincturæ extractionem supersunt, non sunt, ut inutiles, abjiciendæ, sed cum novo Sale Mirabili, & carbonibus ex ligno vitium, per fusionem, in rubrum Lapidem convertendæ, ac tamdiu extrahendæ, donec omne Aurum cum Sulphure Vegetabili in Medi-

camentum conversum fuerit. Nam unus labor non totum Aurum per Spiritum Vini extrahit, sed pluribus vicibus iterati labores scopum propositum attingunt.

Habes, Amice Lector, magni momenti, & magnarum virium Medicinam, in quâ Vitis & Auri purissimæ partes conjunctæ, nihil aliud, nisi Hominibus & Metallis, utilissimum Medicamentum exhibere possunt.

LXXVI. *Quomodo hujus Medicamenti ope, Vegetabilium Seminibus, tam præclara crescendi facultas conciliari queat, ut quasi ad oculum crescant, & multo nobiliorem naturam, colores, sapes, & virtutes consequantur, quam ex sætendo fimo nancisci solent.*

V Nam partem pinguis limi, argillæ, aut terræ in pulverem comminutam commisceas cum quatuor arenæ partibus, ut ita terræ pinguedo aliquâ ratione temperetur. Hâc mixturâ impleas ollam aliquam, quales illæ sunt, in quibus hortulani flores suos conlervant, eique affundas aquam pluviam, parum illius, ex Carbunculo parati medicamenti, admixtum continentem, terræque inferas ex iis herbis nonnullas, quæ ab hyberno frigore illæscæ manserunt. Ollam cum insitis herbis calido aëri expone, ita tamen, ut non sit obnoxia pluvix, quæ aliàs nutrimentum illud medicamentosum abluere posset. Ubi terrâ exsiccata fuerit

fuert affusio medicamenti ex carbunculo est iteranda, idque toties, quoties necessitas postulat. Sic herbæ enasci incipiunt, quæ si, præter aquam pluviam, nullum aliud nutrimentum offendunt, nihil aliud etiam attrahere possunt, quo ipsarum facultas crescendi promoveatur, & augeatur. Quia verò Aureum Medicamentum aquæ pluvix adjunctum est, necessariò herbæ illud cum aqua ad se trahunt, & alias proprietates adipiscuntur, quàm si ex fœtido fimo vaccino enascantur.

NB. Ollæ herbas continenti, patina, ex bonâ & firmâ terrâ, aut etiam Metallo aliquo facta, supponenda est, quæ aquam medicamentosam, per Ollæ superioris fundum perfluentem, aut destillantem excipiat, & acceptam non imbibat, sed conservet. Non incommodum etiam esset, ut in inferiori patinâ aliquid medicinalis illius aquæ collocaretur, quæ superioris ollæ fundum humectaret, atque ita indefinens nutrimentum herbis suppeditaret. Ipsa quoque olla melior esset, si non ex terrâ sed ex Metallo aliquo pararetur, ut ita preciosam illam aquam non absorberet, sed potius conservaret.

LXXVII. *Quid in hac Operatione observandum sit, ut bonus ex eâ effectus prodeat.*

PRimo accuratè attendendum est, ne limus, aut terra sumatur, aliquâ facultate falsâ pollens, aut aliam aliquam proprietatem corrosivam obtinens,

G 5

nens,

nens, quales terræ quidem frequenter occurrunt, quæ crescendi facultatem impedituræ, & corrumpituræ essent.

Secundo affusionis, quæ terram debet humectare, debitam rationem quis habeat oportet, ne semen nimiam humiditate suffocetur, aut debitæ humiditatis inopiâ laborans exarescat.

Tertio ipsius Medicamenti etiam modus est habendus, ut nec plus, nec minus justo ejusdem cum aquâ pluviâ commisceatur. Nimia enim Medicamenti copia semen comburit, & ejus parcius frequentia satis nutrimenti herbis sufficere nequit. Porro aquæ nonnihil Moschi, aut aliarum rerum, fragrantem odorem spirantium, immisceri potest, quæ additio herbis fragrantissimum odorem conciliare solet. Siquis, ob nimios sumptus, prædictum medicamentum preciosum, ad hanc operationem adhibere vereretur, posset illam usurpare tincturam, quam ex Solis carbonibus sine auro parare paulò suprâ docuimus, & quæ quidem illa omnia, quoad crescendi facultatem, præstabit, quæ Medicamentum illud Aureum præstare solet, unico hoc excepto, quod herbæ aureæ illius proprietatis, quam per Aureum illud Medicamentum consequuntur, non fiant participes.

Quæ hic scripsimus, & de facultate crescendi in herbis Aureis promovendâ palàm fecimus, licet magni ponderis non esse videantur, magni tamen momenti mysteria occulant, quæ adhuc
plures

plures artifices animadvertent , atque in usum suum convertent.

LXXVIII. *Quomodo per Salem Mirabilem quodvis lignum , aut quivis carbo ligneus ita parandus sit, ut diu igni resistere possit.*

S Ali Mirabili aquâ communi soluto lignum aliquod , aut carbonem ligneum , per aliquot dies , impositum , aut tam diu in eo relictum , ut liquorem probè imbibat , & ponderosus evadat , exime , & apud ignem accuratè exsicca , ut omnis humiditas evanescens , in ligno Salem Mirabilem relinquat. Idem solutioni dictæ rursus impone , exemptumque denuò exsicca , qui labor cò solidius lignum reddit , quo sæpius iteratus fuerit. Sic omnes pori ipsius Sale replebuntur , atque excludetur aër , ut amplius illud penetrare nequeat , sine quo tamen nullum lignum flammam concipere , aut ardere unquam potest. Si itaque tale lignum , aut tales carbones , cum aliis lignis , & carbonibus in ignem immiseris , hæc ab igne brevi tempore confumentur , & in cineres redigentur ; Illa verò intacta manebunt , & illæsa eximentur , quamvis tandem etiam idem combustionis periculum ipsis subeundum foret , si nimis diu in igne jacitura essent. Liquet hoc ex carbonibus ponderosiorum lignorum , majore salis copiâ abundantium , ut sunt quercus , fagi , juniperi , vites , aliæque ponderosis lignis constantes arbores ,

quarum carbones longè diutius in igne durant, quam illi, qui ex abietibus, pinis, alnis, salicibus, ac similibus arboribus levioribus, & minorem salis copiam habentibus conficiuntur, quod non dicis gratia hîc enarro, sed eum in finem, ut datâ occasione, ex tali cognitione aliquod commodum hauriendi ansam præbeam. Exempli gratiâ:

LXXIX. *Quomodo ejusmodi ligna, quæ indefinenter igni adeò prope admota adsunt, ut semper in periculo incendii versentur, ac proinde damnum minentur, ab incendio conservari queant.*

SAlem Mirabilem aquâ solutum, penicillo aliquo illine ligno tali, quod igni propè admotum incendii periculo expositum est. Idem, postquam exsiccatione aquâ illa liberatum est, rursus eâdem aquâ humectato, totiesque humectationem hanc repetito, usque dum Salis Mirabilis sufficientem copiam exhausserit, ac ardori resistendo par evaserit. Hoc pacto magnis sæpè sollicitudinibus & curis liberari possent mortales, quoad naves pice oblitæ, atque alibi, ubi ob nimiam aridorum lignorum propinquitatem ab incendiis periculum imminet.

LXXX. *Quo-*

L X X X. *Quomodo Salis Mirabilis auxilio, quodvis lignum conservandum sit, ut longo tempore ab aquâ nullo damno afficiatur.*

Qui lignum conservare cupit, ut nullo damno ab aquâ afficiatur, ut etiam longe tempore non putrescat, sequenti ratione voti sui compos reddetur. Lignum accuratè siccatum forti Oleo Vitrioli exactè humectet, & humectatum, Sale Mirabili in pulverem contrito, aspergat, ut Oleo Vitrioli benè adhærere possit. Nam Oleum Vitrioli lignum penetrando, secum Salem in id deducit, ac superficiem ejus externam ubique nigrâ crustâ obducit, perinde ac si ipsum lignum igne adustum esset. Quia verò carbonēs putrefactioni resistunt, necessarium omninò est, ut lignum dicto modo adornatum, diu in aquâ illæsum maneat.

L X X X I. *Salis Mirabilis ad hunc laborem præparatio.*

EX Salis Mirabilis confectione diversâ haud exiguum inter ipsos Sales discrimen oritur. Si oleum Vitrioli, quo hic Sal Mirabilis paratur, ob superfluum humiditatem non satis forte fuerit, facile quis conjicere poterit, Salem Mirabilem bonum ex eo fieri non posse, quia Sal Culinarius exiguum ab ipso mutationem recepturus esset. Ut igitur incommodum hoc declinetur, sumenda erunt Salis, & Olei æqualia pondera, ut ita quis
certus

certus esse possit, quod Sal communis probè inversus, probus Sal Mirabilis evaserit.

LXXXII. *Quo pacto periculum fieri possit, quod Sal Mirabilis debito modo paratus sit, & ad hunc, aliosque usus parari queat.*

Color ejus debet esse albus, & pellucidus; Figura oblongas sturias seu Cristallos exhibeat oportet. Sapor ipsius instar glaciei in lingua liquefcentis aliquam amaritudinem exhibebit. Igne ficcatus, humiditate amissâ, tres sui corporis partes perdet, ac quartam solam retinebit. Aqua solutus, easdem tres partes recuperabit.

E contrario si in quadratam figuram concreverit, saporem adhuc falsum exhibuerit, atque exficcatus parum humiditatis amiserit, nullius erit momenti, ac indicium faciet, aut ipsum Oleum Vitrioli bonum non fuisse, aut ejusdem debitam copiam ad operationem non adhibitam esse. Hoc silentio involvere noluimus, ut ita tyronibus benè consuleremus, & ab erroribus eisdem abduceremus.

LXXXIII. *Quæstio; An Sal Mirabilis etiam Opificum, & aliorum Artificum usui inserviat?*

Responso: Imò. Sal enim hic Mirabilis non solum magni momenti, & non vulgares tam
in

in Alchymiâ , quàm Medicinâ res, quarum narratione ob brevitatem hîc nobis superfedendum est, præstare, sed etiam in aliis artibus & opificiis summâ cum admiratione & utilitate usurpari potest, id quod & hîc demonstrare ob modò dictam brevitatem nobis non licet. Illud duntaxat hîc demonstrabimus, quod ipso etiam vilissimi agricolæ, si ipsius præparationem nossent, summo cum fructu, & emolumento uti possent.

LXXXIV. Quomodo per Salem Mirabilem quivis Agricola, si illum in promptu habere possêt, cujusvis frumenti aut seminis granum mil-lecuplâ multiplicatione augere queat.

SUprâ monui, Sal Mirabilis ita per se, & sine ullâ aliâ præparatione accedente, ad Vegetabilium multiplicationem planè ineptum sit, nisi prius corrosiva illa facultas, per Calcem vivam, aut alios Sales Alkali ipsi adimatur, si quid boni quis ab ipso in hâc multiplicatione expectare velit. Hic jam haud exigui momenti rem detegam, non tamen ideò, quod rusticis persuadere velim, ut tam copiosam crescendi facultatem frumentis suis in posterum concilient. Minimè gentium. Non enim me fugit, ipsos Salis Mirabilis conficiendi rationem non tenere, ac si tenerent, ab antiquâ suâ consuetudine tamen ne latum unguem discessuros esse. Proverbio vulgari enim dicitur, vetulos canes difficulter admodum vinculis constringi,

stringi, id quod communis Mortalium vivendi ratio perspicuè docet, dum quisque ægrè in senectute suâ dediscit ea, quæ in juventute suâ addidit, adeò ut Senex difficulter admodum se ab iis abduci patiatur, quibus juvenis adsuevit. Nec idem etiam hic facere statui, qui ea, quæ hic trado, cum duntaxat in finem affero, ut possibilitas, & admirandæ Salis Mirabilis proprietates ex tenebris in lucem protrahantur, & toti Mundo palàm fiant.

Idem de aliis opificibus intelligi velim, quibus hæc non traduntur, ut de suâ veteri consuetudine desistentes, meis monitionibus & meâ doctrinæ pareant; Ejus enim rei gratiâ duntaxat in medium proferuntur, ut unicuique constet, quod meus Sal Mirabilis omnis generis hominibus, atque ita etiam ipsis Opificibus, ac vilissimis agricolis magnum fructum & emolumentum afferre queat.

Quando frumenti granum aliquod, præter communem consuetudinem, inauditâ multiplicatione augeri debet, omninò necessarium est, ut plures uno, duobus, aut tribus, culmos emitat, quandoquidem tam pauci culmi tantam multiplicationem reddere nequeunt. Si autem uni grano tot culmi emittendi sunt, necessarium omninò est, ut illud per singularem quandam & fortem expulsionis, & emissionis efficaciam fiat, & quidem confestim ab initio, cum primum terræ granum mandatur. Quicquid enim hic ab
initio

initio non fit, postea nunquam fiet, cum omnes culmi, quicunque etiam postea emergunt, parvi, & ad frumentum ferendum inepti manent. Quia igitur una eademque vice, ex uno grano, plures culmi germinando erumpere debent, si ab ipso insignis multiplicatio expectanda sit, ipsa profectò necessitas requirit, ut aliquo auxilio ipsi grano succurratur, antequam terræ mandetur, ut ita crescendo luxuriari, & festinare, ac mox ab initio culmorum copiam protrudere queat.

Rusticis nihil aliud notum est, quam quod fimo ad talem operationem ipsis inserviat. Ego autem, ut antea sæpius, ita & nunc rursus dico, quod hic effectus multiplicationis usitata, non ab ipso fimo, seu externo cortice, sed à Sulphureo Sale in ipso fimo latente oriatur. Hinc quantò purior & melior ipse Sal existit, tantò celerior & efficacior operatio ex ipso emergit. Si igitur Artis operâ talis Sal confici potest, qui idem, quod fimo, præstet, omninò sequitur, quod idem sine fimo efficere valeamus, & quidem longè melius, quam per finum, in quo Sal longe latèque est dispersus, quem in angustias Artis beneficio contrahimus.

Lectori Benevolo non displiciturum spero, quod de fœtido animalium fimo hîc tot verba faciam, cum alia hîc loquendi ratione uti non queam, quippe qui rem hanc patefacere institui, ac proinde de ipsâ etiam loqui cogor. Nam qui aliquid palàm facere cogitat, illud facere nequit,

H

nisi

nisi etiam de eodem loquatur. Ac quamvis delicatulis nonnullis mortalibus res admodum contempta finis videatur, unicum tamen, & præcipuum medium est, cujus ope panis quotidianus, & necessaria corporis nostri sustentatio nobis obtingit. Sed foetido animalium fimo ad fimeta remisso, ad Salem meum Mirabilem revertamur, & videamus,

LXXXV. *An Millecupla multiplicatio
frumenti, per meum Salem Mirabilem, ac-
quiri queat.*

U Ni, aut duabus libris Salis Mirabilis, in tigillo fusis, injectos Carbones solve, ac per solutionem in lapidem rubrum, & igneum redige, quem ex utrâque materiâ per fusionem compositum effundes, in pulverem contères, ac vulgari Spiritu Vini perfundes, ut tincturam extrahendo rubeat. Hoc in aliud vas effuso, alius dictæ materiæ Spiritus affundendus atque hæc affusio & effusio toties iteranda est, donec omnis rubor extractus fuerit. Per hanc Extractionem compos fies Sulphurei Salis, idonei ad frumentum eo macerandum, quia cum proprietatibus convenit Salis illius, qui in fimo animalium occultus hæret. Ad ejus autem Extractionem Spiritum Vini eâ de causâ usurpo, quia æquè ac Sal seminum germinationem accelerat, ac multorum culmorum emissionem locupletat. Spiritus Vini tamen nimis
fortis

fortis esse non debet, utpote crescendi facultatem aliàs impediturus, quod & Sal facturum esset, si ejus nimia copia Spiritui Vini debiliori adesset, quia semen comburendo etiam Seminis facultati crescendi impedimento esse posset. Ideò necesse est, ut in ejusmodi Operationibus debitæ mensuræ accurata ratio habeatur. Nam nimius alicujus rei excessus non minore damno afficere solet, quam ejusdem defectus.

Hæc est Salis Mirabilis, ad frumenti macerationem, ut multos culmos proferat, necessarii præparatio: Sequitur ejusdem in macerando frumento genuinus, & verus Usus.

LXXXVI. *In Sale Mirabili frumentum
macerandi vera & debita ratio.*

FRUMENTI varia sunt genera, & horum etiam differentiarum variarum, & diversarum. Hinc unum Semen altero diutius in maceratione maneat oportet, idpropter, quod unum altero citius mollescit, aut altero humiditates promptius sibi attrahit, adeò ut omninò discriminis ratio habenda sit. Siligo & triticum tenuibus vestita corticibus, citò macerationem suscipiunt: Avena longiorem postulat, ut & hordeum, quod duriori cortice avenam superat, ac ideò longius ad sui macerationem tempus requirit. Cuique intellectu proprio, & experienciâ crebrâ hæc pervestiganda sunt, quia fieri non potest, ut omnia tam clarè & perspicuè

spicue tradantur. Communiter verò frumenti grana tamdiu in maceratione relinquenda sunt, usque dum facile dentium morfu conteri queant. Nimia ipsorum mollities cavenda est, utpote mox ad putrefactionem deducens, & quamcumque crescendi facultatem, ipsa illa putrefactione corrumpens. Hoc experientia ipsa, descriptione prolixiore longè commodius, & perfectius docebit.

LXXXVII. *Maceratum frumentum terræ inferendi verus, & debitus Modus.*

V Nusquisque secum ipse facili negotio cogitare poterit, si frumentum dicto modo maceratum, communi ratione, ita crasse & dense agris committeretur, quemadmodum alias ab Agriculis spargi solet, rem non successuram, ob nimiam granorum copiam, & densitatem, quâ sibi invicem impedimento futura, & se mutuò suffocatura essent. Huic itaque incommodo obvian- dum, & grana macerata ejusmodi raritate agris inferenda, & inspergenda sunt, ut aëre libero fruentia enasci queant, & mutuâ suffocatione se ipsa non corrumpant.

Imò accuratiorem diligentiam ad hanc rationem adhibiturus, aliquod instrumentum ligneum sibi parare posset, quo simul & semel, bono ordine, & certâ distantia, terræ plura grana infererentur, & immitterentur, de quo labore in alio loco

loco prolixius agere mihi proposui. Ita nullum granum sine fructu peribit, ac uno sacco frumenti major agri pars conferetur, quàm alias 6. 8. aut 10. saccis repleri poterit. Tempus nimis breve me abrumpere sermonem de talibus rebus cogit.

LXXXVIII. *Quo pacto Vini cultoribus emolumentum Sal Mirabilis afferre queat.*

SI Salis Mirabilis copia haberi posset, & quidem sine magnis sumptibus, nullum dubium est, quin eadem vites admodum fertiles reddi possint.

Quia autem ejus parandi rudes & ignari sunt, qui vineas colunt, æquum est, ut suo fimo vaccino acquiescant, aut tantummodo ad vitium pinguefactionem & stercorationem adhibeant Salem communem ac culinarium, qui per calcem vivam invertitur, & alcalisatur. Nisi quis vites ædibus suis adjunctas, aut in horto suo haberet, & illis fertilitatem conciliare cuperet. In magnis enim vineis idem tentare nimis preciosum foret.

Alium tamen modum Vini cultoribus suggeram, cujus ope quotannis boni vini copiam acquirere ipsis integrum erit.

Quo pacto singulis annis nobilium & maturorum vinorum particeps fieri quis possit, etiam illis ipsis temporibus, quibus ob frigidiorē aëris intemperiem, ac rariores Solis radios uvæ ad debitam maturitatem pervenire non licet, ac porrò iis

in locis, ubi rarò, aut nunquam maturefcunt, per concentrationem auxilio Ignis, aut per fermentationem cum proprio vini Spiritu ex fecibus diftillato, ac ad vinum ipfum adjuncto, jam variis descriptionibus in Scriptis meis præcedentibus prolixè docui, ut eafdem hic repetere non opus fit Nihilominus, fi Deus mihi vitam prorogaverit, de propagatione & emendatione vini peculiarem libellum in lucem emittere conftitui.

Ut autem ab iis aliquam quoque gratiam ineam, qui tenuiora vina ferre non valentes, nobilius aliquod vinum in cellâ fuâ habere defiderant, Secretum quoddam hic revelabo, quod multis millibus hominum, tam fummorum, quàm imorum, tam divitum, quàm pauperum per totam Germaniam, imò totam Europam non folum corpus & fpiritum recreare, fed etiam haud exiguum commodum fubminiftrare poterit.

Convivis fuis ex uno cantharo diverfa vina exhibere, iisdemque eofdem exhilarare, Salis Mirabilis, & Concentrati, ac frigidi Ignis Salium adjumento, paulò antè docui, & fimul etiam indicavi, quod talis vinorum emendatio, plurimis in locis, fummo cum emolumento exerceri queat.

Hujus rei veritatem, in Proximi mei gratiam, diverfis modis demonftrare, confultum mihi vifum fuit.

Frequenter in Scriptis meis excellens aliquod Secretum detexi, ac fimul indicium feci maximæ utilitatis, quam idem alicui conferre valeat.

Quo-

Quoniam verò digitis non monstravi, ubi, & unde tantum emolumentum acquirendum sit, maxima pars illud animadvertere, aut reperire nequivit, ac proinde rem ipsam, non perspicuè, ac clarè detectam, tanquam inutilem, & nullius præcij repudiarunt. Idem ne huic Secreto etiam usu veniat, si ejus emolumentum quasi digitis non ostenderem, id quod dolendum esset, si tanta Secreta in tenebris latentia, in humani Generis usum & commodum non prodirent, ejus utilitates manifestare consultum mihi visum fuit.

LXXXIX. *Quibus modis, per Magnetem meum aquam trahentem, insignia commoda acquiri possint.*

PRimum haud exigui momenti commodum est, quando vilioribus, quibus Germania passim abundat, vinis nimia aqua adimitur, quod vina evadant nobiliora, fortiora, efficaciora, & durabiliora, ac longè gratiorem saporem acquirant. Immatura enim, & aquosa vina longæ non sunt durationis, omnem saporem, omnesque vires tandem amittunt, mucosa fiunt, situ corrumpuntur, ac haud rarò tenacia, turbida, subrufa, & foetida evadunt, quibus incommodis cunctis, nimiae aquositatis subtractione, unius duntaxat horæ spacio, Magnes dictus medetur.

X C. Secundum Commodum.

SI largus Vini proventus in causâ esset, ut doli-
 orum vini non satis larga copia suppeteret,
 nec illi recipiendo par futura esset, nihil consul-
 tius erit, quam ut Vinum per Magnetem, tracto-
 riâ suâ vi aquam in glaciem convertentem, con-
 centretur, nimiam aquæ superfluitatem extrahen-
 do, ut hâc ratione vina contractiora, eò commo-
 dius recondi, & si minus bona fuerint, meliora
 reddi possint.

Si nobilioris indolis fuerint, vetera & tenuio-
 ra vina Magnete dicto concentrari poterunt, ut
 minore spacio cellæ contenta, novis vinis, & do-
 liis locum concedant.

*XC I. Tertium Commodum omnibus Pa-
 tribus familias gratissimum.*

SI aliquis Paterfamilias vino refertam totam
 cellam haberet, & quodvis dolium eodem vi-
 no nobili, sine omni discrimine repletum esset,
 Dominus profectò & Servus in eodem gradu po-
 siti, idem vinum ex eodem cantharo biberet, nec
 ille præ hoc aliquam prærogativam haberet. Sed
 Magnetis dicti ope utens, pro lubitu, vina sua e-
 mendare, & diversa in suâ cellâ, sicut paulò suprâ
 docuimus, habere poterit, nimirum si inutilis
 aquæ partem ipsis subtraxerit.

XC II. Alius

XCII. *Alius per Magnetem, aquam Vinis
subtrahentem, commodi consequendi Modus.*

Vini Anatomia, & examen in 12. ipsius mensuris, unam circiter Spiritus nobilioris, & ferè unam Tartari mensuram deprehendit. Reliquiæ nil aliud sunt, nisi aqua insipida, & vulgari planè similis. Quando autem vina ex regionibus, in quibus nascuntur, in remotiora loca transportentur oportet, quid opus est, ut aqua per tanti itineris spaciū unà transvehatur? Annon satius esset, ejusdem partem aliquam à vino segregare, vinum transportare, & aquam in suo loco relinquere, ac ita non deferendo aquam in ea loca, quæ eadem affluunt, magnas impensas evitare? Annon tali pacto in vinorum tam emptores, quàm venditores magnum emolumentum redundare posset? Imò non modò grande emolumentum, sed etiam magnos thesauros redundaturos in ipsos puto.

XCIII. *Alius adhuc per dictum Magnetem,
emolumenti insignis acquirendi modus, nimirum si
Vino adusto, qui ex frumento confici solet
mucidus sapor, & fætor adimatur.*

IN præcedentibus de hâc emendatione aliqua duntaxat, sed tamen non satis clara & perspicua mentio facta est. Eam igitur hîc clarius, & magis perspicuè aperiâ.

H 5

Vini

Vini adusti, quod ex frumento paratum est, unam partem, cum duabus partibus aquæ communis affusæ commisceas, ut fœtor, & sapor ingratus se in additam aquam diffundat. Hoc Vinum adustum, aquâ temperatum, imposito Magnetete, eâdem rursus liberabis, & ita fœtorem omnem ipsi subtrahes, quod idem est, ac si Vinum illud lavisses, & ab omnibus fordibus suis abluisses.

XCIV. Emolumentum, quod aqua ab Aceto semotione acquiritur.

SI hoc liquore quid utilitatis acquirendum esset, simili ratione in iis locis idem fieri posset, ex quibus in alias Regiones transmittitur; Si videlicet eadem ratione inutilis aqua semoveretur, quâ separandam à vino ante docui.

XC V. Quâ ratione, Magnetis ejusdem auxilio, in iis Regionibus, in quibus uva non maturescunt, bonum Vinum, & Acetum quotannis parari possit.

QUamvis in omnibus oris ad Rhenum sitis, ut in Rhingoviâ, Moguntiaë, Wormatiaë, Argentorati, in Alsatiâ, Palatinatu, Franconiâ, Austria, & Wurtenbergensi Ducatu, in quibus ut plurimum singulis annis Vina ad perfectionem suam perveniunt, hæc Ars non admodum sit necessaria.

cessaria, nihilominus tamen adjumento ejusdem indigent Saxonia, Misnia, Thuringia, Suevia, & Bavaria, in quibus Regionibus plarumque Vinum acidum manet, nisi casu singulari Ætas admodum calida fuerit. His enim in locis, vini acidioris loco, dulcius, & nobilius bibere non minus utile, quàm jucundum est, si quis idem dictæ Artis beneficio consequi poterit. Præterea quoque Ars eadem, utilitatis, & fructus haud parum, largitur iis regionibus, in quibus licet nobile, ut modò dictum est, vinum provenire solet, attamen evenire potest, ut ob iniquiorem aeris intemperiem uvæ non maturescant, aut etiam in vineis, debito Solis calore destitutis, ad requisitam maturitatem non perveniant. Nam in unâ eademque Regione sæpius diversa Vina proveniunt, ita ut unum nobilitate, & bonitate alterum superet. Quæ igitur bona, & nobilia sunt, hujus Artis ope non indigent: Tenuioribus contrà, & minus nobilibus eâdem opus est. Hinc concludo, in omnibus Mundi Regionibus; ubicunque etiam Vina nascantur, hanc Artem uniuscujusque commodo, & utilitati inservire.

H 6

XCVI. Quo-

XCVI. *Quomodo in frigidioribus Regionibus, ut in Polonia, Dania, Suecia, Norvegia, &c. quæ ob frigidiorum suum aërem vini culturam non admittunt, nihilominus valetudini conducens Vinum, & bonum Acetum parari queat.*

Licet frigus impediat, quominus Vites propagentur, & vineæ colantur, nihilominus tamen ejusmodi loca frigori obnoxia pomis, piris, ac similibus fructibus arboreis affluunt, quorum succus expressus, fermentatus, & post fermentationem, maxima aquæ suæ inutilis parte liberatus, meliorem & constantiorem potum exhibebit, illo qui vulgari modo ex pomis & piris conficitur. Hic enim propter nimiam suam humiditatem diu consistere non potest, sed tenax, acidus & mucidus evadens in corruptionem abit.

Pari ratione Regiones frumento abundantes, optimi & vino simili potus participes reddi possent, loco vini cum utilitate, & bonæ valetudinis commodo usurpandi & bibendi, quod sequenti modo effectui dandum esset.

Primo triticum optimum, lenis caloris tostione, ad germinationem promoveatur, & post germinationem in calido furno, aut grandioribus ahenis, ligno aliquo, sine intermissione agitatum exsiccat, quæ exsiccatio per ignem frumento mucidum odorem adimit. In hac operatione probè cavendum est, ne frumentum ignem redoleat, quod

quod ad sufficientem duritiem exsiccando redactum est, quando dentibus pressum non molle est, sed in frustra diffilit, quod signum indicio est, te labore tuo probè perfunctum esse. Ita paratum disseceatur, aut secando comminuatur, aliarum cerevisiarum more, sine lupulo, coquatur. ac post fermentationem Magnete nostro, superfluâ suâ humiditate liberetur. Sic suavis potus vino haud multum absimilis relinquitur, qui si ad vinum similitudine suâ propius accedere debet, in fermentatione pro quâvis tonnâ, seu quovis dolio, una circiter libra Tartari addenda est, ut unâ cum frumento in fermentationem abeat, atque ita huic potui vinosum saporem largiatur.

Eodem modo ex melle, & saccharo optimum hydromel, seu ejusmodi potus conficitur, qui à vini sapore parum abludit. Ars profecto iis in locis utilissima, in quibus vini defectum, & inopiam, mellis & sacchari affluentia supplet. Talem potum conficiens Operatio sic se habet.

Melli aquæ tantum additur, quantum sufficit, ut unâ in aheno coquantur, ac diligenter admodum despumentur tam diu, donec mel rursus crassum evadat, & fuscum, aut spadiceum colorem acquirat, quod signum est, minus suavem & mellem saporem per decoctionem remotum esse.

Huic melli ad dictam crassitiem redacto rursus aquæ quantum satis est, additur, ut unâ coquantur, & cocta doliis infundantur. Tepidis adjungendum est cerevisiæ fermentum, quod ad fermentum-

mentationem deductum hunc liquorem adeò suavem reddit, ut vino haud multum cessurus sit. Porro ad vini saporem propius accedet, si ipsi, in fermentatione, debita soluti Tartari pars adjecta fuerit, ut unà cum hâc fermentatum, Vini saporem sibi adsciscat.

NB. Attendendum autem hic erit; Primò ne in ultimâ Solutione nimis parum, sed potius plus aquæ, quam in vulgaris Mulsi confectione assumi solet, assumatur. Ratio est, quia Mel debitam fermentationem non consequitur, sed consuetam, & nauseam excitantem dulcedinem retinens, vinosi saporis particeps fieri nequit.

Aqua verò sufficiens addita, fermentationem promovet, & facit, ut multum eò citius puritatem & claritatem consequatur, & suavi sapore excellat. Postquam igitur claritatem requisitam adeptum fuerit hoc Mulsum, Magnete nostro abstrahenda est aqua superflua, quâ ablatâ, residuus sapor mellis ingratus, unà cum ipsâ abiens, evanescit, vinumque hoc mellis, & fortes spiritus nanciscitur, & vinoso sapore à Tartaro donatur. Si cui placet, in primâ decoctione nonnulla aromata, melli adjicere, aut quod melius est, sacculo lineo inclusa, per foramen superius in dolium immittere poterit, ut unà cum Mulso fermententur, & ipsum suavis saporis particeps reddant. Aromata sunt ut sequitur: Cardomomi 1. Coriandri 2. Radicum Irios 3. partes, quæ Mulso suavem saporem largiuntur. Sambuci flores ipsum instar
vini

vini ex Apianis uvis confecti sapiens reddunt: Cinnammum & Caryophylli insignem quoque suavitatem ipsi præbent. Talia aromata pro arbitratu suo adhibere, cuique liberum est, prout vel hoc vel illo sapore delectatur. Ex tali Mulso optimum quoque fit acetum, quod Vini aceto, quantumvis optimo, vix cedit.

XC VII. *An aliud aliquod emolumentum
restet, quod Magnes nosse confer-
re possit?*

Q U i rem hanc aliquo duntaxat examine perscrutabitur, proculdubio deprehendet, multis modis Magnetem, qui aquam allicit, utilem esse posse, quod prolixâ narratione hic commemorare tempus non patitur. Nam quia hic Magnes ex omnibus liquoribus superfluam aquam elicit, commodum certè, & fructus multiplices affert, quos hic quamplurimos indicare possemus, si necessarium foret: Sed his diutius immorari tempus non permittit. In gratiam tamen pauperum, quibus nullum vinum nascitur, nec etiam pecunia suppetit, quâ illud sibi comparent, ac proinde hyberno tempore præsertim, post improbos labores peractos, frigidam aquam bibere coguntur, Artem revelabo, cujus adminiculo, per totum annum, tam æstivis quàm hybernis mensibus, boni vini haustus compotes esse poterunt; In iis puta locis, in quibus copiosum vinum

num nascitur, & autumnali tempore torcularibus exprimitur.

In omnibus istis locis, in quibus copiosæ uvæ torcularibus expressæ, magnam vinaceorum multitudinem suppeditant, hæc eadem partim pro bestiiis conservantur, ut hyberno tempore eas nutriant, partim etiam tanquam inutiles abjiciuntur, præcipuè iis temporibus, quibus magnus vini proventus se offert. Si autem vini proventus parcius, parum vini exhibuit, vinaceis omnibus, aut parti ipsorum aqua affunditur, ac per aliquot dies apud eadem relictæ, denuò exprimitur, habens aliquem vini saporem, quæ servis, ancillis, aliisque operariis, loco aquæ solius, bibenda exhibetur. Sed annis multum vino curando satis superque occupati, ac proinde tempus non habentes, quod potui isti conficiendo impendant. Imò tanta nonnunquam Vini copia ipsis in promptu est, ut sufficientium doliorum penuriâ laborantes, tenuiora vina aliis donare cogantur, ut nobilioribus vinis locum in cellis suis faciant.

Si igitur pauperes sibi de bono vini haustu prospicere vellent, comparare sibi deberent majora dolia, quæ vinaceis, & aquâ ipsis affusâ implenda, & tamdiu relinquenda essent, donec divites sua vina torcularibus expressissent, ac in cellas suas recondissent. Tunc ipsi possent etiam in divitum torcularibus sua vina secundaria exprimere, & per Magnetem sæpius dictum, inutilem aquam ab ipsis separare, ac recondere, quod per totum annum

annum bonum & constans mansurum esset, quod aliàs non faceret. Nam ut plurimum ejusmodi vina secundaria nonnisi per hyemem, ver, atque æstatis partem, & quidem ad summum usque in mensem Julium, durare possunt: post illud tempus aut mucosa, aut pendula, aut acida evadunt. Aquæ autem inutilis parte segregatâ breviorē, aut diuturniorē constantiam consequuntur, prout plus vel minus concentrata fuerint. Hoc consilium, & secretum pauperibus suggerere volui, ut etiam boni vini haustus participes fieri queant.

Sed quærerent ipsi, unde nobis Magnes talis suppeteret, cujus usu nostra Vina Secundaria bona redderemus? Respondeo: A divitibus, quorum vineas colunt, commodato tamdiu accipiant, & postquam eo usi sunt, eundem ipsis restituant, quia tam durabilis, ut neque de suo corpore, neque de suâ virtute quicquam amittat, sed semper bonus maneat. Divites verò ipsum à Chymicis parandum curabunt, cujus præparatio in Primâ Centuriâ meâ clarè & perspicuè tradita est. Hoc si fiet, de quo nullus dubito, ex Magnetis præparatione Chymicus, & ex usu ejusdem Mercator commodum & utilitatem percipient. Ac procul dubio studiosi novarum rerum homines reperientur, qui hanc Vinorum concentrationem parvis experimentis tentaturi sint, ut rei possibilitatem expiscantur. Quod autem majore copia operationem hanc exercituri sint, in medio relinquo,

I cum

cum mihi hîc nec feratur, nec metatur, five talem artem exercendam suscipiant, five eandem omit- tant. Plærorumque enim hominum indoles hæc est, ut admodum libenter magni lucri compotes esse velint, si modo sine magno labore, & multis molestiis illud fieri posset. Hinc certum est, Ar- tem hanc, per frigidos ignes concentrandi vina tam citò non vulgarem futuram esse, præcipuè quia hîc non tradidi, quo pacto talis Magnæ- tis copia insignis confici, & in usum adhiberi debeat.

Iis, quæ revelavi, abunde me jam satisfacisse ar- bitror: Alii ex suis thecis quoque depromant, si quid habent. Plura revelare non potui ob graves causas quas hîc palàm facere non necessariū ducō. Plurimos errores plurimi committent, priusquam scopum attingant. Satius profectò foret, ut major numerus esset eorum, qui hanc Artem expeditè callerent, præcipuè in iis Germaniæ locis, in quibus vina adeò acida nascuntur, ut oculis la- chrymas extorqueant, si largiore haustu, sitis re- stinguendæ causâ bibantur. Unde ibidem cere- visia primas tenent, non quidem spernendæ, si bonæ fuerint, sed tamen nobili vino neutiquam comparandæ, de quo jure pronunciari possunt hi versus:

*Nobile, quod fundunt tenero de palmitè vites,
Vinum, quam pulchro munere cuncta beat?
Ægrorum magnos solatur ritè dolores,
Epoto vino, rustica turba canit.*

Si

*Si videas hodie stratum per stercora vino,
Ad vinum videas cras rediſſe virum. &c.*

Plures in vini laudem cantilenæ prodierunt; Cantilenis nullis cerevisia celebratur, quantumvis bona etiam fuerit. Hinc non immeritò vitium nobilis succus cæteris omnibus præfertur, si modo debitâ nobilitate & bonitate excellat. Si autem bonus non existeret, par omnino esset, ut ipsi suppetiæ ferrerentur, ne acerbitatem, & aquositatem suam conservans pereat. Sed turpis avaritia nimio dominatu mortales exercet, ad eò ut plures inveniantur, qui affusâ aquâ vinum corrumpere, quàm extractione illius illud emendare malint.

Sæpius audi vi querelas Vini cultorum, illis temporibus, quibus totas cellas repletas habebant vinis tenuioribus, & vilioribus, quæ ad illam bonitatem non pervenerant, ut vendi, & in alias regiones mitti potuerint. Hinc fit, si tam diu jaceant, & non ebibantur, ut magis ac magis degenerent, admodum vilia evadant, ac situ tandem corrupta, omninò pereant. Nisi casu eveniat, ut felicioris proventus anni aliquot sequantur, quibus tenuiora vina nobilioribus misceri possint, ut iisdem misti vendantur, attamen exiguo cum emolumento, quia non mediocria, sed optima vina à mercatoribus coëmi solent. Sed eo, quem indicavi, modo quotannis nobile vinum habituri essent. Si enim aquæ octava pars vino subtraheretur, boni vini titulo gaudere posset; At si quarta ejusdem aquæ pars eidem adimeretur, longè

excellentius evaderet. Parum enim aquæ etiam nobilissimum vinum tenuius & vilius reddere potest, cujus rei periculum facies ut sequitur.

Vini nobilissimi, cujus dolium, sex omas Rhenanas continens, centum Imperialibus, imò vel centum ducatis constat, mensuræ uni octavam partem adimens, & in ipsius locum aquæ octavam partem affundens, gustando comperies, illius bonitatem adeò imminutam esse, ut vix quinquaginta Imperialibus dolium æstimandum sit. Si autem in locum quartæ partis subtractæ: pars aquæ quarta succederet, facili conjecturâ quis augurari poterit, tali vino dolium repletum vix viginti, aut pauciorum Imperialium æstimatione dignum esse. Hoc igitur modo, quem dixi, quodvis vinum, si ipsi tantum quarta aquæ pars eriperetur, ad tantam nobilitatem deduci posset, ut dolium, quod duodecim Imperialium precio venale esset, prius hoc suum precium postea ter superaturum esset.

Ex his omnibus cuivis facile est colligere veritatem veræ Alchymix, ut & fructus incredibiles, qui ab ipsâ repeti possunt. Hinc dico, delicatum illum vini haustum, quem hîc parare docui, plures, ex Alchymix hostibus etiâ, tanto ardore inflammaturum esse, ut in posterum in carbones manus sint immissuri, & operam daturi, ut talem Magnetem ex ipsis eruant, & in suam potestatem redigant. Hic Magnes haud paucis etiam Alchymistis, jam ad incitas redactis auxilium & opem feret,

feret, & boni vini haustum largietur, quorum vineas, domum, & facultates omnes, per caminum jampridem fumus & ignis calidus dissipavit, & frigidus ignis cum incremento, non contemendo recuperabit. Nam hic annus intercalaris 1660. primus annus est à Creatione Mundi, quo miseri Carbonarii, & Carbonum incensores si manus extendere velint, ad fructu panis acquisitionem pervenire possunt. Probè hîc ut intelligar, non vinorum Concentrationem solam specto, quoniam & alii utilissimi usus Ignium frigidorum inventi sunt, quos tempus aperiet.

Haftenus dicta de emendatione Vinorum sufficere arbitror, nullus dubitans, quin hâc meâ fideli Magnetis aquam attrahentis revelatione, plurimis satisfecerim; quanquam scio, & alios repertum iri, quibus omninò displiciturum sit, quod toti Mundo utilissima hæc Inventio divulgetur, idcirco dicturis; Cur Glauberus Artem, tantas utilitates conferentem, adeò vulgarem reddit? Annon eam retinendo sibi & suis emolumentum parere, aut aliis precium insigne solventibus tradere potuisset? His respondeo, me tam avarum lupum non esse, ut cuncta mihi retineam, & aliis vel minimum quidem invideam. Prætereà sciant, me in posterum adeò insanum non futurum, ut quicquam ulli hominum in Mundo pro pecuniâ sim concessurus. Quamvis enim Ars aliqua sit excellentissima, nullius tamen est precii, si pecuniâ vendatur. Longè satius etiam est, ac majorem

profectò laudem meretur omnibus hominibus benefacere, quàm pati, ut omnes homines alicui soli benefaciant. Si quâ ratione Scriptis meis hominum commodo inservire possum, id mihi, lubenti hoc facienti, gratum & acceptum est, utpote res parvi momenti, quæ mihi nullum incommodum infert. Sed per Demonstrationem ocularem alios beneficiis afficere insigniter nocet, quandoquidē ejusmodi Demonstrationes magnos sumptus, & multos, grandesq; labores requirunt. Et si beneficia accepta, contra naturam, malefactis compensantur, duplex inde damnum oritur, dum cum Arte pecunia, labor, & tempus frustra impenduntur, ut mihi adhuc hoc anno usu venit, quod Deo vindicandum suo tempore committo.

Exemplo sit Medicus, qui quamdiu consistere posset, si plurimos annos Medicinæ studio, & Theoriæ cognoscendæ impenderit, ac postea victum ac amictum quæsiturus, ab omnibus suis ægris vacuus, & inanis dimitteretur, & quod pejus est, adhuc conviciis, & calumniis plurimis oneraretur? Nonne dicere posset, talium ægrorum ingratissimorum non ego, sed Diabolus sit Medicus. Nihil aliud apud ingratissimum Mundum in more positum est. Diabolus plurimorum hominum pecuniæ incubat, ac illam adeò ponderosam reddit. Qui cum optimis suis amicis concordiam colere cupit, de pecuniâ ne loquatur. Si hoc facit, amicitiae vinculum rumpit, & torvo vultu aspicitur, si non jurgia & lites etiam accedant.

dant. Hujus rei , cum damno & jacturâ , plures Medici periculum fecerunt , & adhuc quotidie faciunt. Ad ægrum vocatus faciem humanam habet ; Si ipsum solatur , ac auxilium , divinâ favente gratiâ , ipsi promittit , angelicum vultum habet ; Si officio suo functus laboris precium postulat , Diabolicum vultum habet. Hoc ut plurimum inter homines solenne est. Impietate & malitiâ execrandâ hoc superat , quod æger tam diu Medico usus , donec convaluit , nihilominus tamen restitutionem suam dissimulat , ac ægritudinem porrò simulat , perinde ac si vel minimum ex Medici sui laboribus levamen non percepisset. Imò solent nonnunquam ægri ad tantam perversitatem & malitiam collabi , ut etiam infamiæ maculam Medicis suis inurere contentur , falsissimis calumniis spargentes , Medicamentis ipsorum sibi propinatis se non adjutos , sed potius ægriores factos esse , quod nullo alio fine faciunt , quam ut parvâ mercede ipsis debitâ ipsos emungant. Annon Medicus aliquis ægerrimè ferret , si tanta malevolentia ipsi pro beneficiis collatis redderetur. Ut paucis dicam , præsens Mundus ingratitude refertus , & distentus est , ac nihili pendit horrendam execrationem , qua Deus eam detestatur. Quæ hæcenus dixi , ex bono & fideli animo fluxerunt , quibus etiam non acquievissem , sed iis longè mirabiliora in lucem edidissem.

Sed omnis mea diligentia , & omnis labor , quibus benè mereri de aliis molitus sum , malè

collocata mihi nil nisi damnum intulerunt. Hinc non absque ratione iis in futurum edendis supersedeo, ea tantum excipiens, quæ ad meorum Scriptorum magis perspicuam explicationem, & veritatis demonstrationem necessariò requirentur.

Salis multa de Salis Mirabilis usu, & Vinorum, aliorumque potuum, ac liquorum per Frigidos Ignes Concentratione me jam dixisse opinor. Haud parvi momenti plura, ipsis adjungere potuisssem, si per temporis brevitatem mihi integrum fuisset. Austarii tamen loco addendum videtur, quoniam boni vini haustum facere docui, & Baccho cum Cerere magna familiaritas intercedit, ut etiam ostendam modum, quo quis admodum delicatum, & optimi saporis panem consequi queat, ut ita potissimis inter cibos & potus sit instructus.

Magnete Frigido, ex recente lacte vaccino dulci, extrahatur pars aquæ aliqua, ut ita bonitate vulgari lacti antecellat. Optimum hoc nutrimentum esset iis infantibus sustentandis, quorum matres nimis maturè obierunt. Crudum enim lac vaccinum non quilibet infans tolerare potest. Si aquæ superfluitas per coctionem amovenda est, lac multæ coctionis non patiens, facilè adustionem sapit, quâ carebit, si per Magnetem sæpius dictum, aquâ suâ liberetur, cum dulce maneat, & optimum saporem retineat. Hoc lacte pingui, aquæ loco, si optimæ notæ farina triticea humectaretur, & panis pinferetur, proculdubio saporis

ris optimi panis evaderet, qualis vulgari pistione fieri non potest, licet butyrum etiam adjungeretur. Hoc pane solo quis vesci posset, sine caseo, & butyro, quia Caseus & butyrum cum lacte, in quo latent, pani adjuncta sunt. Talis panis forte est nutrimentum, saturando & nutriendo vulgari multum præstans, quo edendo aliquis facile excessum committere posset, quia sapore suo suavi palatum apprimè delectat. Hoc mihi quodam tempore usu venit, qui pane ejusmodi, qui cum pingui lacte ovillo pistus erat, edendo modum excesseram. Revera autem evenire hoc solet iis, qui edendo & bibendo delicatis cibis & potibus abutuntur, ut in medicorum manus incidant, quia potissimi morbi ex nimia satietate, & crapulâ emergunt. Hinc meritò summa in omnibus rebus mediocritatis & temperantiæ ratio habenda est.

XCVIII. *Quomodo Medicis Magnes aquam attrahens inservire possit.*

MEâ sententiâ Medicus ægrorum Urinam probè examinaturus, & ejusdem Anatomiam exerciturus esset, & quidem facilius, quam per solum aspectum externum, si nimirum illam per Magnetem sæpius dictum separaret, ac aquæ partem ipsi adimeret. Etenim hoc pacto maximum discrimen inter unam & alteram partem deprehensurus, ac morborum causas & proprietates cogniturus esset, & quidem longè melius, &

I 5

certius,

certius, quam per aspectum nudum Galenico more, & pondus, atque distillationem, secundum Paracelsi, & Thurnheuseri consuetudinem. Sed unicuique integrum est, inquirere, quinam horum trium modorum cæteris sit præferendus.

Sequitur jam Corollarii loco præstantissimorum quorundam medicamentorum, ad curationem gravissimorum morborum, tam in hominibus, quàm bestiis adhibendorum descriptio.

XCIX. *Calculi Renum, & Vesicæ, ut
& Podagræ curatio.*

REnum, ac Vesicæ Calculus, ac Podagra gravissimi morbi esse judicantur, & revera etiam gravissimæ sunt ægritudines, cum primis autem Podagra, quæ varia, & multiplex, gravissimis doloribus humanum corpus affligit. His morbis curandis & tollendis, certum ac tutum medicamentum, idque paratu facile, & paucis impensis constans præscribam.

℞. 1. aut 2. libras Tartari albi, & cuivis libræ in pulverem comminutæ affunde aquæ communis circiter 8. aut 10. libras, quas terreæ ollæ vitro obductæ immittas prunis impones, ac tamdiu coques, donec omnis Tartarus ab aqua solutus fuerit, quod factum esse deprehendes puro cochleari ligneo, quo ad fundum ollæ demisso explorabis, an aliquid adhuc solvendum supersit. Inter coquendum ligneo cochleari, pluribus foraminibus

bus perforato, spumam accuratè removebis, ut nulla impuritas reliqua maneat. Posteaquam omnis Tartarus solutus fuerit, & nulla prorsus spuma apparuerit, aqua tamdiu coquendo evaporanda est, donec cuticulam in superficie ostendat; Ollâ à prunis remotâ, & in aliquem frigidum locum remotâ, ac per unum diem quietâ relictâ, Cryſtalli pulchræ instar tesserarum, cubicam figuram habentium, lateribus ollæ adhærebunt; Hunc mundatum Tartarum Paracelsus tecto nomine Ludum appellat, proptereâ procul dubio, quod tesserarum quadratarum figuram repræsentat, quam post purificationem consequitur. Ex hoc puro, & in cubicam figuram redacto Tartaro, Universalis contra omnes morbos Tartareos Medicina hoc modo paratur.

Si tibi hujus puri, ac cubici Tartari libra una suppetit, Tartari crudi libram unam per calcinationem in album Salem redige, quem eâ communis aquæ copiâ solves, quæ tibi ad eum solvendum necessaria erit. Salem aquâ solutum per filtrum, seu chartam bibulam trans mitte, ut, omnibus fecibus in chartâ relictis, acre lixivium nanciscaris. Hoc in vitriatâ ollâ dictæ libræ Tartari purificati affundes, & unâ cum illo accuratè coques, in quâ coctione à lixivio Tartarus facilè solvitur, & cum eodem in subrufi, aut spadicei coloris fucum mutatur, licet lixivium, & Tartarus album, & clarum colorem habuerint. Ratio est quia Tartarus adhuc multis occultis, & nigris fecibus pollutus,

easdem post solutionem cum lixivio demum prodit, & visibiles reddit. Turbida hæc solutio per filtrum transmissa, liquorem flavum dimittit, & in filtro multas feces relinquit, ad nihil aliud utiles, quàm ut abjiciantur, cum nullas amplius vires possideant. Admiratione autem res est digna, quod in tam probè purificato Tartaro tot feces adhuc supersint.

Hic liquor ita paratus, omnis generis ægritudinibus tartareis, quotidiano suo usu tollendis, & curandis par est, aut ad minimum vires ipsarum validè frangit, ita tamen, ut corpus antè Medicamentis Antimonialibus purgetur, quorum unum proximè subjungemus.

NB. Hoc Medicamentum adhuc nobilius evadit, si omni humiditate evaporatâ, subrufus Sal residuus bono Spiritu vini solvatur, & filtretur, ac ipse Spiritus Vini per distillationem lentam rursus ab ipso segregetur. Ita enim per hanc secundam solutionem feces adhuc plures sejunguntur, & ipse Sal majorem puritatem consequitur.

Hic Sal, tanquam preciosus thesaurus, contrà omnes supradictos morbos Tartareos, tutò usurpari potest. Pellit enim Urinam, & omnes impuritates ex Renibus, & Vesica, & impedit, quo minus in iisdem membris arenarum, aut calculorum aliqua fiat congregatio, & generatio. Si verò ibidem calculi nati & generati essent, & non nimis duri existerent, eos sensim ac pedetentim consumit, ac secum avehit, dummodo Antimonialia
Pur-

Purgantia, uti modo dictum est, corporis prius purgandi causâ præmittantur.

His paucis verbis te docui, quomodo Ludus, hoc est, tali aut tessera figuram habens Tartarus, per proprium suum Alkahest, seu Alkalifatum suum Salem, in Medicamentum omnibus morbis Tartareis resistens mutetur.

Dosis ejus est $\mathfrak{Dj}$. in Vino, cerevisiâ, vel aliis vehiculis, quotidie aliquoties, aut ad minimum bis, manè nimirum & vesperi, pro iis, qui sunt annorum 15, aut 20, & suprâ, quibus, post sumptum medicamentum, debito tempore jejunandum erit.

Ætate minoribus à 3. 4. usque ad 10. vel 12. annum unâ vice 3. 4. 6. 8. aut 10. grana exhibenda sunt, prout plures vel pauciores annos habuerint.

In Humani Generis commodum tam excellens Medicamentum descripsi, cui nullum, quantum mihi quidem constat, excellit, licet adeò vile, & ortu tam vili oriundum videatur. Ne à quoquâ te absterri patiari, sed audacter eodem utaris, quandocunque necessitas te urgebit. Melius certè te non inventurum, mihi firmiter credes. Non te fallo, quod tibi ejus usus demonstrabit.

Hæc est velox, & mirabilis purificatio Tartari, & mutatio in Salem suavem, qui neque dulcis, neque acidus, inter utrumque medium saporem, & mediam naturam, ex acido & Alkalifato Tartaro acquisitam obtinet.

Ipsa Purgatio Antimonialis sequitur.

C, Vni-

C. Universale Purgans Antimoniale, in omnibus gravibus morbis, cum successu admodum felici, adhibendum.

℞. **A**ntimonii crudi, Tartari, & Nitri ana; unumquodque separatim in pulverem comminue, pulveres commisce, commistas in tigillum, aut crucibulum immitte, & injectâ prunâ accende, ut accensione hâc inflammentur, & in subrufi, aut spadicei coloris massam abeant. Tigillum adhuc calidum furno venti impone, & funde, omnemque materiam, instar aquæ in tigillo liquatam, effunde in receptaculum fusorium, ac refrigeratam exime, ut Regulum inde demas, & ad alios usus seponas, quia huic nostræ operationi non inservit. Ex unâ autem Antimonii libra 8. lotones, sive quatuor uncix Regulii supererunt, ita ut ex unâ librâ Regulum quatuor unciarum, sive quartam ejusdem libræ partem sis adepturus. Scorias rubro colore apparentes, & igneum saporem in linguâ exhibentes, in tigillum illud, in quo fusæ sunt, si adhuc integrum fuerit, aut in aliud novum repositas iterum funde, iisque rursus carbonem candentem impone. Hanc prunam Salpetræ adoriatur, & ipsius corrosione occupatus, residuum, quem adhuc penes se habet, regulum Antimonii dimittet. In receptaculum fusorium effusæ, & refrigeratæ materiæ, regulum in imo adhærentem, ictu mallei decute, & sco-

scorias rubri coloris , & ignei saporis in pulverem comminue, ex quibus ita comminutis communi aquâ affusâ, in calore , sales extrahuntur , qui purissimum Antimonii Sulphur secum abripiunt , aquam in rubrum lixivium convertunt , quod Medicamentum hoc abscondit , quod quærimus, sequenti ratione tibi eliciendum. Nam postquam omnes humores solvens , & evacuans Sulphur à lixivio, sive Salibus segregatum est , reliquæ nulli usui esse possunt.

Tartarum album & purificatum in ollâ aliquâ vitriatâ solve aqua communi, quæ acidam solutionem tibi præbebit. Hanc ita calidam (nam frigida denuò concrefcentem Tartarum dimittit) in Antimoniale lixivium sensim immittens , illud franges , & debilitabis , ut Sulphur Antimonii in formâ subflavi, aut spadicei pulveris , ad fundum dimittat. Ubi Sulphur omne subsederit , claram aquam Salis à Sulphure per effusionem separa , illudque calidam aquam aliquoties affundendo , omni suâ falsedine libera. Tandem per Filtrum cola , ut omnis aquositas abeat , & Sulphur in filtro maneat , quod recenti , & siccæ chartæ bibulæ impones , omnem aquositatem removendi causâ , & Solis calore exsiccabis. Hoc est Medicamentum illud Universale Purgans , quod omnes malignos humores, per cuncta Emunctoria, vomitus videlicet, sedes, sudorem, urinam , & salivam ex toto corpore humano exturbat, & quidem admodum, tutò, si cautè adhibeatur , & dosis ejus non nimis
augea-

augeatur, quo in casu etiam & ipsa medicamenta Galenica damnum inferunt, si nimirum debitus ipsorum usus excedatur. Hinc satius est, ut ab initio potius minor ejus dosi usurpetur, quam ipsa excedatur, ut ita nullus error committatur, & sine periculo exploretur, quid ægri vires ferre valeant, aut recusent. Ac licet hujus Medicamenti tam exigua dosi exhiberetur, ut nullas vires exerat, & plane nullam visibilem operationem edat, nihilominus tamen officio suo fungitur, & ægritudines expellit, sed tardius, quam si debita dosi propinata fuerit, quæ ad minimum 1. 2. aut 3. sedibus operationem suam peragit. Validis & in juventute sua constitutis personis, ea dosi exhiberi quoque posset, quæ vomitum excitaret, qui cavendus apud eos, qui vomere possunt, & vomitus ferre valent. Dosi usitata apud eos, qui 15. annum ætatis superarunt est unius, duorum, trium, quatuor, aut quinque granorum, prout majores vel minores ætate fuerint. Infantibus, & cæteris paulò majoris ætatis octava, quarta, aut dimidia unius grani pars, usque ad 1. granum exhiberi solet, ætatis, & morbi habitâ ratione. In omnibus autem morborum generibus, ac omnis generis hominibus hujus Medicamenti usus locum habet, exceptis scæminis prægnantibus, quibus aut omninò nihil, aut tam parum duntaxat propinandum, ut nullius vomitus periculum subeatur. Idem apud eas personas observandum est, quæ adeò debiles sunt; ut viribus ad hanc operationem

nem

nem requisiti penitus careant. Ejus tamen usum recens nati infantes etiam admittunt, nimirum propter epilepticos insultus, quibus plæraque pars, sine ullo auxilio, abripi solet. Dosis seminis rapæ magnitudinem excedere non debet, cum materno lacte propinanda. Si verò infantes jam fortiores evaserint, & dimidium ætatis annum superaverint, Medicamenti dicti dosis paululum augenda, ut visibilem operationem edendo, omnes malignos humores ex corporibus ipsorum ejiciat, & ipsi postmodum variolis, similibusque morbis, quibus infantes obnoxii sunt, non affligantur. Omnes certè infantes, quibus idem medicamentum exhibui, hætenus illorum morborum periculum non subierunt, quod parentes ipsorum, & alii testimoniis suis confirmare possunt. Cum primis autem hoc Medicamentum tam in junioribus, quàm senioribus contra Epilepsiam præsentissimum est remedium, & in Peste, omnibusque febribus certissimum Secretum, optimumque purgans in Podagrâ, Leprâ, Morbo Gallico aliisque gravissimis morbis, ut & in externis vulneribus recentibus, fistulisque, ac ulceribus veteribus quocunque nomine etiam appellentur, si internè ad purgandum usurpetur. Ut compendio dicam, hoc Medicamentum viribus vix par sibi habet, ità ut hic non sit, cur illos curemus, qui ex merâ ignorantia, Antimonium in doctis suis latratibus oppugnant, & calumniantur, quod nihil nisi venenum sit, ac pro-

K

inde

inde nullam utilitatem conferat. Ne quis latratui ipsorum fidem adhibeat, sed prius rem ipsam exploret, quæ ipsi planè contrarium monstrabit.

Equidem hoc non invitus fateor, antè præparationem suam Antimonii in corpore humano nullum usum esse, nec esse posse. Post præparationem verò illud optimum Medicamentum existere audacter affirmo.

Hâc de re præcipui ex Veteribus Philosophis consulantur, & legantur, ac cum primis Basilii Valentinus, qui in Antimonii honorem Curram Triumphalem conscripsit.

Videantur, quæ Paracelsus, Alexander à Suchten, & alii plures de incomparabilibus Antimonii viribus, & virtutibus literis prodiderunt. Alios taceo tam recentiores, quam antiquiores Medicos, ex quorum omnium Scriptis liquidò patet, quæ in Antimonio occulta lateant. Omnium enim virium & virtutum, vires & virtutes concentratas possidet; Quid verbis opus est? Ad examen vocetur; exanime suo apertissimè testabitur, quos thesauros in gremio suo gerat. Quæcunque hîc à me dicuntur, à misericordiâ, & amore meo erga proximum meum proficiscuntur, ut ipsius ægritudinibus & miseriis succurram. Minima dicti Medicamenti portiuncula totam familiam, per integrum annum, non modò ab omnibus incidentibus morbis, tutos conservare, sed etiam liberare potest. Sic & bestiarum ægritudines quæcunque suâ efficaci virtute depellit. Fideli & benevolo

ne volo animo hoc solatium & auxilium contrâ omnes morbos incidentes five externos, five internos suppeditare Generi Humano volui. In sequenturâ Tertiâ Centuriâ contrâ omnis generis morbos plura alia Medicamenta excellentia describentur, quæ ad usum adhibere poterunt, si nullâ de causâ ab Antimonio abhorrent.

Quod ad Salem illum attinet, qui ex acidæ Tartari aquæ, & lixivii ex calcinato Tartaro confecti confusione ortus est, excellentiâ & præstantiâ suâ Sulphuri dicto Antimonii non cedit, hoc uno & solo excepto, quod Dosis ipsius major exhibenda sit. Hinc non rejiciendus, sed post Sulphuris separationem, insipida aqua evaporanda est, cujus evaporatio flavum Salem reliquum facit, adhuc Sulphuris Antimonii haud parum secum retinentem, ac ideò ferè meliorem ipso Sulphure, propter suam propriam naturam, quâ officio suo fungens, per se optimis & præstantissimis illis Medicamentis annumeratur, quæ omnibus Tartareis Morbis validè resistunt.

Eam ob causam omnibus, qui gravibus morbis onerati sunt, hunc Salem maxime commendo. Preparatio ejus omninò facilis est, utpote qui ex sumptuosis materiis non comparatur, sed vilioribus, ac id propter non immeritò magni æstimandus est.

Dosis hujus tam præstantis Salis, pro ratione Personarum & morborum intendenda aut remittenda est. Adultis ut plurimum ℞j. aut etiam ali-

K 2

quantò

quantò plus sufficit. Infantibus, & aliquantum hos ætate antecedentibus, ab uno ad 12. grana, secundum annorum differentiam, propinanda sunt. Purgatione leni alvum exonerans, sine omni periculo, malignos humores cunctos educit, ac cum primis Podagricis & Calculosis exoptatissima sublevatione auxiliatur.

Duorum autem Contrariorum Salium, nimirum fixi Salis Tartari, quo Sulphur ex Antimonio extrahitur, & Communis, ac acidi Tartari, aquâ soluti, & Sulphur Antimonii ex lixivio præcipitantis, pondus certum, & limitatum definiri nequit. Etenim secundum Lixivii copiam majorem vel minorem, etiam Tartari aquæ, lixivio affundendæ, plus vel minus requiritur, ut Lixivium occisum Antimonii Sulphur, quod penes se habet, dimittat. Pauciores, quàm par est, Aquæ Tartari affusionem ipsum lixivium, nondum omni Sulphure liberatum, indicat, ac plus aquæ postulat, ut omnis acrimonia ipsius retusâ, Sulphur universum exturbet. Largior Aquæ Tartari affusio lixivium non corrumpit, quod tantum ex Tartaro soluto sibi assumit, quantum ferre potest; Quicquid reliquum est, manet acidus Tartarus ac naturam suam non mutatam retinet. Quicquid in lixivio solvitur, non est amplius Tartarus, quia ex utroque medius quidam Sal evadit, nec acidus, nec dulcis, sed utriusque naturæ particeps, qui in aquâ frigidâ se solvi patiatur, quod acidus Tartarus non facit. Hic Sal idcirco magna præstare potest

potest in Medicinâ ; & non solum in Medicinâ , sed etiam in Alchymiâ , aliisque artibus , opulentas divitias exhibere potest ; qua de re alio in loco plura dicentur.

Hicce finio secundam hanc meam Centuriam , in quâ non solum ea , quæ ob nimiam festinationem , Appendici Quintæ Partis Prosperitatis Germaniæ inferere non potui , abundè supplevi , sed etiam aliquam usus Salis Mirabilis partem , quantum per temporis brevitatem mihi licuit , detexi.

Si divinâ largiente gratiâ , longior hujus vitæ usus mihi suppetierit , dimidii anni spacio non solum Patriam , sed etiam forsan totum Orbem Christianum tanto beneficio afficiam , quantum unquam ab ullo homine acceperunt , adeò ut quasi novus Mundus in conspectum sit proditurus : Qua re nunc acquiesco.

F I N I S.